

Editör

Dr. Öğr. Üyesi Ekin Su KUZU

Editör Yardımcısı

Doç. Dr. Ezgi TOKDİL

Değerli İletişim ve Sanat Dergisi okurları - yazarları;

Uluslararası İletişim ve Sanat Dergisinin (İLSAD) 8. Sayısını, 2023 yılının Mayıs ayı itibarıyla siz okurlarımıza sunmaktayız. Nisan ayında yayına çıkmayı planladığımız dergimiz, yayın ekibimizin büyük bir kısmının deprem bölgesinde bulunması ile aksamaya uğramış olup; gecikmeli de olsa 'yaşanan tüm olumsuzluklara rağmen' sizlere ulaşma umuduyla çalışmalarımızı sürdürmüş, dergimizin yayınlarını ve sürecini tamamlamış bulunuyoruz. Ülkemizin zor zamanlardan geçtiği ve bu zamanları birlik, beraberlik ve dayanışma ile aşmaya çabaladığımız dönemde, akademik yaşantılarına emek veren insanlara 'umut' olmak için yolumuza tüm heyecanımızla devam ediyoruz.

2020 yılında yayın hayatına başlayan dergimiz, yüzyıllardır süregelen ve insana özgü en temel güdülerden biri olan iletişimi ve sanatı, insanın toplum içerisindeki farklılıklarına rağmen bir aradalığa ve birlikteliğe odaklı yönelimiyle ön plana çıkarmayı amaçlamaktadır. İletişim olgusu, toplumsal görüde bir kültürün ve kültür endüstrisinin oluşumuna büyük katkı sağlamaktadır. Sanatın ise, toplumun oluşumunda ve gelişimindeki rolü kaçınılmazdır. Bu yönüyle, bu iki olgunun bir arada ve bir aradalıkla yer aldığı dergimizin evrensel değerlere ve toplumsal prensiplere olan katkısı ile ön plana çıktığını söyleyebiliriz. Toplumu bir arada tutan şey kültür; kültürü oluşturan şey ise insandır. İnsan en basit tanımıyla ürettiği sürece var olmakta ve ürettiği eserlerle toplumun kültürünün oluşumuna ve gelişimine katkı sağlamaktadır. Bu yönüyle üretmek, toplum içerisindeki bireyin en önemli sorumluluklarından biridir. Üretmeyi benimseyen ve ürettiği eserlerin paylaşılmasıyla varoluşunu sürdüren dergimiz toplumsal kültüre sağladığı katkıyla öne çıkmaktadır.

Tüm bunların yanında, enformasyon çağının getirdiği yeni iletişim kavramı, etkileşimlilik ve disiplinlerarasılık üzerinden gelişimini ve dönüşümünü sağlayarak; birbirinden farklı disiplinleri ve alanları birbirine bağlayarak yeni araştırma alanları oluşturmuştur. Sanatın ve iletişimin uzantıları, farklı araştırma konuları ile zenginleştirilerek, akademik ortama ve literatüre katkı sağlamaya dergimiz üzerinden devam etmektedir. Bu yolla, toplumda varoluşunu sorgulayan, araştıran ve okuyan bireylere hizmet sunmak en temel hedeflerimizden biridir. İLSAD siz okuyucularımızı, farklı disiplin ve alanların farklı araştırma konuları ile sentezlenmiş, yaratıcı ve özgün konular üzerinden üretilmiş makaleleri - yazıları ile ufuk açıcı ve teşvik edici deneyimler sunmaya davet etmektedir. Bu yolla, üreten – okuyan – araştıran – sorgulayan bireyleri motive etmenin yanında; birbirinden değerli akademisyen, akademisyen adayları, sanatçılar ve eğitimcilerin bu deneyimde bizimle yolculuk etmeleri dergimizin üretimi sürecindeki en temel gayelerinden biridir. İLSAD, kendini araştırmaya ve sorgulamaya adanmış, üreten, yeni fikir ve deneyimlere açık tüm okuyucu ve yazarları bu yolculuğa davet etmektedir.

İLSAD bu sayısında, yine disiplinlerarasılık kültürünü koruyarak, birbirinden özel ve değerli olan farklı alan ve konularda üreten ulusal - uluslararası araştırmacı yazarlardan yer alan 10 adet seçki ile yayına çıkmaktadır. Çalışmalarıyla, dergimizin gelişim sürecine katkı sağlayan tüm katılımcı yazarlar: uzman – deneyimli akademisyen, genç akademisyen, akademisyen adayları ve alana katkı sağlamayı hedefleyen araştırmacılar; yayın etiği ve ilkeleri doğrultusunda gerçekleştirdikleri araştırmaları ile dergimize yetkinlik ve etkinlik katmışlardır. Aynı şekilde, açık erişim ilkelerimiz doğrultusunda; gelecek araştırmalara yol göstermek, araştırmacılara kaynak oluşturmak dergimizin temel politikası olarak öne çıkmaktadır. Bu doğrultuda yayınlanan eserleri, kaynak gösterme yoluyla çalışmalarınızda alıntı gösterebilir, araştırmalarınızda fikir kaynağı edinerek bilgilerinizle sentezleyebilir; yeni üretimlere yol açabilirsiniz. Kültürel değerlere olan katkısıyla geçmişten günümüze farklılıkların oluşumuna katkı sağlayan ve çağdaşlaşma yolunda olan iddiamızı sürdürerek, her alandan özgür ve özgün yaklaşımlara temsil alanı yaratma hedefimizi her geçen gün daha da etkin kılmaktayız.

İLSAD editörü olarak, tüm araştırmacılara, dergi baş editörü ve editör yardımcısına, hakemlerimize ve üretici ekibimize emekleri için teşekkür ediyor; dergimizin kalitesine güvendikleri ve yanımızda oldukları için minnettar olduğumu söylemek istiyorum. Uluslararası İletişim ve Sanat Dergisi yayın ekibi adına, okurlarımıza ve kendini geliştirmek isteyen araştırmacılara keyifli okumalar - deneyimlemeler diliyor; önümüzdeki sayılarda aynı ilke ve etik anlayışla akademi tarihinde kararlı adımlarla ilerlemeye devam etmeyi hedeflediğimizi bir kez daha bildirmek istiyorum. Dergi ekibi adına, kültürel değerlerimizin ve gelişimimizin sürdüğü, araştırmanın heyecanının hiç bitmediği nice günler diliyoruz.

Dr. Öğr. Üyesi Ekin Su Kuzu

İÇİNDEKİLER

Tolga BAY

**SEÇİM MÜZİKLERİNİN SEÇMENLERİN ALGI, MOTİVASYON VE SİYASİ
TERCİHLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ**

S. 1-18

**Mehmet YILDIZ -Mehmet YENİ -Mehmet Zeki ATAŞ-İbrahim Halil ÇELİK-Sevil
GÜNDÜZ**

**ÜLKEMİZDE VE DÜNYADA HALK EĞİTİM MERKEZLERİNİN TARİHSEL
GELİŞİMİ VE İŞLEVLERİ**

S. 19-32

Aşl YEŐİLGÜL ALAY- Hüseyin Çağdaş BATMAZ

**MİLLİ KİMLİĞİN DEVAMINDA MÜZİĞİN ETKİSİ (TÜRK MÜZİĞİ
ÖRNEKLERİ)**

S. 33-47

Doç. Hatice KETEN

**MARI KATAYAMA'NIN YAPITLARINDA ÇAĞDAŞ SANATIN
DİNAMİKLİĞİ**

S. 48-62

Fatih KARAKAYA- Doğan GÜNEŞ

**LEONARDO DA VİNCİ'NİN “SON AKŞAM YEMEĞİ” ADLI ESERİNİN
İKONOĞRAFİK ANALİZİ BAĞLAMINDA ÇÖZÜMLENMESİ**

S. 63-73

Doç. Dr. Özlem Tekdemir DÖKEROĞLU

HAKİKAT SONRASI ÇAĞDA YENİ MEDYA VE TASARIMI YENİDEN İNŞA ETMEK

S. 74-87

Dr. Hatixhe Leka

**PERCEPTIONS AND REFLECTIONS ON RESEARCH A CASE STUDY ON
RESEARCH1**

S. 88-101

Dr. Erta Spaho-Herri

**GRAMMATICAL FEATURES OF THE LEGAL LANGUAGE (COMPARATIVE
MORPHO-SYNTAX VIEW BASED ON THE GERMAN AND ALBANIAN
LANGUAGES)1**

S. 102-115

Dr. Migena Sejdini

**THE IMPORTANCE AND PLACE OF WORD FORMATION IN GERMAN
LANGUAGE TEACHING AND LEARNING₁**

S. 116-127

Dr. Daniela Hasa

EFFECTIVE MANAGEMENT OF MIXED LEVEL AND LARGE CLASSES₁

S. 128-141

Editör

Dr. Öğr. Üyesi Ekin Su KUZU

Editör Yardımcısı

Doç. Dr. Ezgi TOKDİL

Uluslararası İletişim ve Sanat Dergisi (International Journal of Communication and Art-IJCOMAR) uluslararası katılıma açık, çok dilli, disiplinler arası ve bilimsel bir hakemli dergidir. Olağan yayım periyodunda Nisan-Ağustos-Aralık aylarında olmak üzere yılda 3 sayı yayımlanır. Akademi dünyasındaki gelişmeler, özel tematik ilgiler, sempozyum/kongre etkinlikleri ve yazarların kolektif teklifleri gibi durumlarda özel ya da ek sayılar yayımlanabilir.

IJCOMAR, İletişim ve Sanat disiplinleri ile alt disiplinlerinin her alanından kuramsal veya araştırma yönlü yazıları/çalışmaları yayımlayan bir dergidir. Dergide yayımlanması planlanan çalışmalarda, disiplinler ve disiplinler arası ilgiler kurulması beklenir. Günceli, tarihseli ve geleceğe dair olanı eksene alan yeni yaklaşımların tartışma alanı olma hedefiyle hareket edilir.

IJCOMAR'a gönderilmesi düşünülen çalışmaların ön değerlendirmeye alınması için, öncesinde hiçbir platform ya da yayım organında yayımlanmamış olması ön şartı aranır. Bunun yanı sıra, başka bir yayım ortamında eş zamanlı değerlendirmede olan çalışmalar, değerlendirmek üzere gönderilmemelidir. IJCOMAR, yazarlarından akademik etik davranışları bekler, çalışmaların bilim geleneğindeki üretme ve yaratıcılık kültürüne sadık birer katkı niteliğinde olmasını önemser. Yazarlarını özgül saygınlıkları ile özelleştiren IJCOMAR, karşılıklı saygı esasını yayım sürecinin merkezinde konumlandırır.

DERGİ YÖNETİMİ

Editör

Dr. Öğr. Üyesi Ekin Su KUZU

Editör Yardımcısı

Doç. Dr. Ezgi TOKDİL

ALAN EDITÖRLERİ

Animasyon: : Dr. Öğr. Üyesi Elvan TEKİN-Fırat Üniversitesi

Müzikoloji: Doç. Dr. Seher TETİK IŞIK-Hacı Bayram Veli Üniversitesi

Görsel İletişim ve Tasarım: Prof. Dr. Fatih ÖZDEMİR-Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi

Fotoğraf: Prof. Dr. Ata Yakup KAPTAN-Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Sanat Eğitimi: Dr. Aina Strode-Rezekne Academy of Technologies,Latvia

Dr. Yahya HİÇYILMAZ-Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Resim: Prof. Dr. Katarina Dordevic-University of Nis, Faculty of Arts in Nis, Serbia

Doç. Muhammed TATAR-Atatürk Üniversitesi

Tiyatro: Prof. Dr. Dima Raad-Lebanese University- Institute of Fine Arts and Architecture.

Sanat Kuramı ve Eleştirisi: Doç. Dr. Nardane Yusifova-Ulusal Azərbaycan Tarih Müzesi

Restorasyon: Dr. Öğr. Üyesi Reksane Hasanova-Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi

Heykel: Dr. Öğr. Üyesi D. Tülay Özkul-Malatya Turgut Özal Üniversitesi

Öğr. Gör. Sitari Vasilii-Academia de Muzica Teatru si Arte Plastice

Sahne Sanatları: Dr. öğr. Üyesi Tamer TEMEL-Atatürk Üniversitesi

Grafik: Prof. Dr. Gökçe KEÇECİ-Kıbrıs Amerikan Üniversitesi

Doç. Zafer LEHİMLER-Atatürk Üniversitesi

Müzik: Öğr. Gör. İbrahim ODABAŞI-Akdeniz Üniversitesi

Mimarlık: Prof. Dr. Faris KARAHAN-Atatürk Üniversitesi

Geleneksel Sanatlar: Doç. Dr. Hüseyin ELİTOK-Atatürk Üniversitesi

Gazetecilik: Doç. Dr. İbrahim Ethem ZİNDEREN-Atatürk Üniversitesi

Sinema: Dr. Öğr. Üyesi Cevahir Sinan ALTUNDAĞ-Fırat Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Türker ELİTAŞ-Mustafa Kemal Üniversitesi

Halkla ilişkiler: Dr. Öğr. Üyesi Serpil KIR ELİTAŞ-Mustafa Kemal Üniversitesi

Yeni Medya: Öğr. Gör. Savaş KESKİN-Bayburt Üniversitesi

Seramik: Doç. Dr. Nevin AYDUSLU-Atatürk Üniversitesi

Moda Tasarımı: Dr. Hir P Vyas-Fashion communication Design NIFT Gandhinagar

Cam ve Çinicilik: Öğr. Gör. Şenol ÖZDEVRİM-Kıbrıs Amerikan Üniversitesi

Yabancı Dil Uzmanı

M. Gani GENÇER

Grafik Tasarım

Mehmet FIRAT

BİLİM VE YAYIN KURULU LİSTESİ

Danışma Kurulu

Prof. Dr. Yusuf YURDİGÜL – Türkiye Manas Üniversitesi İletişim Fakültesi/Kyrgyzstan

Prof. Dr. Süreyya TEMEL – Kocaeli Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi/Türkiye

Prof. Dr. Can KARAHAN - Ondokuz Mayıs Üniversitesi/Türkiye

Prof. Dr. Ata Yakup KAPTAN - Ondokuz Mayıs Üniversitesi/Türkiye

Prof. Dr. Güler ERTAN –Arel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi/Türkiye

Prof. Dr. Seçkin ÖZMEN - İstanbul Üniversitesi / Türkiye

Doç. Dr. Hasan TOPBAŞ – İnönü Üniversitesi İletişim Fakültesi/Türkiye

Doç. Dr. Devabil KARA – Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi/Türkiye

Doç. Dr. Işık ÖZDAL – Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi/Türkiye

Doç. Dr. Göksel GÖKER - Fırat Üniversitesi İletişim Fakültesi/Türkiye

Doç. Zafer LEHİMLER – Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi/Türkiye

Doç. Dr. Sena SENGİR - Ondokuz Mayıs Üniversitesi/Türkiye

Doç. Dr. Derya ŞAHİN - İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi/Türkiye

Doç. Dr. Binnaz KOCA - İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi/Türkiye

Dr. Öğr. Üyesi Benan ÇOKOKUMUŞ - Ondokuz Mayıs Üniversitesi/Türkiye

Dr. Öğr. Üyesi Elvan TEKİN – Fırat Üniversitesi İletişim Fakültesi/Türkiye

Dr. Öğr. Üyesi Yahya HİÇYILMAZ - Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi/Türkiye

Dr. Bextiyar YUSUBOV - Azerbaycan Devlet Ressamlık Akademisi/Azerbaijan

Dr. Ramil Memmedov Azerbaycan Devlet Ressamlık Akademisi/Azerbaijan

Dr. Hir P Vyas-Fashion communication Design NIFT Gandhinagar/India

Dr. Aina Strode-Rezekne Academy of Technologies/Latvia

Öğr. Gör. Şenol ÖZDEVRİM-Kıbrıs Amerikan Üniversitesi/Cyprus

Yayın Kurulu

Prof. Dr. Katarina Dordevic-University of Nis, Faculty of Arts in Nis/Serbia

Prof. Dr. Dima Raad-Lebanese University- Institute of Fine Arts and Architecture/Lebanon

Prof. Evren KAVUKÇU – Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi/Türkiye

**Prof. Dr. İnara MEHERREMOVA - Nahçıvan Devlet Üniversitesi Güzel Sanatlar
Fakültesi/Nakhchivan**

Prof. Dr. Gökçe KEÇECİ-American University of Cyprus/Cyprus

Prof. Dr. Mahir KADAKAL - Bayburt Üniversitesi / Türkiye

**Prof. Dr. Mehmet KAVUKÇU – Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Güzel Sanatlar
Fakültesi/Türkiye**

Prof. Dr. Mustafa BULAT- Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi/Türkiye

Prof. Dr. Şükrü SİM – İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi/Türkiye

Prof. Dr. Çağatay İnam KARAHAN - Ondokuz Mayıs Üniversitesi/Türkiye

Prof. Dr. Fatih ÖZDEMİR - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi/Türkiye

Doç. Dr. Aslıhan ZİNDEREN - Atatürk Üniversitesi / Türkiye

Doç. Dr. Erdoğan AKMAN - Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi/KIRGIZİSTAN

Doç. Dr. Seher TETİK IŞIK Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi/Türkiye

Doç. Muhammed TATAR - Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi/Türkiye

Doç. Dr. Aydın ZOR – Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi/Türkiye

**Doç. Dr. Fatma ÖZTÜRK DÖNMEZ – Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Güzel
Sanatlar Fakültesi/Türkiye**

Doç. Dr. Huriye KADAKAL - Bayburt Üniversitesi /Türkiye

Doç. Dr. İbrahim Ethem ZİNDEREN – Atatürk Üniversitesi İletişim Fakültesi/Türkiye

Doç. Dr. İsmail TETİKÇİ – Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi/Türkiye

Doç. Dr. Mahir BAYRAMOĞLU – Bayburt Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi/Türkiye

Doç. Dr. Afet ASLANOVA - Azerbaycan Devlet Ressamlık Akademisi/Azerbajjan

Doç. Dr. Bextiyar YUSUBOV - Azerbaycan Devlet Ressamlık Akademisi/Azerbajjan

Doç. Dr. Üyesi Niyazi AYHAN - Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi/KIRGIZİSTAN

Doç. Dr. Serpil Kır ELİTAŞ – Mustafa Kemal Üniversitesi İletişim Fakültesi/Türkiye

Doç. Dr. Türker ELİTAŞ –Mustafa Kemal Üniversitesi İletişim Fakültesi/Türkiye

**Dr. Öğr. Üyesi Regina JAMANKULOVA - Kırgızistan-Türkiye Manas
Üniversitesi/KIRGIZİSTAN**

Dr. Öğr. Üyesi Tamer KAVURAN – Fırat Üniversitesi İletişim Fakültesi/Türkiye

Dr. Öğr. Üyesi Lokman ZOR – Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi İletişim Fakültesi/Türkiye

Dr. Öğr. Üyesi İmran UZUN – Kocaeli Üniversitesi /Türkiye

Dr. Öğr. Üyesi Tamer TEMEL- Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi/Türkiye

Dr. Öğr. Üyesi Neslihan GÖKER – Fırat Üniversitesi İletişim Fakültesi/Türkiye

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa DEMİR – Fırat Üniversitesi İletişim Fakültesi/Türkiye

Dr. Öğr. Üyesi Neslihan Dilşad DİNÇ – Bitlis Eren Üniversitesi/Türkiye

Dr. Öğr. Üyesi Aziz Coşkun – Bitlis Eren Üniversitesi/Türkiye

Öğr. Gör. Dr. Yunus Türkşad Yegin - Giresun Üniversitesi/ Türkiye

Dr. Meltem Güzel - İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa

Dr. Zülküf NANTO - MEB/ Türkiye

Dr. Bülent POLAT - MEB/ Türkiye

Dr. Ramil Memmedov Azerbaycan Devlet Ressamlık Akademisi/Türkiye

Öğr. Gör. Victor Cretu - Academia de Muzica Teatru si Arte Plastice/Moldova

Öğr. Gör. Sitari Vasiliu - Academia de Muzica Teatru si Arte Plastice/Moldova

Öğr. Gör. Liana Almyasheva - Yeosu Technical Institute in Tashkent/Uzbekistan

TARANDIĞI İNDEKSLER

Yıl/Year: 4, Sayı/Issue: 8, Mayıs/May, 2023, s. 1-18

Yayın Geliş Tarihi / Article Arrival Date

Yayın Geliş Tarihi:17-04-2023

Yayımlanma Tarihi / The Publication Date

Yayınlanma Tarihi:21-05-2023

ISSN: 2757-6000

Tolgahan BAY

Atatürk Üniversitesi

bytolgabay@gmail.com, ORCID: 0000-0003-3630-4973

SEÇİM MÜZİKLERİNİN SEÇMENLERİN ALGI, MOTİVASYON VE SİYASİ TERCİHLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

ÖZET

Siyasi partiler ve liderler, seçim dönemlerinde seçmenleri etkilemek ve siyasi tercihlerini yönlendirmek için birçok farklı yöntem denemektedirler. Siyasi partilerin ve liderlerin seçmenleri etkileme yöntemlerinden biri de ideolojilerini ve hedeflerini seçmenlere yansıtan seçim müzikleridir. Seçim dönemlerinde kitleleri etkilemek, yönlendirmek ve siyasi tercihlerini değiştirebilmek amacıyla seçim müziklerinden yaygın olarak yararlanmaktadırlar. Müzik insanlar üzerinde bilişsel ve duygusal olmak üzere çok yönlü bir etkiye sahiptir. Müziğin insanlar üzerindeki etkisini bilen siyasi partiler ve liderler, seçim sürecinde müziği bir propaganda aracı olarak kullanmakta ve seçim şarkılarına ciddi ölçüde bütçe ayırmaktadırlar. Bu araştırmada da 14 Mayıs 2023 seçimlerinde siyasi partiler tarafından kullanılan seçim müziklerine yönelik görüşlerinin ve algılarının, seçim müziklerinin seçmenlerin motivasyonları ve siyasi tercihleri üzerindeki etkisinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Nicel araştırma yöntemlerinden betimsel tarama modeli ile hazırlanan araştırmanın çalışma grubunu Türkiye’de farklı bölgelerde ve illerde ikamet eden 1044 seçmen oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak “14 Mayıs 2023 Seçim Müziklerine Yönelik Algı ve Tutum Anketi” uygulanmıştır. Araştırma kapsamında nicel verilere erişebilmek amacıyla seçmenlere Google Forms uygulaması ile hazırlanan online anket formu uygulanmıştır. Anket formu aracılığıyla ulaşılan veriler SPSS programına aktarılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda katılımcıların büyük bir çoğunluğunun herhangi bir siyasi partiye sempati duymalarına rağmen memurların siyasi partilere üye olmalarının yasaklanması nedeniyle siyasi partilere

üye olmadıkları, siyasi partilere ilişkin gelişmeleri çoğunlukla televizyon ve internet üzerinden takip ettikleri, milliyetçi ve muhafazakar ideolojiye sahip Adalet ve Kalkınma Partisi ve Milliyetçi Hareket Partisi gibi siyasi partiler tarafından kullanılan seçim müziklerini daha fazla beğendikleri ve marş, eğlence ve halk müziği türündeki seçim şarkılarını daha fazla benimsedikleri belirlenmiştir. Araştırmada ayrıca seçmenlerin seçim müziklerine yönelik algı ve tutum düzeylerinin genel olarak düşük düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Seçim Müziği, Siyasi Partiler, Politika, Seçmen, Propaganda

ABSTRACT

Political parties and leaders try many different methods to influence voters and direct their political preferences during election periods. One of the ways political parties and leaders influence voters is through election music that reflects their ideologies and goals to voters. During election periods, they make extensive use of election music in order to control and direct the masses and to change their political preferences. Music has a multifaceted effect on people, including psychological, cognitive and emotional. Political parties and leaders, who know the impact of music on people, use music as a propaganda tool during the election process and allocate a significant budget for election songs. In this study it is aimed to determine the President's statement that the election works will be carried out without music in the 14 May 2023 elections, the views and perceptions of the election music used by the political parties in this period, the effect of the election music on the motivations and political preferences of the voters. The study group of the research, which was prepared with the descriptive survey model, which is one of the quantitative research methods, consists of 1044 voters residing in different regions and provinces in Turkey. "Perception and Attitude Questionnaire Towards May 14, 2023 Election Music" was applied as a data collection tool in the research. In order to access quantitative data within the scope of the research, an online survey form prepared with the Google Forms application was applied to the voters. The data obtained through the questionnaire form were transferred to the SPSS program and analysed. As a result of the research, although the majority of the participants were sympathetic to any political party, they were not members of political parties due to constraints such as civil service and the deterioration of their relations with the individuals in their social circle, they followed the developments in political parties mostly on television and the internet, and they had a nationalist and conservative ideology, such as the Adalet ve Kalkınma Partisi and Milliyetçi Hareket Partisi. It was determined that they liked the election music used by the parties more and they adopted the anthem, entertainment and folk music genre election songs more. In the study, it was also determined that the perception and attitude levels of the voters towards the election music were generally low, and their perceptions and attitudes towards the election music did not differ significantly according to demographic variables such as gender, age, marital status and monthly income.

Keywords: Election Music, Political Parties, Politics, Voters, Propaganda

GİRİŞ

Toplumsal bir varlık olan insanlar çevresinde bulunan bireyleri anlamak ve bu bireyler tarafından anlaşılma istemektedirler. İnsanlar sosyal yaşantılarında çevrelerinde bulunan insanlarla iletişim ve etkileşim kurabilecekleri birçok farklı yöntem kullanabilirler (Akçay ve Solmacı, 2020: 338). Müzik, insanların duygularını, düşüncelerini ve beklentilerini çevresindeki bireylere aktarmalarını sağlayan iletişim araçlarından biridir (Önürmen ve Temel, 2014: 50). Tarihsel süreçte bireylerin ve toplumların duygularına ve düşüncelerine tercüman olan müzik düğün, cenaze, savaş, yemek, eğlence ve şölenler gibi toplumsal etkinliklerde yaygın olarak kullanılmaktadır (İlter, 2020: 81; Karaburun ve Çakı, 2018: 91-92).

M¼zik bireylerin ve toplumların duygu ve düşüncelerinin yanı sıra aynı zamanda ideolojilerini de yansıtabilen güçlü bir iletişim aracı özelliğine de sahiptir (Yavuz ve Sezer, 2018: 29). M¼zik ait olduğu toplumların ya da bireylerin duygu ve düşüncelerini aktaran ve farklı ritimlerle dinleyiciler üzerinde kalıcı etkiler oluşturan ideolojik bir söylem aracıdır. Türkiye İşçi Partisi'nin 1965 yılı seçimlerinde Tülay German'ın “Yarının Şarkısı” şarkısını kullanmasıyla birlikte müzik seçim propagandalarında kullanılan güçlü bir propaganda aracı haline dönüşmüştür (Budak, 2018: 35). İnsanları psikolojik, bilişsel ve duyuşsal açıdan çok yönlü olarak etkileyen müzik, bu özelliğı nedeniyle tarihsel süreçte kitleleri yönlendirebilmek amacıyla bir propaganda aracı olarak kullanılmıştır (Öztürk, 2014: 198-199; Akçay ve Solmacı, 2020: 338). Hedef kitlelerin duygularını, düşüncelerini ve inançlarını değıştirmeye yönelik hazırlanan müzik, propaganda aracı olarak geniş kitleleri etkileyebilme gücüne sahip olabilmektedirler.

Siyasi partilerin ve liderlerin vaatlerini, düşüncelerini, ideolojilerini ve parti programlarını yansıtan seçim müziklerinin seçmenler üzerindeki etkisi şarkıyı seslendiren sanatçılar, şarkı sözleri ve kullanılan enstrümanlar, şarkı türü vb. gibi kriterlere bağlı olarak değışmekte ve ortak bir düşünce etrafında toplanan seçmen kitlesinde “biz” duygusunun oluşumuna katkı sağlayabilmektedir (Göksu, 2018: 4; Çağlar, 2017: 150). Siyasi partiler ve liderler farklı dil, din, ırk ve ideolojiye sahip bireylerden oluşan toplumu bir arada tutabilmek ve toplumun her kesiminin tercihi olabilmek için yoğun bir gayret sarf etmektedirler. Seçmenlerin siyasi tercihleri siyasi partinin özellikleri, adayın özellikleri, seçmen özellikleri, ülke gündeminin özellikleri ve siyasi parti ve liderler tarafından gerçekleştirilen kampanya, propaganda ve iletişim çalışmalarının özelliklerine bağlı olarak şekillenmektedir (Öç, 2019: 104-105). Siyasi oluşumların ideolojilerini ve vaatlerini hedef kitlelere aktaran seçim müzikleri, seçmenler üzerinde farklı etkiler ortaya çıkarabilmektedir. Seçim müzikleri, seçmenlerin siyasi tercihlerini etkilemenin yanı sıra aynı zamanda parti ve liderlerin ideolojileri, planlamaları ve çalışmaları hakkında bilgilendirilmesinde de önemli rol oynamaktadır (Budak, 2018: 36; Giray, 2018: 102). Siyasi partilerin ve liderlerin seçmenlerini aracısız olarak bilgilendirmesi ve duygusal yönden etkilemesini sağlayan seçim müzikleri, aynı zamanda parti ve liderlerin seçmenlere kendilerini sürekli hatırlatmalarını sağlamaktadır (Demir, 2022: 24; Alp, 2017: 31). Seçmenlerin algılarını yönetmeye yönelik hazırlanan seçim şarkıları sıradan müzikler olmayıp, parti ideolojilerinin, amaçlarının ve vaatlerinin akılda kalıcılığını artırıcı etkiye sahiptir (Tanyıldızı, 2012: 101).

Seçim müzikleri Türkiye’de 14 Mayıs 2023 tarihinde gerçekleştirilecek olan seçimle birlikte yeniden ülke gündeminin temel konularından birini oluşturmuştur. 6 Şubat 2023 tarihinde Kahramanmaraş’ta meydana gelen 7.8 ve 7.6 şiddetlerinde meydana gelen depremlerde yaklaşık 55 bin vatandaşımız yaşamını yitirmiş ve 11 ilde birçok konutun yıkılması sonucunda yüzbinlerce insan evsiz kalmıştır. Depremin ülkede ortaya çıkardığı korku ve üzüntü ortamı nedeniyle Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, seçimlerin 14 Mayıs 2023 tarihinde yapılacağını ve seçim çalışmalarının müziksiz yapılacağını duyurmuştur.

11 Nisan 2023 tarihinde Adalet ve Kalkınma Partisi 2023 seçimleri için Yücel Arzen tarafından bestelenen “Söyle-Kuvâ-yı Milliye”, Uğur Işılak tarafından seslendirilen “Doğruya doğru”, Ahmet Şafak tarafından seslendirilen “Biz”, Cengiz Kurdoğlu’na ait “Her şey senin için-Duyanlara duymayanlara”, Uğur Işılak tarafından seslendirilen “Bu yüzyılın adı Türkiye olsun” ve “Ölene dek arkadayız Erdoğan” adlı marş türündeki müzikler milliyetçi ve muhafazakar ideolojiye sahip seçmenleri etkilemeyi amaçladığı düşünülmektedir. AK parti farklı müzik türlerini barındıran seçim şarkılarıyla toplumun her kesimine hitap etmeye çalışmıştır. “Biz Yürüyelim Haydi” adlı rap şarkıyla genç seçmenlerin siyasi tercihlerini etkilemeyi amaçlamıştır. Milliyetçi Hareket Partisi 2023 seçimleri için “Aday belli karar net” ve “Çağrım sana” şarkılarını; Cumhuriyet Halk Partisi “Fıkr-i hür akl-ı Kemal”, “Sana söz yine baharlar gelecek”, “Geliyor gelmekte olan”, “Ben Kemal geliyorum”, “İktidarın yolu Kılıçdaroğlu” ve “Haydi” şarkılarını; İyi Parti “Az kaldı”, “Ya millet iradesi”, “İyilerin Şafağı”, “Mutlu Türkiye için”, “Türkiye tarih yazacak”, “Millet bizi çağırıyor”, “Bizimle mümkün”, “Haydi gelin el ele” ve “Mühür sende kardeşim” şarkılarını; Büyük Birlik Partisi “Türkiye’im” ve “Büyük Birlik’e gel” şarkılarını; Türkiye İşçi Partisi Sezen Aksu’nun

“Karşıyım” şarkısını ve Yeşil Sol Parti (HDP) “Dîsa Dîsa Em” ve “İşçiyiz Emekçiyiz” şarkılarını kullanmışlardır. Türkiye’de siyasi parti ve liderler tarafından seçim kampanyalarında kullanılan seçim müziklerini ele alan birçok araştırma bulunmaktadır. Öztürk (2014) seçim müziklerini siyasal ikna aracı olarak ele aldığı araştırmasında Türk toplumunda kalıcı etki oluşturan seçim müziklerini incelemiştir. Nitel araştırma türündeki bu çalışmada seçim müziklerine ilişkin literatürde yer alan makale, kitap, tez çalışmaları ve gazete arşivleri incelenmiştir. Araştırmada ayrıca dönemin siyasi partileri tarafından propaganda amaçlı kullanılan şarkı, marş, video vb. gibi içerikler kullanılan söylemler açısından değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda seçim müziklerinin dilinin birçok alanda olduğu gibi siyasi parti ideolojilerine göre farklılaştığı, sağ partilerin çoğunlukla tek lider anlayışını vurgularken, sol partilerin ise daha çok halk ve ideoloji kavramlarını vurguladıkları belirlenmiştir. Araştırmada ulaşılan bir diğer önemli sonuç da siyasi partilerin seçim müziklerinin popüler kültür öncesi ve popüler kültür sonrası önemli düzeyde farklılık göstermesidir. Kızılkaya (2021) araştırmasında seçim müziklerinin seçmen üzerindeki ikna edici etkisini incelemiştir. Nitel araştırma türünde olan bu çalışmada 1965-1995 yılları arasında siyasi partiler tarafından kullanılan seçim şarkıları söylemleri ve mesajları açısından incelenmiştir. Araştırma sonucunda Avrupa ve Amerika’da uygulanan seçim müziği uygulamasının Türkiye’de de seçim dönemlerinde propaganda aracı olarak kullanıldığı, siyasi parti ve liderlerin seçim müzikleriyle seçmenlerin siyasi tercihlerini etkilemeyi amaçladıkları, popüler kültür ile birlikte seçim müziklerinin de değişim geçirdiği ve seçim müziklerinin en önemli hedef kitlesini kararsız seçmenler oluşturduğu belirlenmiştir. Recepoğlu (2019) araştırmasında müziğin ideoloji aktarma rolünü 2015 seçimlerinde AK Parti ve HDP seçim çalışmaları üzerinden değerlendirmiştir. Nitel araştırma yöntemlerinden söylem analizinin kullanıldığı araştırma sonucunda AK Parti tarafından kullanılan müziklerde muhafazakâr demokrat ve milliyetçilik ideolojilerinin aktarıldığı, HDP tarafından kullanılan seçim müziklerinde ise Kürt milliyetçiliği ideolojisinin yansıtıldığı belirlenmiştir. Sipahioğlu (2020) araştırmasında 2019 yerel seçimlerinde AK Parti tarafından kullanılan seçim müzikleri üzerinden seçim müziklerinin siyasal iletişim sürecindeki etkisini incelemiştir. Araştırma sonucunda AK Parti’nin kullandığı seçim müziklerinin Türk milletiyle özdeşleştiği bununla birlikte milliyetçilik ve İslamcılık ideolojilerini yansıttığı belirlenmiştir.

Seçim müziklerine ilişkin literatürde yer alan araştırmalar genel olarak incelendiğinde büyük çoğunluğunda nitel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı ve bu bağlamda mevcut makale, tez ve bildiri çalışmalarının değerlendirildiği veya bu çalışmalarda şarkı sözlerinin söylem analizi ile analiz edildiği tespit edilmiş fakat seçim müziklerine yönelik seçmenlerin algı ve tutumlarını ve seçim müziklerinin seçmenler üzerindeki etkisini belirlemeye yönelik mülakat ya da anketlerle seçmen görüşlerinin belirlendiği araştırmalara rastlanmamıştır. Bu çalışmada da seçmenlerin 14 Mayıs 2023 seçimlerinde siyasi partilerin kullandıkları seçim müziklerine yönelik algıları ve tutumlarının ve bu müziklerin seçmenlerin siyasi tercihleri üzerindeki etkilerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır.

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır. Sayısal yöntem olarak da adlandırılan nicel yöntem, ölçümler ve gözlemler sonucunda ulaşılan verilere dayalı, tekrarlanabilen objektif araştırma yöntemidir. Deneysel ve deneysel olmayan araştırmalarda kullanılan nicel yöntem herhangi bir olay, olgu ya da duruma yönelik yapılan ölçüm ve gözlemler sonucunda ulaşılan verilerin sayısal verilerle açıklanmasını amaçlamaktadır (Erişti vd., 2013: 9).

ARAŞTIRMANIN MODELİ

14 Mayıs 2023 tarihinde gerçekleştirilecek seçimlere ilişkin siyasi partilerin kullandıkları seçim müziklerine ilişkin seçmenlerin algılarını, tutumlarını ve seçim müziklerinin seçmenlerin siyasi tercihleri üzerindeki etkisini belirlemeyi amaçlayan bu araştırmanın hazırlanmasında betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Bireylerin ya da grupların belli bir olay ya da duruma yönelik görüşlerinin ve tutumlarının,

araştırmacı tarafından herhangi bir m¼dahalede bulunulmaksızın olduğu şekliyle aktarılması betimsel tarama modeli olarak tanımlanmaktadır (Karakaya, 2012: 59; Karasar, 2011: 103).

ÇALIşMA GRUBU

Araştırmanın alışma grubunu 2023 yılı Nisan ayında T¼rkiye'nin farklı illerinde yaşayan ve araştırmaya gön¼ll¼ olarak katılan 1044 seçmen oluşturmaktadır. Amaçlı ¼rneklemeye y¼ntemiyle belirlenen çalışma grubunu, 14 Mayıs 2023 tarihinde oy kullanan bireyler oluşturmaktadır. Araştırmanın alışma grubunun demografik ¼zelliklerine ilişkin bulgular Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1- Araştırmanın alışma grubunun demografik ¼zelliklerine ilişkin bulgular

		Sayı (n)	Y¼zde (%)
Cinsiyet	Kadın	355	34,1
	Erkek	689	65,9
	Toplam	1044	100,0
Yaşınız	18-25 yaş	140	13,4
	26-35 yaş	425	40,8
	36-45 yaş	316	30,3
	46-50 yaş	85	8,2
	51 yaş ve ¼zeri	76	7,3
	Toplam	1042	100,0
Medeni durumunuz	Evli	716	68,9
	Bekar	323	31,1
	Toplam	1039	100,0
Yaşamlarının b¼y¼k bir b¼l¼m¼n¼ geçirdikleri yer	İl merkezi	878	84,3
	İlçe merkezi	113	10,9
	K¼y	50	4,8
	Toplam	1041	100,0
Mesleğiniz	¼ėrenci	116	11,1
	Memur	638	61,3
	Esnaf	37	3,5
	Serbest Meslek	21	2,0
	Ev hanımı	32	3,1
	alışmıyorum	17	1,6
	iftilik-Hayvancılık	8	0,8
	¼zel Sekt¼r	110	10,5
	Diğer	64	6,1
Aylık geliriniz	5000 TL ve altı	112	10,9
	5001-8500 TL	49	4,8
	8501-10000 TL	80	7,8
	10001-15000 TL	192	18,6
	15000 TL ve ¼zeri	597	58

Tablo 1 incelendiğinde katılımcıların %65,9'unun erkek, %34,1'inin kadın; %40,8'inin 26-35 ya, %30,3'¼n¼n 36-45 yaş, %13,4'¼n¼n 18-25 yaş, %8,2'sinin 46-50 yaş ve %7,3'¼n¼n de 51 yaş ve ¼zeri yaş aralığında; %68,9'unun evli, %31,1'inin bekar; %84,3'¼n¼n il merkezinde, %10,9'unun ile merkezinde ve %4,8'inin de k¼ylerde; %61,3'¼n¼n memur, %11,1'inin ¼ėrenci, %10,5'inin ¼zel sekt¼r, %3,5'inin

esnaf, %3,1'inin ev hanımı, %2,0'sinin serbest meslek, %1,6'sının çalışmadığı, %0,8'inin çiftçilik-hayvancılık ve %6,1'inin de diğer meslek gruplarında; %18,6'sının 10.001-15.000 TL, %10,9'unun 5.000 TL ve altı, %7,8'inin 8.501-10.000 TL ve %4,8'inin ise 5.001-8.500 TL aylık gelire sahip oldukları görülmektedir.

VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen “14 Mayıs 2023 Seçim Müziklerine Yönelik Algı ve Tutum Anketi” kullanılmıştır. Anket formu hazırlanırken seçim müziklerine ilişkin literatür taranmış ve anket formu taslağı oluşturulmuştur. Taslak anket formu Fırat Üniversitesi Devlet Konservatuarı'nda görev yapan üç akademisyene ve Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda görev yapan beş müzik öğretmene uygulanmıştır. Uzman görüşleri alındıktan sonra gerekli düzenlemeler yapılarak anket formu son halini almıştır. Anket formunun ilk bölümünde katılımcıların demografik özelliklerini belirlemeye yönelik kişisel bilgi formuna yer verilmiştir. Kişisel bilgi formunda araştırmaya katılan seçmenlerin cinsiyet, yaş, medeni durum, yaşadıkları yer, meslek ve aylık gelir bilgilerini belirlemeye yönelik altı soru yer almaktadır. Bu bölümde ayrıca katılımcıların siyasi partilere yönelik algı ve tutumlarını belirlemeye yönelik beş soruya ve katılımcıların seçim kampanyalarında kullanılan müziklere yönelik genel düşüncelerini belirlemeye yönelik dokuz soruya yer verilmiştir. Anket formunun ikinci bölümünde katılımcıların seçim müziklerine yönelik algı ve tutumlarını ve seçim müziklerinin siyasi tercihleri üzerindeki etkisini belirlemeye yönelik “öğrenme, etkilenme ve sosyalleşme” olmak üzere üç farklı temada beşli likert tipinde on sekiz soruya yer verilmiştir. Katılımcılar bu bölümde yer alan sorulara yönelik görüşlerini “Kesinlikle katılıyorum, katılıyorum, kısmen katılıyorum, katılmıyorum ve kesinlikle katılmıyorum” düzeyinde beş farklı düzeyde belirtmişlerdir. İkinci bölümde yer alan 1, 3, 4, 5, 6 ve 7. sorular olmak üzere altı soru “öğrenme”; 2, 8, 9, 10, 11, 12, 13 ve 18. sorular olmak üzere sekiz soru “etkilenme” ve 14, 15, 16 ve 17. sorular olmak üzere dört soru “sosyalleşme” boyutunu oluşturmuştur. Ölçme aracının güvenilirlik düzeyi tabakalı alfa formülü ile hesaplanmış ve yapılan hesaplama sonucunda Cronbach alpha güvenilirlik katsayısının .982 olduğu belirlenmiştir. Araştırmada ayrıca anket formuna yönelik KMO ve Bartlett testi sonuçları hesaplanmış ve KMO değerinin .986, Bartlett değerinin ise 3966,482 $p=.000$ olduğu belirlenmiştir. Anket formunun geçerlik ve güvenilirlik düzeyine yönelik yapılan test sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde kullanılan ölçme aracının seçmenlerin seçim müziklerine yönelik algı ve tutumlarının belirlenebilmesi açısından uygun olduğunu göstermektedir.

ARAŞTIRMA SÜRECİ

Araştırma kapsamında 14 Mayıs 2023 seçimlerinde oy kullanacak seçmenlere “14 Mayıs 2023 Seçim Müziklerine Yönelik Algı ve Tutum Anketi” uygulanmıştır. Anket formu seçmenlere uygulanmadan Fırat Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimleri Araştırmaları Etik Kurulu'na başvurularak önce araştırmanın ve ölçme aracının etik kurallara uygun olduğu onayı alınmıştır. Google Forms uygulaması üzerinden hazırlanan anket formu 14 Mayıs 2023 tarihinde oy kullanan seçmenlere online olarak uygulanmıştır. Seçmenler araştırmaya katılımın gönüllü olduğu, araştırma kapsamında ulaşılabilecek bilgilerin bilimsel çalışma dışında herhangi bir amaçla kullanılmayacağı, katılımcıların kişisel ya da kurumsal bilgilerinin istenmediği, soruları cevaplarken düşüncelerinin yanı sıra günümüzdeki mevcut şartları değerlendirmelerinin araştırmanın geçerlilik ve güvenilirliği açısından önemli olduğu konusunda bilgilendirilmiştir. Çevrimiçi anket formuna ilişkin bağlantı adresi WhatsApp uygulaması üzerinden katılımcılara iletilmiş ve bu doğrultuda 1044 seçmen araştırmaya katılmıştır. Katılımcılar ankette yer alan soruları cevaplamadan önce araştırmanın amacı hakkında bilgilendirilmiş ve araştırmacının iletişim bilgilerine yer verilerek, ihtiyaç duyulması halinde katılımcıların araştırmacıyla iletişim kurabilmeleri sağlanmıştır. Araştırmaya ilişkin veriler 15 Nisan-1 Mayıs 2023 tarihleri arasında toplanmıştır.

VERİLERİN ANALİZİ

Araştırma kapsamında kullanılan anket formundan elde edilen verilerin analizi Atatürk Üniversitesi tarafından lisanslı olarak erişimi sağlanan SPSS paket programı ile gerçekleştirilmiştir. Anket formunda katılımcıların demografik özelliklerine ve seçim müziklerine ilişkin genel düşüncelerine yönelik soruların analizinde frekans ve yüzde değerleri belirlenirken, seçim müziklerine ilişkin algı ve tutumları ve seçim müziklerinin siyasi tercihlerine etkisine yönelik görüşlerine yönelik soruların analizinde aritmetik ortalama, standart sapma gibi tanımlayıcı istatistik analizleri kullanılmıştır.

BULGULAR

KATILIMCILARIN SİYASETE YÖNELİK GENEL DÜŞÜNCELERİNE YÖNELİK BULGULAR

Katılımcıların siyasete yönelik genel düşüncelerine ilişkin bulgulara bu bölümde yer verilmiştir. Katılımcıların herhangi bir siyasi partiye üye olma durumlarına ilişkin görüşleri Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2- Katılımcıların siyasi partilere yönelik görüşlerine ilişkin bulgular

		Sayı (n)	Yüzde (%)
Herhangi bir siyasi partiye üyeliğiniz var mı?	Evet	60	5,7
	Hayır	984	94,3
	Toplam	1044	100,0
Sempati duyduğunuz bir siyasi parti var mı?	Evet	506	48,5
	Hayır	538	51,5
	Toplam	1044	100,0

Tablo 2 incelendiğinde araştırmaya katılan bireylerin %94,3’ünün herhangi bir siyasi partiye üyeliğinin bulunmadığını %5,7’sinin de siyasi parti üyeliğinin bulunduğunu ifade ettiği görülmektedir. Araştırmaya katılan bireylerin büyük çoğunluğunun memur olmalarının ve devlet memurları kanunu çerçevesinde memurların siyasi partilere üye olmasının yasaklanmasının araştırmada ulaşılan bu bulgu üzerinde etkili olduğu söylenebilir.

Tablo 2 incelendiğinde araştırmaya katılan bireylerin %51,5’inin herhangi bir siyasi partiye sempati duymadıklarını, %48,5’inin de herhangi bir siyasi partiye sempati duyduklarını ifade ettikleri görülmektedir.

KATILIMCILARIN SOSYAL MEDYA KULLANIMLARINA İLİŞKİN BULGULAR

Katılımcıların sosyal medyayı kullanma durumları ve kullanma amaçlarına ilişkin bulgular Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3- Katılımcıların sosyal medya kullanımlarına ilişkin bulgular

		Sayı (n)	Yüzde (%)
Sosyal medyayı aktif olarak kullanır mısınız?	Evet	803	76,9
	Hayır	241	23,1
	Toplam	1044	100,0
	Siyasi partilerin resmi internet sayfalarını takip ediyorum	140	13,6

Siyasi partilerin faaliyetlerini ve kampanyalarını nasıl takip edersiniz? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)	Sosyal medya hesaplarını takip ediyorum	426	41,4
	TV'den takip ediyorum.	694	67,4
	Dijital ve basılı gazetelerden takip ediyorum.	244	23,7
	Afiş, broşür vb. materyallerden takip ediyorum.	116	11,3
	İnternet üzerinden yayın yapan kanallar aracılığıyla takip ediyorum.	466	45,2
Sosyal medyadan takip ettiğiniz siyasi aktör(ler) var mı?	Evet	540	51,7
	Hayır	504	48,3
	Toplam	1044	100,0

Tablo 3 incelendiğinde katılımcıların %76,9'unun sosyal medyayı aktif olarak kullandığı, %23,1'inin de sosyal medyayı kullanmadıkları görülmektedir. Bu bağlamda sosyal medyanın okuyuculara daha zengin içerikler sunmasının ve kullanıcıların içeriklere aktif olarak katılmalarına olanak sağlamasının sosyal medyayı aktif olarak kullanmalarında etkili olduğu düşünülmektedir.

Tablo 3 incelendiğinde katılımcıların %67,4'ünün siyasi partilerin faaliyetlerini ve kampanyalarını televizyondan, %45,2'sinin internet üzerinden yayın yapan kanallardan, %41,4'ünün partilerin sosyal medya hesaplarından, %23,7'sinin dijital ve basılı gazetelerden, %13,6'sının siyasi partilerin resmi internet sayfalarından ve %11,3'ünün de afiş, broşür vb. materyallerden takip ettikleri görülmektedir.

Tablo 3 incelendiğinde katılımcıların %51,7'sinin sosyal medyada takip ettikleri siyasi aktör(ler) olduğunu, %48,7'ünün de herhangi bir siyasi aktörü takip etmediğini ifade ettikleri görülmektedir. Araştırmada ulaşılan bu bulgu herhangi bir siyasi partiye sempati duymayan bireylerin, siyasi parti liderlerine ilgi duyduklarını göstermektedir.

KATILIMCILARIN SEÇİM M¼ZİKLERİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİNE İLİŞKİN BULGULAR

Katılımcıların 14 Mayıs 2023 tarihinde ve önceki tarihlerde kullanılan seçim müziklerine yönelik görüşlerine ilişkin bulgular Tablo 4'de verilmiştir.

Tablo 4- Katılımcıların cumhurbaşkanı tarafından yapılan 14 Mayıs 2023 seçimlerinin müziksiz yapılacağı açıklamasına yönelik görüşlerine ilişkin bulgular

	Sayı (n)	Yüzde (%)
14 Mayıs 2023 seçimlerinde Cumhurbaşkanının "seçim kampanyamız müziksiz olacak" açıklamasını nasıl karşıladınız?		
Olumlu karşıladım	897	86,1
Olumsuz karşıladım	147	13,9
Toplam	1044	100,0

Tablo 4 incelendiğinde katılımcıların %86,1'inin Cumhurbaşkanı tarafından yapılan 14 Mayıs 2023 seçim kampanyalarının müziksiz yapılacağı açıklamasını olumlu karşıladıklarını, %13,9'unun da bu açıklamayı olumsuz karşıladıklarını ifade ettikleri görülmektedir. Seçim kampanyalarında kullanılan eğlenceli ve coşkulu müziklerin, insanların acılarına saygısızlık olarak değerlendirilebilmesinin araştırmada ulaşılan bu bulgu üzerinde etkili olduğu düşünülmektedir.

Tablo 5- Katılımcıların siyasi partilerin kampanya müzikleri kullanmalarına yönelik görüşlerine ilişkin bulgular

		Sayı (n)	Yüzde (%)
Seçim çalışmalarında siyasi partilerin kampanya müzikleri kullanmaları hakkında ne düşünüyorsunuz?	Seçim müziklerinin etkili olduğunu ve kullanılması gerektiğini düşünüyorum	654	62,7
	Seçim müziklerinin gereksiz olduğunu ve kullanılmasının zorunlu olmadığını düşünüyorum	390	37,3
	Toplam	1044	100,0
Seçim kampanyalarında müzik kullanılımasını nitelendirebilirsiniz? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)	Sıkıcı	279	26,9
	Eğlenceli	290	27,9
	Etkisiz	322	31,0
	Etkili	311	30,0
	Yorucu	317	30,5
	Diğer	138	13,3

Tablo 5 incelendiğinde katılımcıların %62,7'sinin seçim çalışmalarında siyasi partilerin kampanya müzikleri kullanmalarının etkili olduğunu ve kullanılması gerektiğini, %37,3'ünün de seçim müziklerinin gereksiz olduğunu ve kullanılmasının zorunlu olmadığını düşündüklerini ifade ettikleri görülmektedir.

Tablo 5 incelendiğinde katılımcıların %31,0'inin seçim kampanyalarında müzik kullanılımasını etkisiz, %30,5'inin yorucu, %30,0'unun etkili, %27,9'unun eğlenceli, %26,9'unun sıkıcı ve %13,3'ünün de "sinir bozucu, rahatsız edici, coşku verici" şeklinde farklı şekillerde nitelendirdikleri görülmektedir.

Tablo 6- Katılımcıların siyasi partilerin siyasi oluşumlara yönelik etkisine ilişkin görüşleri

		Sayı (n)	Yüzde (%)
Siyasi partilere ait seçim müziklerinin siyasi oluşumlara (parti, lider, milletvekili, belediye başkanı vs.) etkisine ilişkin ne düşünüyorsunuz. (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)	Seçim müzikleri siyasal aktörü tanımamda etkili olur.	219	21,5
	Seçim müzikleri siyasal aktörlerin düşüncelerini tanımamda etkili olur.	132	13,0
	Seçim müzikleri siyasal aktörlerin projelerini tanımamda etkili olur.	104	10,2
	Seçim müzikleri seçmen olarak siyasal aktörlere yönelik güvenimin oluşmasını sağlar.	50	4,9
	Seçim müzikleri siyasi partilere/siyasi liderlere sempati duymamda etkili olur	180	17,7
	Seçim müzikleri, oy tercihlerimi etkiler.	24	2,4
	Seçim müzikleri, siyasi partilere üye olmamı etkiler.	10	1,0
	Seçim müziklerinin siyasi oluşumlara bir etkisinin olduğunu düşünmüyorum.	618	60,8

Tablo 6 incelendiğinde katılımcıların %60,8'inin seçim müziklerinin siyasi oluşumlara bir etkisinin olmadığını, %21,5'inin seçim müziklerinin siyasal aktörü tanımamda etkili olduğunu, %17,7'sinin seçim müziklerinin seçmen olarak siyasal aktörlere yönelik güveninin oluşmasını, %13,0'ünün seçim müziklerinin siyasal aktörlerin düşüncelerini tanımamda etkili olduğunu, %10,2'sinin seçim müziklerinin siyasal aktörlerin projelerini tanımamda etkili olduğunu, %4,9'unun seçim müziklerinin seçmen olarak siyasal aktörlere yönelik güvenlerinin oluşmasını sağladığını, %2,4'ünün seçim müziklerinin oy tercihlerini etkilediğini ve %1,0'inin de seçim müziklerinin siyasi partilere üye olmalarını etkilediğini ifade ettikleri görülmektedir.

Tablo 7- Katılımcıların seçim müziklerini beğendikleri siyasi partilere ilişkin görüşleri

		Sayı (n)	Yüzde (%)
Bugüne kadar yapılan seçimlerde hangi siyasi partinin kullandığı seçim müzikleri daha çok aklınızda kaldı? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)	AK Parti	679	68,9
	Büyük Birlik Partisi	24	2,4
	CHP	232	23,5
	HDP	32	3,2
	İYİ Parti	42	4,3
	MHP	303	30,7
	Saadet Partisi	21	2,1
	Türkiye İşçi Partisi	24	2,4
	Diğer	126	12,1

Tablo 7 incelendiğinde katılımcıların %68,9'unun AK Parti, %30,7'sinin MHP, %23,5'inin CHP, %4,3'nn İYİ Parti, %3,2'sinin HDP, %2,4'nn Büyük Birlik Partisi, %2,4'nn Türkiye İşçi Partisi ve %2,1'inin de Saadet Partisi'nin seçim şarkılarını beğendiklerini ifade ederken katılımcıların %12,1'inin de diğer partilere ait seçim müziklerini beğendiklerini ifade ettikleri görülmektedir. 3 Kasım 2002 seçimleriyle iktidarı devralan AK Parti, iktidarını 21 yıl boyunca sürdürmüş ve 14 Mayıs 2023 seçimlerinde en yüksek oy oranına sahip siyasi parti olmuştur. Milliyetçi ve muhafazakâr ideoloji ile ön plana çıkan AK Parti, yıllar içerisinde toplumun beklentilerini ve isteklerini etkili bir şekilde analiz etmiş ve toplumun tüm kesiminin beklentilerini ve ideolojisini seçim müziklerinde yansıtılmıştır. Halk müziği, marş türü müzik vb. gibi birçok farklı müzik türünde seçim müzikleriyle farklı yaş, etnik köken, inanç ve ideolojiye sahip grupları etkilemeyi amaçlamıştır. 3 Kasım 2002-14 Mayıs 2023 tarihleri arasında yapılan tüm seçimlerde en yüksek oyu alan parti olmalarında, seçim müziklerinin etkili olduğu ve seçim kampanyalarında kullanılan bu müziklerin partinin ideolojileri, planları, vaatleri vb. gibi parti çalışmalarını farklı demografik özelliklere sahip seçmenlere doğru ve etkili bir şekilde aktardığı düşünülmektedir.

Tablo 8- Katılımcıların 14 Mayıs 2023 seçimlerinde siyasi parti ve ittifakların kullandıkları seçim müziklerine ilişkin görüşleri

		Sayı (n)	Yüzde (%)
14 Mayıs 2023 seçimlerine yönelik siyasi partilerin/ittifakların kullandıkları seçim müziklerini duydunuz mu?	Evet	367	35,6
	Hayır	663	64,4
	Toplam	1030	100,0
Dinlediyseniz/duyduysanız en çok hangi siyasi partinin/ittifakın seçim müziğini beğendiniz?	Ata İttifakı	19	2,0
	Cumhur İttifakı	227	23,9
	Emek ve zgrlk İttifakı	7	0,7
	Millet İttifakı	132	13,9
	Memleket Partisi	9	0,9
	Sosyalist Güç Birliği İttifakı	2	0,2
	Türkiye İşçi Partisi	15	1,6
	Yeşil Sol Parti	9	0,9
	Diğer	65	7,0
	Dinlemediğim için fikrim yok	464	48,9
	TOPLAM	949	100,0

Tablo 8 incelendiğinde katılımcıların %64,42'nn 14 Mayıs 2023 seçimlerinde siyasi parti ve ittifakların kullandıkları seçim müziklerini duymadıklarını, %35,6'sının da seçim müziklerini duydıklarını; ayrıca katılımcıların %48,9'unun siyasi parti ve ittifakların seçim müziklerini dinlemediği için fikirlerinin olmadığını, %23,9'unun Cumhuriyet İttifakının, %13,9'unun Millet İttifakının, %2,0'sinin Ata İttifakının, %1,6'sının Türkiye İşçi Partisinin, %0,9'unun Memleket Partisinin, %0,9'unun Yeşil Sol Partinin, %0,7'sinin Emek ve zgrlk İttifakının ve %0,2'sinin de Sosyalist Güç Birliği İttifakının kullandıkları

seçim müziklerini beğendiklerini ifade ettikleri görülürken katılımcıların %7,0'sinde hiçbir parti ve ittifakın seçim müziklerini beğenmediklerini ifade ettikleri görülmektedir. 14 Mayıs 2023 tarihinde yapılan seçimlere Türkiye'de faaliyet gösteren birçok siyasi parti ve bağımsız aday hazırlanmış ve seçim kampanyalarında kullanmak üzere birçok farklı türde seçim müziği kullanılmıştır. Siyasi partiler ve liderler seçim müziklerini sosyal medya hesaplarında, resmi internet sayfalarında, mitinglerde ve seçim araçlarıyla seçmenlerine duyurmuşlardır. Araştırmada siyasi parti ve liderlerin seçim müziklerine yönelik gerçekleştirdikleri yoğun çalışmalara rağmen seçmenlerin büyük çoğunluğunun seçim müziklerini duymadıklarını ifade ettikleri görülmektedir. Bu bağlamda seçmenlerin seçim müziklerine karşı duyarsızlaştıkları söylenebilir. Araştırmada ayrıca en fazla duyulan seçim müziklerinin Cumhuriyet İttifakı ve Millet İttifakı'na ait seçim müzikleri olduğu görülmektedir. 14 Mayıs 2023 tarihinde yapılan seçimlerde en fazla oy alan AK Parti ve Cumhurbaşkanı aday Recep Tayyip Erdoğan'ın aldığı ve en fazla duyulan seçim müziklerinin de Cumhuriyet İttifakı müzikleri olduğu göz önünde bulundurulduğunda, seçim müziklerinin seçmen kitlesi üzerinde etkili olduğu söylenebilir. Ayrıca siyasi partilerin seçim müziklerinin duyulma oranlarının, oy oranlarıyla paralel olmasının da seçim müziklerinin seçmen kitlesi üzerinde etkili olduğunun bir göstergesi olarak nitelendirilebileceği söylenebilir.

Tablo 9- Katılımcıların siyasi partilerin kullandıkları seçim müziklerini dinledikleri platformlara ilişkin görüşleri

		Sayı (n)	Yüzde (%)
Siyasi partilerin kampanyalarında müzikleriyle daha çok hangi mecralarda karşılaşıyorsunuz? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)	Sosyal medya	535	52,0
	Televizyon	445	43,2
	Radyo	75	7,3
	Seçim Araçları	501	48,7
	Mitingler	219	21,3

Tablo 9 incelendiğinde katılımcıların %52,0'sinin seçim müziklerini sosyal medya araçlarından, %48,7'sinin seçim araçlarından, %43,2'sinin televizyondan, %21,3'ünün mitinglerden ve %7,3'ünün radyodan dinlediğini ifade ettikleri görülmektedir.

Tablo 10- Katılımcıların beğendikleri seçim müziği türlerine ilişkin görüşleri

		Sayı (n)	Yüzde (%)
Hangi tür seçim müzikleri daha çok ilginizi çeker?	Marş türü	400	38,9
	Eğlenceli	228	22,2
	Popüler müzik	172	16,7
	Protest (bir ideolojiyi temsil eden) müzik	102	9,9
	Halk müziği	193	18,8
	Özgün müzik	147	14,3
	Hiçbir müzik türü ilgimi çekmez	220	21,4
	Diğer...	32	3,1

Tablo 10 incelendiğinde katılımcıların %38,9'unun marş türü, %22,2'sinin eğlenceli, %18,8'inin halk müziği, %16,7'sinin popüler müzik, %14,3'ünün özgün müzik, %9,9'unun protest müzik ve 3,1'inin de diğer müzik türlerini daha fazla beğendiklerini ifade ettikleri görülürken katılımcıların %21,4'ünün de hiçbir müzik türüne ait seçim müziğinin ilgisini çekmediğini ifade ettikleri görülmektedir.

Katılımcıların Seçim Müziklerine Yönelik Algılarına İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamında katılımcıların seçim müziklerine yönelik algı ve tutumları öğrenme, etkilenme ve sosyalleşme olmak üzere üç farklı boyutta ele alınarak değerlendirilmiştir. Katılımcıların öğrenme alt boyutuna ve görüş maddelerine bulgular Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11- Katılımcıların seçim müziklerine yönelik algı ve tutum ölçeği “öğrenme” alt boyutuna ilişkin görüşleri

	n	X	ss
Seçim müziklerinden siyasal aktörlerin ideolojileri hakkında bilgi edinirim.	1044	2,68	1,23
Seçim müziklerinden siyasal aktörlerin projeleri hakkında bilgi edinirim.	1044	2,28	1,06
Seçim müziklerinden siyasal aktörlerin rakipleri hakkında eleştirilerini öğrenirim.	1044	2,31	1,06
Seçim müziklerinden siyasal aktörlerin değişiklik, yenilik vs. hakkında bilgi edinirim.	1044	2,43	1,09
Seçim müziklerinden siyasal aktörün hedefleri hakkından bilgi edinirim.	1044	2,38	1,09
Seçim müziklerini merak ederim.	1044	2,51	1,23
Öğrenme Alt Boyutu	1044	2,39	0,95

Tablo 11’deki bulgulara göre seçmenlerin seçim müziklerine yönelik algı ve tutum ölçeği “öğrenme” alt boyutuna ilişkin aritmetik ve standart sapma değerleri incelendiğinde en yüksek aritmetik ortalama puanının “seçim müziklerinden siyasal aktörlerin ideolojileri hakkında bilgi edinirim” ($X = 2,68$), “seçim müziklerini merak ederim” ($X = 2,51$), “seçim müziklerinden siyasal aktörlerin değişiklik, yenilik vs. hakkında bilgi edinirim” ($X = 2,43$) görüş maddelerine ait olduğu görülmektedir.

Tablo 11 incelendiğinde en düşük katılımın “seçim müziklerinden siyasal aktörün hedefleri hakkında bilgi edinirim” ($X = 2,38$), “seçim müziklerinden siyasal aktörlerin rakipleri hakkında eleştirilerini öğrenirim” ($X = 2,31$) ve “seçim müziklerinden siyasal aktörlerin rakipleri hakkında eleştirilerini öğrenirim” ($X = 2,28$) görüş maddelerine ait olduğu görülmektedir.

14 Mayıs 2023 seçim müziklerine yönelik algı ve tutum ölçeği “öğrenme” alt boyutuna ilişkin aritmetik ortalama puanı $X = 2,39$ olarak belirlenmiştir. Ölçek alt boyutuna ilişkin belirlenen bu değer göz önünde bulundurulduğunda seçmenlerin “öğrenme” alt boyutunda yer alan maddelerin tümüne “kısmen katılıyorum”a yakın olmakla beraber “katılmıyorum” düzeyinde cevap verdikleri görülmektedir.

Katılımcıların etkilenme alt boyutuna ve görüş maddelerine bulgular Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12- Katılımcıların seçim müziklerine yönelik algı ve tutum ölçeği “etkilenme” alt boyutuna ilişkin görüşleri

	n	X	ss
Bir siyasal aktörün kampanyalarında müzik kullanmaması onun hakkındaki görüşlerimi olumsuz etkiler.	1044	2,13	1,03
Seçim müziklerini dinlemek isterim.	1044	2,51	1,23
Seçim müzikleri siyasal aktör ile ilgili davranışımı etkiler (oy verme, partiye üye olma vs.)	1044	2,54	1,25
Üye olduğum/sempati duyduğum siyasal aktörün kampanya müziğini dinlemek beni mutlu ve motive eder.	1044	1,95	0,99
Siyasi aktörlerin kullandıkları seçim müzikleri sempati duymadığım siyasi aktörlere yönelik sempati duymamı sağlayabilir.	1044	2,75	1,29
Seçim müzikleri türleri siyasal aktörlere karşı seçmenin sempatisini kazanmalarını sağlayabilir.	1044	2,40	1,04

Siyasal aktörlerin seçim müzikleri çalışmalarında seçmenin beklentilerini ve ilgisini göz önünde bulundurmalarının gerekli olduğunu düşünürüm.	1044	2,85	1,28
Etkilenme Alt Boyutu	1044	2,41	0,85

Tablo 12'deki bulgulara göre seçmenlerin seçim müziklerine yönelik algı ve tutum ölçeği "etkilenme" alt boyutuna ilişkin aritmetik ve standart sapma değerleri incelendiğinde en yüksek aritmetik ortalama puanının "siyasal aktörlerin seçim müzikleri çalışmalarında seçmenin beklentilerini ve ilgisini göz önünde bulundurmalarının gerekli olduğunu düşünürüm." ($X = 2,85$), "siyasi aktörlerin kullandıkları seçim müzikleri sempati duymadığım siyasi aktörlere yönelik sempati duymamı sağlayabilir." ($X = 2,75$), "seçim müzikleri siyasal aktör ile ilgili davranışımı etkiler (oy verme, partiye üye olma vs.)" ($X = 2,54$) ve "seçim müziklerini dinlemek isterim" ($X = 2,51$) görüş maddelerine ait olduğu görülmektedir.

Tablo 12 incelendiğinde en düşük katılımın "seçim müzikleri türleri siyasal aktörlere karşı seçmenin sempatisini kazanmalarını sağlayabilir" ($X = 2,40$), "üye olduğum/sempati duyduğum siyasal aktörün kampanya müziğini dinlemek beni mutlu ve motive eder" ($X = 1,95$) ve "bir siyasal aktörün kampanyalarında müzik kullanmaması onun hakkındaki görüşlerimi olumsuz etkiler" ($X = 2,13$) görüş maddelerine ait olduğu görülmektedir.

14 Mayıs 2023 seçim müziklerine yönelik algı ve tutum ölçeği "etkilenme" alt boyutuna ilişkin aritmetik ortalama puanı $X = 2,41$ olarak belirlenmiştir. Ölçek alt boyutuna ilişkin belirlenen bu değer göz önünde bulundurulduğunda seçmenlerin "etkilenme" alt boyutunda yer alan maddelere genel olarak "katılmıyorum" düzeyinde cevap verdikleri görülmektedir.

Tablo 13- Katılımcıların seçim müziklerine yönelik algı ve tutum ölçeği "sosyalleşme" alt boyutuna ilişkin görüşleri

	n	X	ss
Siyasal aktörler tarafından kullanılan seçim müzikleri hakkında çevremdekilerle konuşurum.	1044	2,40	1,10
Siyasal aktörler tarafından kullanılan seçim müziklerine ilişkin arkadaşlarımdan düşüncelerinden etkilenirim.	1044	1,99	0,94
Sempati duyduğum siyasal aktörün seçim müziklerini sosyal medya hesabımda yayınlıyorum.	1044	1,95	1,07
Sempati duymamama rağmen herhangi bir siyasal aktörün seçim müziğini beğenmem durumunda bu müziği sosyal medya hesabımda paylaşıyorum.	1044	1,75	0,92
Etkilenme Alt Boyutu	1044	2,02	0,84

Tablo 13'deki bulgulara göre seçmenlerin seçim müziklerine yönelik algı ve tutum ölçeği "sosyalleşme" alt boyutuna ilişkin aritmetik ve standart sapma değerleri incelendiğinde en yüksek aritmetik ortalama puanının "siyasal aktörler tarafından kullanılan seçim müzikleri hakkında çevremdekilerle konuşurum" ($X = 2,40$) ve "siyasal aktörler tarafından kullanılan seçim müziklerine ilişkin arkadaşlarımdan düşüncelerinden etkilenirim" ($X = 1,99$) görüş maddelerine ait olduğu görülmektedir.

Tablo 13 incelendiğinde en düşük katılımın "sempati duyduğum siyasal aktörün seçim müziklerini sosyal medya hesabımda yayınlıyorum" ($X = 1,95$) ve "sempati duymamama rağmen herhangi bir siyasal aktörün seçim müziğini beğenmem durumunda bu müziği sosyal medya hesabımda paylaşıyorum" ($X=1,75$) görüş maddelerine ait olduğu görülmektedir.

14 Mayıs 2023 seçim müziklerine yönelik algı ve tutum ölçeği "sosyalleşme" alt boyutuna ilişkin aritmetik ortalama puanı $X = 2,02$ olarak belirlenmiştir. Ölçek alt boyutuna ilişkin belirlenen bu değer göz

önünde bulundurulduğunda seçmenlerin “etkilenme” alt boyutunda yer alan maddelere genel olarak “katılmıyorum” düzeyinde cevap verdikleri görülmektedir.

SONUÇ

Müzik hem bir sanat alanı olarak hem de bir meta olarak insanları etkilemektedir. Müzik tarihsel süreç boyunca insanları coşturan, düşünmeye sevk eden ve duygularını farklı şekillerde etkileyen bir unsur olarak birçok farklı alanda araştırmalara konu edinilmiştir. Tarihsel süreçte kapitalizm ve siyasi müdahalelerden etkilenerek çeşitli amaçlar doğrultusunda kullanılan müzik tarihsel süreç boyunca psikoloji, tıp, eğitim, siyaset vb. gibi birçok alanda kullanılmıştır. Siyaset alanında bir ideoloji aktarma aracı olarak kullanılan müzik, günümüzde siyasi oluşumlar tarafından seçmenlerini etkilemek amacıyla yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu araştırmada da seçmenlerin seçim müziklerine ve 14 Mayıs 2023 seçimlerinde siyasi partiler tarafından kullanılan seçim müziklerine yönelik algı ve tutumlarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın bu bölümünde ulaşılan sonuçlara ve bu sonuçların literatürde yer alan araştırmalarda ulaşılan sonuçlarla karşılaştırılmasına yer verilmiştir.

Araştırmaya katılan seçmenlerin büyük çoğunluğunun 26-35 yaş aralığında ve erkek seçmenlerden oluştuğu, katılımcıların büyük bir bölümünün evli olduğu, il merkezinde yaşadıkları, memur ve 10001-15000 TL aylık gelire sahip oldukları görülmektedir. Araştırmada katılımcıların büyük bir bölümünün herhangi bir siyasi partiye sempati duydukları halde herhangi bir siyasi partiye üyeliğinin bulunmadığı belirlenmiştir. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nda memurların tarafsızlık ve devlete bağlı sorumlulukları çerçevesinde herhangi bir siyasi partiye üye olamayacakları, kanununun 125. maddesinde ise herhangi bir siyasi partiye üye olmanın cezai karşılığının memuriyetten çıkarılma cezası olduğu ifade edilmiştir. Araştırmada ulaşılan bu sonuç herhangi bir siyasi partiye üye olmayan bireylerin büyük bir bölümünün siyasi partilere ilgi duyduğunu ancak memurların siyasi partilere üye olma yasağının sempati duydukları partilere üye olmamalarında etkili olduğu düşünülmektedir.

Araştırma sonucunda seçmenlerin büyük çoğunluğunun sosyal medyayı aktif olarak kullandıkları belirlenmiştir. Araştırmada ulaşılan bir diğer sonuç katılımcıların büyük bir bölümünün siyasi aktör(ler)i sosyal medya hesaplarından takip etmeleridir. Bu sonuç herhangi bir siyasi partiye sempati duymayan bireylerin, siyasi parti liderlerine ilgi duyduklarını göstermektedir. Seçmenler parti politikalarını benimsememelerine rağmen, siyasi parti liderlerine sempati duyabilmektedirler. Bu durum bireylerin siyasi partileri takip etmemelerine rağmen yalnızca siyasi parti liderlerini takip etmelerinde etkili olmaktadır. İnternet ve GSM teknolojilerinde yaşanan gelişmelerle birlikte zaman ve mekân kısıtlaması olmaksızın insanlar birçok alanda bilgiye erişebilmektedirler. Günümüzde sosyal medya kullanımının gençler başta olmak üzere toplumun birçok kesimi tarafından aktif olarak kullanılması ve TV, gazete, dergi vb. gibi geleneksel medya araçlarında yer veril(e)meyen içeriklere sosyal medya aracılığıyla hızlı ve kolay bir şekilde erişilebilmesi bireylerin sosyal medya kullanımını artırmıştır. Geleneksel medya araçlarında izleyici/okuyucu haber içeriklerini yalnızca izlemeyerek/okuyarak pasif konumda iken, sosyal medya bireylerin içerikleri izlemelerine/okumalarına, aynı zamanda içeriklere ilişkin düşüncelerini ifade edebilmelerine ve kendi içeriklerini oluşturabilmelerine olanak sağlayarak aktif bir konuma getirmektedir. Sosyal medyanın okuyuculara daha zengin içerikler sunmasının ve kullanıcıların içeriklere aktif olarak katılmalarına olanak sağlamanın sosyal medyayı aktif olarak kullanmalarında etkili olduğu düşünülmektedir. Araştırmada ayrıca katılımcıların siyasi faaliyetlerini çoğunlukla televizyon, internet kanallarından, sosyal medyadan ve dijital/basılı gazetelerden öğrendikleri sonucunda ulaşılmıştır. İnternet teknolojilerinde yaşanan gelişmelerle birlikte internet maliyetlerinin azalması ve GSM şirketleri tarafından kullanıcılarına yönelik uygun fiyatlı internet paketleri sunmaları Türkiye’de internet kullanım oranlarının artmasını sağlamıştır.

Kahramanmaraş depremi sonrasında Cumhurbaşkanının 14 Mayıs 2023 seçim kampanyalarının müziksiz yapılacağını oluşturmuş ve bu durum seçmenler üzerinde farklı etkiler ortaya çıkarmıştır. Araştırma sonucunda 14 Mayıs seçim kampanyalarında müzik kullanılmayacağı açıklamasını seçmenlerin büyük bir bölümünün olumlu karşıladığı belirlenmiştir. Türkiye’de 6 Şubat 2023 tarihinde yaşanan depremde yaklaşık 55 bin vatandaşımız yaşamını yitirmiş ve binlerce konutun hasar almasına ya da yıkılmasına bağlı olarak yüzbinlerce insan evsiz kalmıştır. Deprem, toplumun tüm kesimini derinden etkilemiş ve derin bir üzüntü ortaya çıkarmıştır.

Araştırma sonucunda seçmenlerin genellikle seçim müziklerinin etkili olduğunu ve kullanılması gerektiğini düşündükleri belirlenmiştir. Siyasi partilerin ideolojilerini yansıtan seçim müzikleri, seçmenlerini etkileyerek ve seçmenlerinin coşkusunu seçim tarihine kadar sürdürmelerini sağlamaktadır. Bu açıdan seçmenlerin, seçim müziklerini inandıkları ideolojilerin halka duyurulmasını sağlayan bir araç olduğunu düşünmelerinin araştırmada ulaşılan bu bulgu üzerinde etkili olduğu düşünülmektedir. Araştırmada ulaşılan bir diğer sonuç da katılımcıların büyük çoğunluğunun seçim müziklerini etkisiz, yorucu ve sıkıcı bulmalarıdır. Araştırma sonucunda ayrıca seçmenlerin büyük çoğunluğunun seçim müziklerinin siyasal aktörü tanımalarında ve siyasi partilere/liderlere sempati duymalarında etkili olduğunu ifade ettikleri görülmektedir. Siyasi partiler belli bir ideolojiye sahip olup, bu ideolojilerini TV programları, broşür, miting vb. gibi seçim çalışmalarında sıklıkla dile getirerek seçmenlerini etkilemeye çalışmaktadırlar. Araştırmalar müziğin insan psikolojisi ve siyaset üzerinde etkili olduğunu belirlemiş ve bu durum siyasi partilerin ideolojilerini seçmenlere aktarmada müziği kullanmalarında etkili olmuştur. Seçmenlerin siyasi tercihleri üzerinde etkili olan en önemli unsur ideoloji olup, seçmenlerin birçoğu kendi ideolojilerine sahip siyasi partileri desteklemektedirler. Seçmenlerin genellikle marş türü ve eğlenceli müzikleri beğendikleri, en az ise protest (bir ideolojiyi temsil eden) müzik ve özgün müzik türündeki seçim müziklerini beğendikleri belirlenmiştir. Bu bağlamda seçim propagandalarında kullanılan seçim müziklerinin insanları eğlendirme ve siyasi coşkularını artırma yönünde etkili olduğu, seçim araçlarıyla yüksek sesle günün farklı saatlerinde çalınmasının insanlarda rahatsızlık ve yorgunluk duygusunun ortaya çıkmasına neden olduğu söylenebilir. Bu durumun araştırmada ulaşılan bu bulgu üzerinde etkili olduğu düşünülmektedir. Ayrıca araştırma sonucunda seçmenler tarafından en fazla beğenilen seçim müziklerinin AK Parti ve MHP gibi milliyetçi muhafazakâr ideolojiye sahip partiler tarafından kullanılan müzikler ile Atatürk tarafından kurulan CHP tarafından kullanılan müzikler olduğu görülmektedir. Seçmenlerin büyük bir bölümünün 14 Mayıs 2023 seçimlerine yönelik siyasi partilerin kullandıkları seçim müziklerini duymadıkları, buna bağlı olarak seçmenlerin büyük bir bölümünün seçim müziklerine yönelik herhangi bir fikrinin olmadığını; seçimi dinleyen seçmenler tarafından en fazla beğenilen seçim müziklerinin de Cumhur İttifakı ve Millet İttifakına ait müzikler olduğu belirlenmiştir. AK Parti milliyetçi muhafazakâr ideolojiye sahip olup, seçim müziklerinde de genellikle milliyetçi muhafazakâr ideolojiyi yansıtmıştır. 3 Kasım 2002 seçimleriyle iktidarı devralan AK Parti, iktidarını 21 yıl boyunca sürdürmüş ve 14 Mayıs 2023 seçimlerinde en yüksek oy oranına sahip siyasi parti olmuştur. Milliyetçi ve muhafazakâr ideoloji ile ön plana çıkan AK Parti, yıllar içerisinde toplumun beklentilerini ve isteklerini etkili bir şekilde analiz etmiş ve toplumun tüm kesiminin beklentilerini ve ideolojisini seçim müziklerinde yansıtmıştır. Halk müziği, marş türü müzik vb. gibi birçok farklı müzik türünde seçim müzikleriyle farklı yaş, etnik köken, inanç ve ideolojiye sahip grupları etkilemeyi amaçlamıştır. 3 Kasım 2002 - 14 Mayıs 2023 tarihleri arasında yapılan tüm seçimlerde en yüksek oyu alan parti olmalarında, seçim müziklerinin etkili olduğu ve seçim kampanyalarında kullanılan bu müziklerin partinin ideolojileri, planları, vaatleri vb. gibi parti çalışmalarını farklı demografik özelliklere sahip seçmenlere doğru ve etkili bir şekilde aktardığı düşünülmektedir.

Araştırmada katılımcıların seçim müziklerine yönelik algı ve tutum ölçeği geneline ve alt boyutlarına ilişkin görüşlerinin düşük düzeyde olduğu; seçim müziklerine yönelik algı ve tutumlarının cinsiyet, yaş, medeni durum ve yaşanan yer gibi demografik özelliklerine bağlı olarak farklılık göstermediği; herhangi bir siyasi partiye sempati duyma durumlarına göre seçim müziklerine yönelik algı ve tutumlarının anlamlı düzeyde farklılaştığı, herhangi bir siyasi partiye sempati duyan seçmenlerin seçim

m¼ziklerine yönelik algı ve tutumlarının, herhangi bir siyasi partiye sempati duymayan seçmenlere oranla daha yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

- Araştırmada seçmenlerin büyük bir bölümünün sempati duyduğu herhangi bir siyasi parti bulunmasına rağmen siyasi partilere üye olma oranının oldukça düşük düzeyde olduğu belirlenmiştir. Ülkemizde siyasi seçimlerde ülkeye ve seçildikleri bölgelere hizmet etme kabiliyeti yüksek bireylerin belirlenmesinden ziyade daha çok adaylar genellikle ideolojilerine göre değerlendirilmektedir. Bu durum arkadaşlar, akrabalar ve hatta aileler arasında fikir çatışmalarının ortaya çıkmasına neden olabilmektedir. Bu bağlamda siyasi partilerin ve liderlerin toplumu belli ideolojiler doğrultusunda ayırıtıran bir dil kullanmaktan kaçınarak, birleştirici ve kapsayıcı bir dil kullanmalarının bu sorunun çözümünde etkili olabileceği düşün¼lmektedir.
- Araştırmada seçmenlerin sosyal medya kullanım oranlarının oldukça yüksek olduğu ve siyasi gelişmeleri çoğunlukla internet, televizyon, sosyal medya ve gazetelerden öğrendikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda siyasi partilerinin seçim kampanyalarında kullanacakları seçim m¼ziklerini internet ve sosyal medya ortamlarında seçmenlere sunulmasının, seçmenlerin beklentilerinin belirlenebilmesi ve seçim m¼ziklerine ilişkin görüşlerine yönelik geri bildirimler alınabilmesi açısından etkili olabileceği düşün¼lmektedir.
- Araştırmada seçmenlerin seçim m¼ziklerinin seçmenler üzerinde etkili olduğunu ve seçim kampanyalarında kullanılması gerektiğini ifade etmelerine rağmen 6 Şubat 2023 tarihinde yaşanan deprem nedeniyle birçok insanın yaşamını kaybetmesine bağlı olarak 14 Mayıs 2023 seçim kampanyalarının müziksiz yapılacağını açıklaması olumlu karşılanmıştır. Cumhurbaşkanı tarafından yapılan bu açıklamaya rağmen siyasi partiler seçim kampanyalarında m¼zik kullanmış ve bu durum seçmenler tarafından normal karşılanmıştır. Seçim m¼ziklerinin seçmenler tarafından bir ideoloji aktarma aracı olarak algılanmasının tepki göstermemelerinde etkili olduğu düşün¼lmektedir. Bu bağlamda siyasi partilerin seçim kampanyalarında kullanacakları seçim m¼ziklerinin bölgenin sosyo-kültürel yapısına uygun olmasının seçmenleri ikna etmeleri açısından daha etkili olabileceği düşün¼lmektedir.
- Araştırmada seçmenlerin siyasi partiler tarafından yapılan TV programları, mitingler ve broşür çalışmalarının parti ideolojileri, vaatleri ve programları hakkında seçim m¼ziklerine oranla daha fazla bilgi verdiğini ancak buna rağmen seçim m¼ziklerinin kullanılması gerektiğini düşündükleri belirlenmiştir. Bu bağlamda seçim m¼ziklerinin seçmenleri bilgilendirmekten ziyade daha çok eğlendirme yönünde etkili olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda siyasi partilerin birlik ve beraberlik mesajları içeren seçim müziği kullanmalarının daha geniş kitlelere hitap etmelerinde etkili olacağı düşün¼lmektedir.
- Araştırmada seçmenlerin, seçim kampanyalarında kullanılan m¼ziklerin siyasi parti ve liderleri tanımalarında etkili olduğunu, seçmenlerin en fazla AK Parti ve MHP gibi milliyetçi ve muhafazakar ideolojiye sahip partiler tarafından kullanılan seçim m¼ziklerini daha fazla benimsedikleri belirlenmiştir. Bu bağlamda siyasi partiler tarafından toplumun inanç, kültür, örf ve geleneklerini barındıran seçim m¼zikleri kullanılarak, daha geniş kitleleri etkilemelerinin sağlanacağı söylenebilir.
- Araştırma kapsamında veri toplama aracı olarak anket formu kullanılmıştır. Bu bağlamda araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden olan m¼lakat tekniğinin kullanılmasının daha farklı sonuçlara ulaşılmasında etkili olacağı düşün¼lmektedir.

KAYNAKLAR

Akçay, ., Solmacı, C. (2020). Türkiye’de müzik ve politika ilişkisi üzerine yapılmış akademik çalışmaların incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(72), 338-348.

Alp, M. (2017). *Kitle iletişim araçlarının genç seçmenlerin siyasi tercihleri üzerindeki etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.

Budak, E. (2018). Siyasal iletişimde propaganda aracı olarak seçim müzikleri: 24 haziran 2018 seçimleri rneği. *Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 6(5), 31-45.

ağlar, N. (2017). Yeni medyanın siyasal iletişim aracı olarak kullanımı: siyasal partilerin resmi web sitelerine yönelik bir araştırma. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*. 5(1), 149-173.

Demir, R. (2022). *Siyasal İletişimde Müzik Kullanımı: Türkiye’de Meclis’te Grubu Bulunan Siyasi Partilerin Seçim şarkılarının İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Mardin Artuklu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Mardin.

Bedir Erişti, S.D., Kuzu, A., Kabahkı Yurdakul, I., Akbulut, Y., Kurt, A.A. (2013). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını.

Giray, M.Z. (2018). *2000’li yıllarda Türk siyasal hayatında propaganda amaçlı müzik kullanımı, Türk siyasal hayatında propaganda müzikleri*. D. K. Doğan, and C. akı içinde, (s. 97-117). Akademisyen Kitabevi A.ř., Ankara.

Göksu, O. (2018). 1991 genel seçimlerinde ANAP’ın seçim kampanyasının siyasal kültür ekseninde değerlendirilmesi ve Mesut Yılmaz’ın rolü. *Erciyes İletişim Dergisi*, 5(4), 1-20.

İlter, M.S. (2020). Siyasi kampanya çalışmalarında, siyasal reklamcılığın siyasi parti adayları ve seçmenler üzerindeki etkileri. *Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(20), 79-96.

İmik Tanyıldızı, N. (2012). Siyasal iletişimde müzik kullanımı: 2011 genel seçim şarkılarının seçmene etkisi. *Selçuk İletişim*, 7(2), 97-110.

Karaburun Doğan D., akı C.(2018). *Türk Siyasal Hayatında Propaganda Müzikleri*. Akademisyen Kitabevi, İstanbul.

Kızılkaya, R. (2021). Türk siyasal hayatında bir ikna aracı: seçim müzikleri (1965-1995). *Anasay*, 5(16), 151-176.

Öç, B. (2019). 24 Haziran 2018/27. dönem seçimlerinde AK Parti'nin kullanmış olduğu mesaj stratejileri, *CİDER*, 2, 9-112.

Önürmen, O., Temel, F. (2014). Popülerleşen siyaset siyasallaşan müzik: 30 Mart 2014 yerel seçim şarkıları üzerine bir alışma. *İletişim ve Diplomasi, 2014 Yerel Seçimler*, 1, 50-64.

Öztürk, S. (2014). Siyasal ikna ve seçim müzikleri: Türkiye üzerinde bir inceleme. *İletişim ve Diplomasi Dergisi*, 2(3), 196-218.

Recepoglu, S. (2019). *M¼zik Aracılığı İle İdeolojik Söylemin Topluma Aktarılması: 1 Kasım 2015 Genel Seçimlerinde AK Parti ve HDP Seçim Şarkıları Üzerine Bir İnceleme*, Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.

Sipahioğlu, H. (2020). *Siyasal iletişimde şarkı kullanımı: 2019 yerel seçimlerinde Ak Parti örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Yavuz, C., Sezer S. (2018). Siyasi partilerin 2015 seçim çalışmalarında kullandığı propaganda müziklerinin seçmenlerin tercihini yönlendirmede rolü. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 8(1), 29-34.

Yıl/Year: 4, Sayı/Issue: 8, Mayıs/May, 2023, s. 19-32

Yayın Geliş Tarihi / Article Arrival Date

Yayın Geliş Tarihi:25-04-2023

Yayımlanma Tarihi / The Publication Date

Yayımlanma Tarihi:21-05-2023

ISSN: 2757-6000

Mehmet YILDIZ

Milli Eğitim Bakanlığı
mehmetyildiz2385@gmail.com

Mehmet YENİ

Milli Eğitim Bakanlığı
mehmetyeni12@gmail.com

Mehmet Zeki ATAŞ

Milli Eğitim Bakanlığı
mzekiatas@gmail.com

İbrahim Halil ÇELİK

Milli Eğitim Bakanlığı
santana_543@hotmail.com

Sevil GÜNDÜZ

Milli Eğitim Bakanlığı
g.sevil@hotmail.com

ÜLKEMİZDE VE DÜNYADA HALK EĞİTİM MERKEZLERİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ VE İŞLEVLERİ

ÖZET

Halk Eğitim Merkezleri; örgün eğitime katılmayan, okul döneminin herhangi bir basamağında eğitim gören ya da bulunduğu kademelerden herhangi bir nedenle ayrılan kişilere yaşam boyu gerekli olacak bilgi beceri vermeyi, davranış kazandırmayı ve örgün eğitime katkı sağlamayı amaçlayan kurumlardır. Ayrıca bireylerin arzu, istek ve kabiliyetleri doğrultusunda toplumsal, kültürel ve birçok konuda gelişimlerini sağlayacak ve gelişimlerini sürekli destekleyecek nitelikte ve çeşitlilikte kurslar düzenleyerek eğitim öğretim faaliyetlerini yürütür.

Bu çalışma ile ülkemizde ve diğer ülkelerde faaliyet gösteren halk eğitim merkezlerinin tarihsel gelişimleri, mevcut yapıları ve işleyişleri konusunda bilgi sahibi olmamızı sağlamaktır. Bu makale yazımında nitel araştırma yöntemi olan doküman inceleme metodu kullanılmıştır. Bu kapsamda ek olarak, internet kaynakları, dergiler, makaleler ve süreli yayımlara başvurulmuştur. Halk eğitimi alanındaki ilerlemeler 1923 öncesi ve sonrası olacak şekilde günümüze kadar iki kısımda incelenmiştir. Halk eğitimlerinin mevcut yapıdaki işleyişlerle ilgili bilgiler verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Halk Eğitimi Merkezleri, Yaygın Eğitim, Halk Eğitimi.

HISTORICAL DEVELOPMENT AND FUNCTIONS OF PUBLIC EDUCATION CENTERS IN OUR COUNTRY AND IN THE WORLD

ABSTRACT

Public Education Centers; They are institutions that aim to provide lifelong knowledge, skills and behaviors and contribute to formal education to people who do not attend formal education, are educated at any stage of the school period or leave the levels they are in for any reason. In addition, it carries out educational activities by organizing courses in a quality and variety that will ensure the development of individuals in social, cultural and many subjects and constantly support their development in line with their desires, wishes and abilities.

With this study, it is aimed to provide information about the historical development, current structures and functioning of public education centers operating in our country and other countries. In this article, the document review method, which is a qualitative research method, was used. In addition to this, internet resources, journals, articles and periodicals were consulted. The progress in the field of public education has been examined in two parts, before and after 1923. Information about the functioning of public education in the current structure is given.

Keywords: Public Education Centres, Informal Education, Public Education

GİRİŞ

Medeniyetlerin kurulması ve varlıklarını devam ettirmelerinin temel kaynaklarından biri de eğitimidir. Eğitimin asli görevi bireyin kendini bilmesi, anlaması, tanınması ve bu sayede ileriki hayatını şekillendirmesine yardımcı olmaktır. Bu nedenle toplumlar okullar ve halk eğitim merkezleri gibi kurumlar kurarlar. Bu kurumlarda her kademedeki eğitim verilen birey eğitimini önemsenir ve bu eğitimleri farklı şekillerde adlandırılabilir.

Bu adlandırmalar halk eğitimi, hayat boyu öğrenme, örgün eğitim, kitle eğitimi, yaygın eğitim, temel eğitim, sürekli eğitim, yetişkin eğitimi gibi farklı tanımlamalardan bazılarıdır. Bu kavramlar, yakın anlamli olmakla birlikte ülkemizde daha çok yaşam boyu öğrenme ve halk eğitim kelimeleri sık kullanılmaktadır. Eğitim, bireysel ve toplumsal ihtiyaçlar doğrultusunda sürekli değişim gösteren toplumsal bir olgudur. Eğitim ile edinilen bilgi, beceri ve davranışlar ile bunları kazanma yöntemleri toplumdaki topluma ve çağdan çağa değişmektedir. Eğitimin genel amacı, o toplumdaki bireylerin sağlıklı ve uygun şekillerde topluma uyum sağlamalarına yardımcı olmaktır. Bu uyumun sağlayabilmek için, o toplumdaki fertlerin ilgi ve yetenekleri doğrultusunda, eğitim ile geliştirilir ve davranışları eğitimin amaçları doğrultusunda değiştirilir. Eğitim, bireylere bilgi ve tutum kazandırmanın yanı sıra toplumsal ve kültürel değerlerin yaşatılması ve aktarılmasını sağlama görevi de vardır.

Eğitimin öneminin arttığı günümüz dünyasında bilimsel ve daha birçok alanda hızlı gelişmeler yaşanmaktadır. Bu gelişmelere bağlı olarak ortaya çıkan gereksinimlere okullarda ve fakültelerde verilen eğitimler yalnız başlarına yeterli gelmemektedir. Çünkü bu okullar belli yaş gruplarına ve belli alanlardaki insanlara hitap etmektedir (Kurt, 2000).

Bireyler, eğitim kademelerini tamamladıktan sonra yaş farketmeksizin içinde buldukları çevre ile karşı karşıya gelme şartı ile ihtiyaç hissettiği alanlarda resmi ve istekli yapılar vasıtasıyla gerçekleşen birey eğitimleri (Celep, 2003) yaşam boyu öğrenmeye fırsat tanıyacaktır. Bu fırsatı sunan kurumlardan biride Halk Eğitim Merkezleridir.

YÖNTEM

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemi olan doküman incelemesi tekniği kullanılmıştır.

Araştırma kapsamında herhangi bir konuda o konuyla ilgili yazılı dokümanların analiz edilmesiyle bilgi elde metoduna doküman inceleme denir. Nitel araştırmalarda sık başvurulan yollardan bir tanesi de doküman inceleme yöntemidir. Nitel araştırmalarla elde edilen bilgilerin kullanılabilirliği ve gerçekliği mühim olduğundan bu kapsamda birçok yöntemden istifade edilebilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Bu sebeple Dergi, makale, internet kaynakları ve süreli yayımlar incelenmiştir.

1.HALK EĞİTİMİ

Halk Eğitimi, insanlık tarihinden beri var olan ve önemi her geçen gün artan bir kavramdır. Bireylerin çalışma azmini ve yaşam kalitesini artırmak, İnsani ve milli yönlerini geliştirmek için örgün eğitimle birlikte veya örgün eğitim dışında gerçekleşen eğitsel faaliyetlerdir. Toplular, bilimsel, teknolojik ve sağlık alanındaki hızlı gelişmeler toplumsal yapıda birçok alanda değişimlere neden olmaktadır. Bireyler bu değişimlere ayak uydurmak için değişimlerin gerekli kıldığı her alanda bilgi alma baskısı yaşar. Örgün eğitimde bireylere ancak belli bir yaşa kadar bu değişimler aktarılmaktadır. Öğrenme ve öğretme doğumdan ölüme kadar devam eden yaşamın bir parçası olan bir süreçtir. Bu nedenle halk eğitimin önemi artmıştır.

Önemi her geçen gün artan halk eğitim, insanları bilerek ve isteyerek bilgi, kavrama, yetenek ve bir çok alanda bakış açılarını değiştirmek maksadı ile faaliyetlere katılmalarına imkan tanıyan bir süreç olarak tanımlanmak mümkündür Geray (2002).

Başka bir ifade ile Halk eğitim, hayatları süresince örgün eğitim noktasında zayıf kalmış bireylere işleri ile alakalı ve toplumsal gelişimde faydalı olacak donanım katma şeklidir (Kaya, 2010). Halk eğitim, bireylerin akıllarından geçenleri uygulamaya dökmek için eğitim gereklidir. En önemli yetişkin eğitimi ise maddi anlamda geçimlerini sağlama noktasında ortaya çıkan problemleri çözme konusunda yardım etmedir Dickerman (1951).

2.Yaygın Eğitim

İnsanlara okuma ve yazma öğretmek, toplumsal, bilimsel, sosyal, kültürel, teknolojik ve daha birçok anlamda bireylerin kendilerini geliştirmelerine yardımcı olan bir eğitimidir.

Yaygın eğitim, örgün eğitime katkıda bulunmak için oluşturulan çeşitli eğitim kurumlarını ve faaliyetlerini kapsar.

Yaygın eğitim, örgün eğitimden yararlanamamış yada okudukları sınıf fark etmeksizin eğitimlerine devam eden bireylere, örgün eğitimin yanında veya dışında verilen eğitimin tümüdür (Balci, 2018).

Bir toplum gelişip kalkınmak istiyorsa, vatandaşlarının hayat standartlarının yükseltmek istiyorsa ve bireylerin vatandaşlık görevlerini yerine getirmesini istiyorsa bu kişilere gerekli eğitimleri vermelidir (Celep, 2003).

Örgün eğitim dışında yapılan halk eğitim faaliyetleri birinci seviye eğitim olmayıp daha çok örgün eğitimi destekleyici unsur olarak gözlenmektedir (Erdoğan, 1987).

3.Halk Eğitimi Merkezleri

Ülkemizdeki Halk Eğitim Merkezleri MEB bünyesindeki faaliyet gösterir. Bu merkezler bireylerin toplumsal değerlere bağlı hoşgörülü, hayattan zevk alan, kendi ile barışık, kendini keşfeden, yeteneklerini geliştiren, bilinçli ve toplumsal sorumluluk almasını sağlayacak nitelikte eğitimler ortaya koyar. Halk Eğitim Merkezleri kendi bünyelerinde 75 Kurs Alanı,

2579 Mesleki Kurs Sayısı, Genel Kurs Sayısı 1107 olmak üzere toplam kurs sayısı 3686 olan eğitici faaliyetlerin olduğu kurumlardır. Ülkemizdeki her ilçede en az bir tane olmakla birlikte toplam 998 Halk Eğitimi Merkezi bulunuyor.

Halk Eğitim Merkezleri ini işleyişlerini 11 Nisan 2018 tarih ve 30388 sayılı resmi gazetede yayımlanan Millî Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Kurumları Yönetmeliğine göre iş ve işlemlerini yürütürler. Bu merkezlerin bünyesinde kadrolu öğretmenler ve usta öğreticiler görev alır. Merkez bünyesinde açılacak kurslara ilgi programlar bakanlıkça hazırlanabileceği gibi özel olarak da hazırlatılabilir. Milli Eğitim Bakanlığının uygun görmesi ile yürürlüğe konur.

Kurslar bu programdaki kriterlere uygun olarak açılır. Bazı kurslar ‘‘Okuma Yazma’’ gibi kurslar 1 öğrenci ile açılabilirken genelde kurstaki öğrenci sayısının en az 12 kişi olması gerekir. Öğrenci mevcudunun yedi kişiden az olması kursun devam edebilmesi için Halk Eğitim Merkezi Müdürünün önerisi ile il veya ilçe milli eğitim müdürlüklerinin uygun bulması ile kurs devam ettirilebilir (MEB,2018).

Kursun gerçekleşeceği yerde kursu verecek öğretici yokluğunda kurum resmi olarak yada ilan yolu ile duyuruya çıkarak ücret karşılığında eğitici bulmaya çalışır. Yapılacak görevlendirmelerde öncelikli değerlendirilecek kişiler arasında ;

1. MEB bünyesindeki kadrolu veya sözleşmeli öğretmenler ve düzenlenecek kurs alanındaki kadrolu usta öğreticiler.
2. Emekli öğretmenler
3. Fakültelerde görev yapan hocalar arasından.
4. Resmî kuruluşlarda görev yapan kursun eğitici şartlarının taşıyan lisans mezunu bireylere öncelik verilir.

Belirtilen kriterlerdeki eğitimciler bulunamazsa ilan ve duyuru şekliyle yoluyla ücretli usta öğretici bulmaya çalışılır. Unutulmaya yüz tutmuş geleneksel sanat alanlarında ise öğretici görevlendirmelerinde bu kriterler aranmaz (MEB,2018).

TÜRKİYE’ DE HALK EĞİTİM MERKEZLERİNİN TARİHİ GELİŞİMİ

Toplum eğitimini sağlayan kuruluşların zamanla olan gelişimleri Cumhuriyet öncesi ve sonrası dönem olacak şekilde iki türlü incelenmiştir.

1. Medreseler

Selçuklu devletinden itibaren toplumda kamusal ve dini alandaki görevli yetiştirmek, ilkokuldan başlayarak son kademeye değin eğitim öğretim hizmeti sunan ve dini esaslara göre eğitim sunan bir yapıydı. Dini ilmin yanında pozitif bilimlere ait bilgilerde bu kurumlarda

verilmiştir. Medreselere tabi birimler olan hastahaneler ve kuruluşlar birer yardım kuruluşu olarak faaliyet göstermiştir. Medreselerde dünyaca tanınmış İbni Sina, Gazali ve Evliya Çelebi gibi bilim insanları yetişmiştir (Yıldırım, 2009).

Medreselerde uygulanan düzenli eğitim programları birçok iyi üniversite ile yarışır niteliktedir (Çınar, 2002).

2. Mescitler ve Camiler

Cami ve mescitler ibadet yeri dışında çeşitli etkinliklerin yapıldığı kültürel ve sosyal fonksiyonları da mevcuttur (Akın,2016).

3. Tekke, Zaviye, Dershaneler

Tekke, zaviye ve dergahların kuruluş amaçları İslam ahlakını öğretme, insan ve diğer canlılara iyi davranma, muhtaç olanlara yardım etme, vatan ve milletin korunması gibi toplumsal hayatın her aşamasında çeşitli fonksiyonları yerine getirmektir (Bakırcı ve Türkan,2013).

4. Kütüphaneler

İslam dini kitaba önem vermiş ve kağıdı, kitabı ve kütüphaneyi kutsal saymışlardır, Selçuklular döneminde her medresenin içinde kütüphanelere rastlanmaktadır (Alar,2001)

5. Kahvehaneler

Kahvehanelerin açılmasıyla beraber içeceğin bir araç olduğu amacın insanların iletişim kurmak amacıyla bu mekanları kullandıkları tespit edilmiştir (Deniş,2011).

6. Ahilik

Ahilik bir meslek örgütü olmasının yanında, ahlaki öğretileriyle değerlerin günlük hayatta yaşanmasını hedefleyen yaygın bir ahlaki eğitim merkezi işlevini görür (Kaya,2013).

7. Loncalar

Ahiliğin ürünü olan loncalar, kurallarına bağlı esnaf birliklerinden oluşmuş olup devletin kapitalist sistemden uzak kalmasını amaçlamışlardır (Aslantürk,2021).

8. Ordu

Türk ordusunun daimi olması, askerlerinin ücretli olmaması ve ağırlıklı olarak süvarilerden oluşması temel özellikleridir ayrıca Türk ordusu düzenli bir yapıya da sahiptir (Durmuş,2020).

Cumhuriyet Dönemi

TBMM açıldıktan sonra yeni oluşturulan eğitim bakanlığı faaliyetlerine başlamıştır. Okur -yazar olmayan kişilere eğitim öğretim vermek amacıyla 1922 yılında ‘Halk Mektepleri’ ile akşam eğitimleri devreye girmiştir (Okçabol,2006).

Cumhuriyet öncesi dönemde her ne kadar halk eğitimi çalışmaları yapıyor olsa da Cumhuriyetin kurulması sonrası halk eğitimi çalışmaları artmış olup daha sistemsel bir hal almıştır. Cumhuriyetten ilanı sonrası toplumda görülen en önemli sorunların başında halk eğitiminin nasıl olması konusundaki belirsizliklerdi. Toplumun tamamını kapsayacak geniş bir halk eğitimi faaliyetinin kırsal kesimden başlanması gerektiği benimsenmiştir. Örgün ve okul dışı eğitim faaliyetleri bir bütün olarak değerlendirilmiştir.

Yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti Ulusu, gelişimini bilgi ve kendi öz değerlerini baz alarak çalışmalar yapmış, yurt genelinde kütüphaneler kurmuş bunların sayısını ve matbaa sayısı artırılmıştır (Üstün, 2000).

1. Millet Mektepleri (1928)

Ülkemizde okuma yazma bilenlerin sayısını artırmak için 1928’de harf devrimi ile yurdun birçok yerinde Millet Mektepleri açılmaya başlandı. Bu mekteplerde dört aylık eğitimler verildi. Süreli eğitim veren halk eğitimi kurumlarıdır. Mektep bulunmayan alanlara gezici millet mektepleri yönlendirilmiştir. Bu mekteplerde sayısı 2 milyonu bulan kişi eğitim almıştır (Kaya, 2010).

2. Halkevleri (1932)

19 Şubat 1932 yılında kurulan Halkevleri, yurdun sosyo-kültürel anlamda gelişmesine, Cumhuriyetle birlikte oluşan değerlerin tüm topluma yayılmasında önemli görevler üstlenmiştir. Halkevleri ve sonrasında açılan halk odaları ile yurdun dört bir yanına güncel bilgiler aktarılmıştır. Halkevleri bünyesinde yürütülen faaliyetler milli değerlerimizi bugüne ve sonraki nesillere ulaşmasında tarihi bir görev üstlenmiştir. Kuruluşu sonraları Halkevlerinin sayısı gün geçtikçe artmış ve sayıları 1950 yılında 478 olmuştur (Arıkan, 1999)

3. Köy Eğitim Kursları (1936) ve Köy Enstitüleri(1942)

Eğitmenlere okul vazifeleri sonrası görev olarak, halkı eğitmek yetiştirmek görevi de verilmiştir. 1940 yılından başlayarak, tarıma elverişli verimli ve büyük toprakları olan köylerde, onlara yakın alanlarda ve illerden uzakta ama demir yollarına yakın verimli tarım alanlarında yer alan 21 alanda köy okullarına ilkokul öğretmeni yetiştirmek için Köy Enstitüleri açıldı. Bu Enstitüden yetişen hocalar köydeki vatandaşlara hem okul eğitimi hem de okuma yazma öğretme ve tarım alanındaki güncel bilgileri verecekti. Ayrıca köylerin iktisadi anlamda gelişmesini sağlama, köylüyü bilinçlendirmeyi de hedef edinmiştir (Ortaş,2005).

ŞURALARDA HALK EĞİTİMİ

- **1.Milli Eğitim Şurasında Halk Eğitimi (1939):**

Şuralardan ilki 1939 yılında gerçekleşmiştir. Gerçekleşen bu ilk şurada halk eğitiminden bahsedilerek, üniversitelerin halk evleri ile sıkı bağlar geliştirmeleri ve yetişkin birey eğitimi yapılması hususunun öneminden bahsedilmiştir (Serençelik,2005).

- **4.Eğitim Şurası (1949):**

1949'da yapılan 4. Şurada demokrasi konusunda eğitim verilmesi gerektiği benimsenmiş olup, bu konu ile alakalı vatandaşların okul sonrasında eğitim verilmesi gerekliliği hususu dillendirilmiştir. Bu sebeple Bakanlık merkez teşkilatı bünyesinde halk eğitimi için şube oluşturulması teklif edilmiştir (Serençelik,2005).

- **6.Eğitim Şurası (1957):**

18 Mart 1957 tarihinde gerçekleşen Şurada, kırsalda bölgede hayatını sürdüren eğitimden mahrum kalmış bireylere dönük yetişkin eğitimi verilmesi gündem konusu arasında yer almıştır (Güneş,1996).

- **14. Milli Eğitim Şurası (1993)**

1993 yılında gerçekleşen bu şurada, Lise düzeyi eğitimin ve yaygın eğitimle iki yönlü yatay ve dikey olacak şekilde birbirleri arasında geçiş olanağı olacak şekilde yenilikler olacaktır.Mesleki ve teknik eğitim üzerinde daha fazla durulacaktır. Yaygın halk eğitiminde görsel ve işitsel iletişim araçları olan radyo ve televizyon kullanımı belli kurallar çerçevesinde olacaktır kararı kabul edilmiştir ("Geçmişten Günümüze Millî Eğitim Şûraları", 2022).

KALKINMA PLANLARINDA HALK EĞİTİMİ

1961 Anayasası'nın kabul edilmesiyle Devlet Planlama Teşkilatı(DPT) kurulmuş böylelikle Planlı aşamaya geçilmiştir. Bu kapsamda 15 yıllık bir perspektifte beşer yıllık aralıkları baz alan kalkınma planları hazırlanması Bakanlar Kurulu tarafından 1961 yılında kabul edilmiştir(Çinar,2018). Hazırlanan Kalkınma planları içerisinde Halk Eğitimleri ilgili düzenlemelere de yer verilmiştir. Bu kapsamda; I.Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda(1963-1968) Mesleki Eğitim Merkezleri'nin açılması önerilmiş, II.Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda(1968-1972) kadınların eğitimine ve okuma-yazma öğretimine vurgu yapılmış, III.Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda(1973-1977) pratik sağlık, pratik tarım okulları geliştirilmesi uygun görülmüş, IV.Beş Yıllık kalkınma Planı'nda(1979-1983) iş konularında analizlere dayalı eğitim programlarının hazırlanması ön görülmüş, VII.Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda (1995-2000) ise örgün ve yaygın eğitim sisteminin nitelik ve niceliğinin geliştirilerek ekonomik anlamda büyüme ve sosyal alanda gelişmenin en önemli unsurlarından olan insan gücünün yetiştirilmesi temel ilke olarak benimsenmiştir("Kalkınma Planları", t.y.)

DÜNYADA HALK EĞİTİM MERKEZLERİNİN GELİŞİMİ

Yetişkin bireylerin eğitim-öğretim ile ilgili faaliyetlerin başında öncü kuruluşların başında UNESCO gelmektedir. Sosyo-ekonomik gelişimde eğitimin en önemli olgu oluşunu söyleyen UNESCO, kurulduğu günden beri erişkin birey eğitimini yaymak ve geliştirmek için çalışmalar yürütmektedir.

UNESCO'nun eğitim amaçları çerçevesinde, 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinde belirtildiği üzere, tüm insanlar için doğru bir eğitim vermek ve hayat boyu eğitim olanağı sağlamak, çocukluk çağından yetişkin döneme kadar dünya geneli eğitim yapılarını güçlü kılmak ve eğitim sayesinde tüm meselelere yanıtlamak gelir (UNESCO, 2015).

UNESCO yetişkin halk eğitiminin tanımı, amacı, etkin kılınması ve yayılması, öğretici yetiştirme, önemli özel projeleri hayata geçirme ve güncel bilgi aktarımı için uluslararası düzeyde faaliyetler yürütmekte ve bunlarla alakalı yayınlar düzenlemektedir (Okçabol,2006).

1960'dan bu yana Birleşmiş Milletlere bağlı kurumlar birey eğitimi alanındaki çalışmalarını devamlı olarak işbirliği içerisinde artırmıştır. Gıda ve Tarım Örgütü ile Uluslararası Çalışma Örgütü, dikkat çeken önemli programlar geliştirmiştir. Gıda ve Tarım Örgütü (FAO), tarım ve hayvancılıkla uğraşan bireyleri okur-yazar yapmak için yaptıkları eğitim programlarını uygulama noktasında UNESCO ile işbirliği içerisinde yetişkin eğitime önem vermiştir.

Hayat boyu öğrenmede birey gelişimine öncelik veren ülkeler arasında Avustralya, Çin ve Japonya öne çıkmıştır.

1. Avustralya'da Hayat boyu öğrenme ;

- İş konusundaki becerilerini artırmak;
- İlgi alanlarına göre iş kurmalarına yardımcı olmak;
- Herhangi bir konuda bilgi almak veya bilgisini çoğaltmak;
- Yeni bir topluma girip insanlarla tanışarak özgüvenini geliştirmek;
- Özgüven geliştirmek (Watson, 2003);

Avustralya' da yaşam boyunca öğrenme uluslararası bir bağlamda gerçekleşmiştir. Avustralya ile sıkı ilişkileri bulunan uluslararası kuruluşlar, öğrenmenin süreklilik arz etmesi sonucuna varmışlardır.

Avustralya' da yaşam boyu öğrenme politikasında, yaşam boyu öğrenenler, herhangi bir zamanda, herhangi bir öğretici vasıtasıyla yada sadece kendi kendilerine öğrenme motivasyonuna ve kapasitesine sahip olmanın çok önemli olduğu vurgulanmaktadır.

2. Çin’ de Hayat Boyu Öğrenme

Çin, hayat boyu öğrenmenin toplumsal gelişim ve ilerleme için sürekli gerekli olduğu düşüncesindedir.

Çin’deki Öğrenme Topluluğu Merkezlerinde, Çin toplumunun tarihsel bilgi birikimi ve tecrübelerinden hareketle sosyo-kültürel özellikler üzerinde durarak, hayat boyu öğrenme ile potansiyel olarak uluslararası halkın toplumsal olarak gelişmesine katkı yapacaktır (Field ve Leicester, 2000).

Hayat boyu öğrenmenin asli amacı, bireylerin tüm hayatları süresince öğrenmelerine yardımcı olacak imkanlar yaratmaktır. Çin milletinin kültürü, yeni birşeyler öğrenmeye ve daimi eğitime olanak sağlayacak yeterliliktedir (Dahlman, Carl J, 2007).

Çin’de yaşam boyu öğrenme faaliyetleri birbirinden değişik kurumlar vasıtası ile gerçekleşmektedir. Böyle bakıldığında bölünmüş bir durum ortaya çıkmaktadır. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına bağlı birçok birim, Personel Bakanlığı ve Geliştirme ve Reform Komisyonu bakanlığı da yaşam boyu öğrenme faaliyetleri düzenlemektedir. Bu bakanlıklar dışında da sivil toplum kuruluşları da yaşam boyu öğrenme faaliyetlerinde aktif olarak görev yaparlar (Dahlman, Zhihua Zheng ve Wang, 2007).

Çin birçok ülkeye göre okullaşma oranı yüksek olmasına rağmen, üniversite mezunu birçok kişi iş bulamamaktadır. Gençlerin kendilerine bir iş imkanı sağlayacak nitelikte eğitim almaları ve bunla birlikte bilgi birikimlerini çoğaltmalarını sağlayacak halk eğitim merkezleri bulunmaktadır.

3. Japonyada Halk Eğitimi ;

Japonya yaş ortalaması yüksek bir ülkedir. Japonya’daki eğitimin geçmiş sürecine bakıldığında yetişkin eğitimi önemli bir yer tutmuştur. Japonya yetişkin eğitimi konusunu 20. Yüzyıl başlarında ciddi anlamda ele alıp 1945’lere gelindiğinde tüm ülkede uygulanacak duruma gelmiştir. 1945 ikinci dünya savaşı sonrası Japonya’da yetişkin bayanlara ve genç nüfusa yönelik eğitimlere öncelik verilmiştir.1970’lere gelindiğinde UNESCO tarafından işlenen ve önem verilen hayat boyu öğrenme Japonya’da da önemsenmiş ve devlet tarafından ehemmiyetine değinilmiştir. 1984 ‘te düzenlenen yazıyla eğitimin en önemli amaçlarından birisinin hayat boyu öğrenme ve bu öğrenme sistemini uygulamanın ehemmiyeti belirtilmiştir. Haşam boyu eğitimin Japonya’da halkça benimsenmiştir. Bu sebeple okullarda yapılan eğitimin ile hayat boyu öğrenme niteliğine erişmesi için kanunlar yayınlanmıştır (Kawanobe, 1994)

SONUÇ

Yetişkin eğitimi, ülkemizde ve dünyada çok eski tarihlerden itibaren başlamıştır.

Yaygın Eğitim kurumlarımızdan Halk Eğitimi Merkezleri, bireylerin gelişen ve değişen alanlarda yaşamları boyunca arzu ettikleri konularda yeni bilgi ve beceriler elde etmeyi, ilgi

alanları doğrultusunda bilgi sahibi olup kendini yetiştirmelerine yardımcı olmak amacıyla bünyelerinde açtıkları sosyal, kültürel kurslarla katkıda bulunurlar.

Günümüz dünyası küreselleşmenin etkisi ile birlikte çok hızlı değişimler göstermektedir. Bu değişimler daha çok sosyoekonomik, kültürel, toplumsal, teknolojik ve siyasi çevrede gözlenmektedir. Bireylerin bu hızlı değişimlere ayak uydurması gün geçtikçe güçleşmektedir. İnsanların bu durumlara alışması için bildiklerinin üzerine güncel bilgileri de koymas ve yaşantılarına uyarlamaları gerekmektedir.

Ülkemizde Dünya’da da hızlı değişim gösteren bu süreçlerde yetişkin birey eğitimi konusunda gerekli hassasiyetin gösterilmesi gerekmektedir. Halk eğitimin bünyesinde açılacak olan iş öğretimi ile alakalı, bireylerin okur-yazar olmasını sağlayacak etkinlikler ve sosyo-kültürel anlamda düzenlenecek kursların bireylerin eğitimi ve kalkınma yönünden yararlı olacağı düşünülmektedir.

Ergin bireylere verilecek eğitimler onların toplumsal, sosyoekonomik ve kültürel anlamda kendilerini geliştirmelerine yetecek düzeyde olmalıdır. Toplumların iktisadi anlamda yükselmelerindeki en temel etkenlerden biri de halk eğitimidir (Ural, 2007). Bu nedenle ülkemizin de iktisadi anlamda gelişmesi için halk eğitimine son derece önemiyet göstermesi gerekir.

Türkiye’de erişkin birey eğitiminin sayısını artırmak amacıyla açılacak kurslar halkın ilgisini çekmeli, kültürel, toplumsal, sosyal ve ekonomik açıdan gelişmelerine katkı sağlayacak şekilde içeriği güncellenmeli ve bu doğrultuda halk eğitimlerine yeterli derecede önemiyet gösterilmelidir. Son zamanlarda okur-yazar olmayanlara okuma-yazma öğretme ve meslek edindirmeyi amaçlayan birçok kursla da iş imkanı sağlama gerçekleşmiştir. Bunun dışında halk eğitimi kapsamında işletmelerin ihtiyaç duyduğu nitelikli ara elemanların yetiştirilmesine yönelik yeni programların geliştirmesi gerektiği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

Akın, A.(2013). Tarihi Süreç İçinde Cami ve Fonksiyonları Üzerine Bir Deneme. *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 15(29), 177-209

Alar, H. (2001). Kütüphaneciliğin tarihçesi ve ilk kütüphaneler. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 16, 295-308.

Arıkan,Z.(1999). Halkevlerinin Kuruluşu Ve Tarihsel İşlevi. *Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*. 6(23),261.

Aslantürk, A. Y. Osmanlı Şehirlerinde Kapitalizm Kalkanı: Ahilik Zihniyeti Ve Loncalar(2021).*Ahi Evran International Conference on Scientific Research*, 30-2.

Bakırcı, N. & Türkan, H. K. (2013). Tekke ve Zaviyelerin Balkanlar'daki Rolü ve Önemi. *TÜRÜK Uluslararası Dil Edebiyat ve Halk Bilimi Araştırmaları Dergisi*,1 (1) , 145-160.

Balcı, Ali. (2018). *Karşılaştırmalı Eğitim Sistemleri*. Pegem Akademi Yayıncılık.
Celep, C. (2003). *Halk Eğitimi*. Anı Yayıncılık.Ankara

Çınar, İkrım (2002); *Eğitimin Tarihsel Temelleri*, Ed. Erdal Toprakçı Ankara,

Çınar, V.(2018). *Kalkınma Planlarının Mantığı Ve Uygulama Etkinliği Bakımından 1980 Öncesi Ve Sonrasının Mukayeseli Bir Analizi*. Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı, Bursa

Dahlman, Carl J. (2007). *Enhancing China's competitiveness through lifelong learning*. Washington, DC: World Bank.

Dahlman, C., Zhihua Zeng, D. ve Wang, S. (2007). *Enhancing China's competitiveness through lifelong learning*. Washington, DC: World Bank.

Deniş, H. E. (2011). Osmanlı ve Cumhuriyet Döneminde Kahvehaneler: *Sosyal Ve Siyasal Yaşamın İncelenmesi*. *Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi*, 27, 1-16.

Dickerman, W. (1956). *Türkiyede Halk Eğitimi Hakkında Rapor* (1951). Ankara: Maarif Basımevi.

Durmuş, E. (2020). Eski Türklerde Askeri Yapı. *Asya Araştırmaları Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 4 (1) , 87-102.

Erdoğan, Ahmet. (1947). *Yaygın Eğitim ve Sorunları*. Ankara: Türk Eğitim Derneği 11. Eğitim Toplantısı.

Field, J. ve Leicester, M. (2000). *Lifelong Learning Education Across the Lifespan*. London: Routledge Falmer.

Geray C (2002). *Halk eğitimi*. Ankara: İmaj Yayıncılık.

Güneş, F. (1996). *Yetişkin eğitimi*. Ankara: Ocak Yayınları.

KAWANOBE, Satoshi (1994). “Lifelong Learning in Japan”, *International Review of Education /Internationale Zeitschrift für Erziehungswissenschaft / Revue Internationale de l'Education*, C 40, S 6, ss. 485-493.

Kaya, Y. K. (2010). *İnsan Yetiştirme Düzenimiz: Politika-Eğitim- Kalkınma*. Ankara: Pegem Akademi.

Kaya, U. (2013). Değerler Eğitiminde Bir Meslek Teşkilâtı: *Ahîlik. Değerler Eğitimi Dergisi*, 11 (26)

Kurt, İ. (2000). *Yetişkin Eğitimi*. Nobel Yayın Dağıtım. Ankara

MEB, (2018). Millî Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Kurumları Yönetmeliği.

<https://hbogm.meb.gov.tr/www/milli-egitim-bakanligi-hayat-boyu-ogrenme-kurumlari-yonetmeliigi-yayimlandi/icerik/789>

Okçabol, Rıfat. (2006). *Halk Eğitimi(Yetişkin Eğitimi)*. Ankara: Ütopya Yayınevi.

Ortaş, İ. (2005). *Ülkemizin kaçırdığı en büyük eğitim projesi: Köy enstitüleri*. Pivolka, 4(17),

Serençelik, İ. (2005). *Halk Eğitim Merkezlerinde Milli Eğitim Bakanlığı ve Sivil Toplum Kuruluşları tarafından Verilen Kurslara Katılan Eğitimcilerin Sorun Alanları, Çözüm Önerileri, Geleceğe Yönelik Beklentileri ve İş Doyumlarının Araştırılması*. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.(2022). Geçmişten Günümüze Millî Eğitim Şûraları. <https://ttkb.meb.gov.tr/www/gecmisten-gunumuze-milli-egitim-suralari/icerik/328>

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji Ve Bütçe Başkanlığı. (t.y.). Kalkınma Planları. <https://www.sbb.gov.tr/kalkinma-planlari/>

UNESCO. (2015). *Incheon declaration: Education 2030-Towards inclusive and equitable quality education and lifelong learning for all. In Symposium conducted at the meeting of World Education, Incheon, Republic of Korea.*

Ural, O. (2007). *Türkiye 'de Yetişkin Eğitiminin Bugünkü Durumu ve Geleceği. Öğrenen Toplum İçin Yetişkin Eğitimi Sempozyumu. (s. 12-42) İstanbul. İSMEK Yayınları.*

Üstün, Ayşe. (2000). *Halk Eğitimi ve Halk Kütüphaneleri*.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara, Seçkin Yayınları.

Yıldırım, M. (2009); *Hayat Boyu Öğrenme Kapsamında Yaygın Eğitim ve Halk Eğitim Merkezleri*, Ankara, Gazi Kitabevi.

Watson, Louise. (2003). *Lifelong Learning in Australia*. Australian Government: Department of Education, Science and Training.

Yıl/Year: 4, Sayı/Issue: 8, Mayıs/May, 2023, s. 33-47

Yayın Geliş Tarihi / Article Arrival Date

Yayın Geliş Tarihi:12-01-2023

Yayımlanma Tarihi / The Publication Date

Yayınlanma Tarihi:21-05-2023

ISSN: 2757-6000

Aşlı YEŐİLGÜL ALAY

Milli Eğitim Bakanlığı

ayesilgul_84@hotmail.com, ORCID: 0009-0004-4049-8482

Hüseyin Çağdaş BATMAZ

Milli Eğitim Bakanlığı

hcbatmaz@hotmail.com

MİLLİ KİMLİĞİN DEVAMINDA MÜZİĞİN ETKİSİ (TÜRK MÜZİĞİ ÖRNEKLERİ)

ÖZET

Bu araştırma milli kimliğin devamında, müziğin etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır. Çalışmada müzik, kültür, milli kimlik ve benlik kavramları genel anlamlarıyla ifade edilmiş ve bu kavramlar araştırmanın konusuna entegre edilerek, özellikle bulguların desteklenmesi yönünde aracı olarak kullanılmıştır. Bu anlamda araştırmada dökümantasyon yöntemi kullanılarak, araştırma konusunu destekleyen bilgi, belge, makale ve kitaplar incelenmiş, uzman görüşleri de dikkate alınarak çalışmanın bütün yönleri betimlenmiştir. Bu araştırmada yüzyıllar boyunca toplum üzerinde etkisinin olduğu düşünölen bazı müzik eserleri örnek eser olarak belirlenmiştir. Bu eserlerin belirlenmesinde özellikle milli bayramların kullanmasında yer verilen eserlerin seçimine özen gösterilmiştir. Müzik, bir topluma ait duygu ve düşüncelerin, hezeyanların, mutlulukların kısaca insanların gönöl dünyasındaki hislerinin dışa aktarımıdır. Kültür ise bu dışa aktarımı sağlayan en önemli sosyal bir unsurdur. Bu açıdan bakıldığında kültürün, milletlerin hayatında önemli bir yer tuttuğu görölmektedir. Milli kimlik ise kendini mensubu olduğu kültürle yoğurmuş ve tarihsel süzgeçlerden geçerek günümüzde millet katında vücut bulmuş ve sosyal anlamda statü edinmiş bir kavramdır. Milli kimliğin oluşumunda etkisinin

inkar edilmeyeceği bir kavram vardır ki o da benlik kavramıdır. Benlik, bir kimsenin öz varlığı, kişiliği, onu kendisi yapan şey, kendilik ve şahsiyet olarak, onunla eş anlamlı kimlik ise, "toplumsal bir varlık olarak insana özgü olan belirti, nitelik ve özelliklerle, birinin belirli bir kimse olmasını sağlayan şartların bütünü şeklinde tanımlanmaktadır. Türk milleti tarihi boyunca birçok sıkıntı yaşamış ve hep varoluş mücadelesi vermiştir. Müziğin Türk milleti üzerinde yadsınamaz bir etkisi vardır. İnsanımız savaşa gönderdiği askerlere ağıtlar yakmış, bunun yanı sıra en mutlu günlerini yaşadığı toylarda da hislerini birtakım ezgilerle ifade etmişlerdir. Yıllarca süren savaşlar ve toylar, bir kültürün oluşmasına vesile olmuştur. Müzik kültürü dediğimiz bu sürecin milli kimlik üzerinde birleştirici bir etki yaptığı da söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Müzik, Kültür, Milli Kimlik, Benlik.

THE INFLUENCE OF MUSIC IN THE CONTINUATION OF NATIONAL IDENTITY (TURKISH MUSIC SAMPLES)

ABSTRACT

This research was carried out to examine the effect of music on the continuation of national identity. In the study, the concepts of music, culture, national identity and self were expressed in general terms, and these concepts were integrated into the subject of the research and used as a tool especially to support the findings. In this sense, by using the documentation method in the research, the information, documents, articles and books supporting the research topic were examined, and all aspects of the study were described by taking into account the expert opinions. In this research, some musical works that were thought to have an impact on society for centuries were determined as exemplary works. In the determination of these works, particular attention was paid to the selection of the works that are included in the use of national holidays. Music is the expression of the feelings and thoughts of a society, delusions, happiness, in short, the feelings of people in the world of heart. Culture is the most important social element that provides this export. From this point of view, it is seen that culture has an important place in the lives of nations. National identity, on the other hand, is a concept that has kneaded itself with the culture of which it is a member and has passed through historical filters, embodied in the nation today and has acquired a social status. There is a concept whose influence on the formation of national identity cannot be denied, which is the concept of self. The self is defined as a person's self, personality, what makes him/her himself/herself, as self and personality, and identity synonymous with it is defined as "the sum of the signs, qualities and characteristics unique to human beings as a social being, and the conditions that enable someone to be a specific person. The Turkish nation has experienced many troubles throughout its history and has always struggled for existence. Music has an undeniable effect on the Turkish nation. Our people lamented the soldiers they sent to war, as well as expressed their feelings with some melodies at the weddings where they lived their happiest days. It can also be said that this process, which we call music culture, has a unifying effect on national identity.

Keywords: Music, Culture, National Identity, Self.

1.GİRİŞ

Kültür, toplumsal bir ürün olarak düşünülmektedir. Çünkü insan doğumundan ölümüne kadar toplum içinde yaşar. Öyle ki bu kavram, toplumda yaşayan insanların bütün öğrendiklerini ve paylaştıklarını kapsar. Bilimlerin incelediği hemen her şey kültür tarafından biçimlendirilmiştir. Dolayısıyla kültür sadece doğuştan gelen kalıtsal özellikler değil, daha çok sonradan kazanılan öğrenilmiş özelliklerdir. Topluma her yeni katılan üye bunu öğrenerek geliştirir (Özkan, 2006:30). Kültürün en önemli unsurlarından biri de müziktir. Türk müziği, coğrafi yönden oldukça geniş bir alana yayılmış, değişik coğrafyalarda, değişik şekillerde gelişimini sürdürerek kendi içerisinde son derece renkli ve zengin bir yapı oluşturmuştur. Anadolu toprakları da bu coğrafyalardan biridir. Anadolu'nun, her bölgesinin, her şehrinin, hatta bazı ilçelerinin bile kendine özgü bir müzik icrası vardır (Ekici, 2002:217). Coğrafi manada önem taşıyan müzik aynı zamanda insanların dini ritüellerinde de kendini göstermiştir. Eski tarihlerde müzik özellikle ayinlerin önemli bir ögesi olmuş, öykünülen tanrıların ise insan şeklinde tasarlanması ve bu yönde oluşan kavram, halk arasında giderek ortaya çıkan ve gelişen müziğin insana yönelmesini, aşk ve sevdanın anlatımında giderek insan ögesinin öne çıkmasını sağlamıştır (Elbaş, 2002:15). Müzik aynı zamanda insan ögesini ön plana çıkarırken insanların kimlik kazanmasında da rol oynar. Kimlik bireyin bilincinde kurulan ve saklanan, onu diğer tüm insanlardan ayıran detaylar, sosyal yaşamda üstlendiği roller, özellikler ve yetkiler olarak tanımlanmaktadır. Kişisel kimliğinin yanı sıra kişilerin etkileşimde bulunduğu ve kendisini ait hissettiği gruplar bağlamında sahip olduğu ortak kimlikleri de bulunmaktadır (Assmann, 2001:132). Bireylerin yaşamı kendi başlarına birbirinden bağımsız olarak devam etmez. Bireyi bir gruba bağlayan ve bağlı hissettiği grup ile kendisi arasında benzerlikler olduğunu görmesini sağlayan özellikler mevcuttur. Bu grubu oluşturan özellikler, o gruba kendine özgü bir toplum olma hissini kazandırır. Grubun büyüklüğü, aileden neredeyse milyonları içine alan toplumsal kümeler kadar genişleyebilir (Biletska, Şahin ve Şükür, 2014:96). Milletler yazılmamış belleği olan müzik eserlerini, olağanüstü güç ve cesaret verici söylemlerini, şiir ve ezginin gücünü gelecek kuşaklara aktararak kültürel belleğin oluşturulmasına hizmet etmiş olurlar. Bu eserler millete tarihin önemli olaylarını hatırlatırken, bireye de kim olduğu, dünya üzerindeki yolculuğunun niteliği gibi bir bilinç kazandırdığını da söylemek mümkündür. Hatırlama kültürü toplumsal olduğu kadar, bireyin dünya üzerinde varoluşunun kesinleşmesi bakımından da önemlidir (Randall 1999: 220). Kültürel hatırlama ve hatırlatma kadar, kültürel bağlılık da önemlidir. Bu anlamda müzik bu topraklarda kanıtlanabilir kültürel bir birikime sahiptir. Ayrıca müzik aidiyet unsuruna dönüşmüş ve bireyi her açıdan motive edecek kadar da önemli bir rol üstlenmiştir. Bu açıdan bakıldığında müzik birçok duyguyu müziksel bir terime dönüştürmüş ve kültürel birikimin zihinde oluşturduğu hissiyatı insanların ortak kullanım alanına sunmuştur.

2. ARAŞTIRMANIN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ

Araştırmanın kavramsal çerçevesi oluşturulurken bu araştırmaya benzer çalışmalar incelenmiştir. Bu anlamda detaylı bir literatür çalışması yapılmıştır. Ancak yapılan çalışmalar neticesinde milli kimliğin devamında müziğin etkisini konu edinen araştırmaların sınırlı sayıda olduğu görülmüştür. Bu nedenle müziğin toplumlar üzerindeki etkisinin çok fazla olduğundan

hareketle böyle bir çalışmanın yapılması da gerekli görülmüştür. Araştırmanın bu bölümünde müzik, kültür, milli kimlik ve benlik kavramlarına ve milli kimliğin devamına etki ettiği düşülen müzik eserlerinin milli kimlik üzerindeki sosyal ve psikolojik etkilere yer verilmiştir.

2.1. Müzik Kavramı

Müziğin, toplumları harekete geçirmenin yanı sıra, insanlar üzerinde psikolojik bir etki bıraktığı, hatta bu etkinin sadece insanlar üzerinde değil, diğer canlı türleri üzerinde de olduğu bilimsel çalışmalarla tespit edilmiştir (Sezer, 2011:1474). İnsanlar özlemlerini, hasretlerini, kahramanlıklarını ve daha birçok duygu ve düşüncelerini müzik ile bütünleştirerek bir ezgi yumağı haline getirmiş ve insanlığın hizmetine sunmuştur. Müziğin dün olduğu gibi bugünde insanlar üzerinde etkisi devam etmektedir. Özellikle milli ve manevi değerlerin korunmasında müziğin etkisi göz ardı edilemez. Toplumların kültürel özellikleriyle, insanların yaşadığı acı ve sevinçleriyle şekillenen müzik çok geniş kitlelere hitap etmiştir. Bu hitap bazen öylesine bir etki göstermiştir ki birbirinden farklı düşünce ve değer yargılarına sahip insanları da bir araya getirmiştir.

2.2. Kültür Kavramı

Kültür, insanların ve onların oluşturduğu toplumların kendilerine has olan bir yaşayış biçimidir. Kültürün ayrıca birtakım yaşanmışlıklar ve tecrübelerin de etkisiyle ortaya çıktığı söylenebilir. İnsanların özgür yaşam biçimini göz önüne alırsak, kültürü de belli kalıplar etrafında sınırlandırmamak gerekir. Çünkü kültürel yaşam sadece müzik, sanat ve edebiyatla sınırlı değildir. Kültür, insan yaşamının her alanında kendisini ve kendisine ait olanı ifade eder. Kültür, insanın yaşamını, geçmişten gelen deneyimleri ve birikimleriyle nasıl ürettiğini anlatır (Özkan, 2006:30). İnsan hayatını tüm yönleriyle ele alan kültür, yaşanmışlıkların bir ürünü olarak ortaya çıktıktan sonra milletler üzerinde de çok büyük etkiler bırakmıştır.

2.3. Milli Kimlik Kavramı

Kimlik esasında çok boyutlu kavramdır ve her bireyin kendisini bir şekilde bir kimlikle adlandırmasıdır. Bu kimlik, kişinin toplum tarafından algılanan yapısı olabileceği gibi kişinin kendisini tanımladığı hal de olabilir. (Aydın, 1999:12). Kimlik, salt anlamı itibariyle kolektif bir yapıya sahip olmamakla birlikte, bireysel yaşantıda var olan tasavvurları, yaşama katılma biçimlerimizi ve son analizde toplumsal yaşantı içerisinde bireyin konumlanmasını kapsamaktadır (Castells, 2006:13). Bu açıdan bakıldığında kimliğin bireysel boyutunun yanında toplumsal boyutları da söz konusudur. Bu durumda bireylerin kendilerini tanımladıkları ya da kendilerinin başkaları tarafından tanımlanan kimliklerinin yanında dâhil olduğu gruba bağlı olarak edindiği bir kimlik de mevcuttur (Öztürk, 2007:14). Aslında kimlik bir sorgulama sonucu ortaya çıkmış ve bireyler tarafından da kabul görmüş toplumsal bir mefhum olarak görülmektedir. Kimlik kavramı tüm

detaylarıyla incelendiğinde ulusların toplumsal işlevlerini de yerine getirmesinde önemli bir çözüm aracı olarak görülebilir.

2.4. Benlik Kavramı

Benlik, bir kimsenin öz varlığı, kişiliği, onu kendisi yapan şey, kendilik ve şahsiyet olarak, onunla eş anlamlı kimlik ise, "toplumsal bir varlık olarak insana özgü olan belirti, nitelik ve özelliklerle, birinin belirli bir kimse olmasını sağlayan şartların bütünü şeklinde tanımlanmaktadır (Ülkü, 1998:273). Benlik, bireyin kendine ilişkin algısını yansıtır. Bu algı kendini, biz olma, öteki olma, insanın kendisini bir gruba ait olma şeklinde gösterir (Altuntek, 2008:39). Bireyler müzik sayesinde kendini bir topluma, bir millete ait hisseder. Kendisini, içinde bulunduğu toplumun, yaşanmış acılarının, sevinçlerinin ve daha birçok duygularının parçası veya paydaşı olarak görür. Böylece bireyler müzik sayesinde biz olma duygusunu yaşar. Toplumu sahiplenme hissine kapılır.

3. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde, toplum üzerinde etki yaptığı düşünülen ve özellikle milli bayramlarla, resmi olarak kutlanan önemli gün ve haftalarda devlet erkânı tarafından icra edilen bazı türkü ve marşlara yer verilmiştir. Bu bağlamda bu müzik eserlerinin tarihsel süreç içerisinde ortaya çıkışına ve milli kimliğin devamı noktasında toplum üzerinde bıraktığı etkiye değinilmiştir. Bu etkiler; benlik ve aidiyet kazandırma, biz ve birleştirici yapma, farklı kültürleri kaynaştırma, milli ve manevi değerleri sahiplenme etkisi olarak açıklanmıştır.

3.1. Milli Kimliğin Devamına Etki Eden Bazı Müzik Eserleri

Tüm dünya milletlerinde olduğu gibi, Türk milletinin de sevincinde, coşkusunda, tadasında, kahramanlığında ve daha birçok duygu ve düşünceleri üzerinde müzik etkili olmuştur. Hiçbir müzik eseri tesadüfi bir şekilde ortaya çıkmamış ve hepsi toplumun bir refleksi olarak vücut bulmuştur. Ülkemizde her yıl belirli gün ve haftalarda hem ulusal hem de yerel manada önemli günler kutlanmaktadır. Bu kutlamaların büyük bir çoğunluğu il düzeyinde mülki amirlerin de koordinesinde yapılarak, devletin tüm teşkilatlarının katılımıyla gerçekleştirilmektedir. 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramında, 19 Mayıs Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramında askeri bandonun yanı sıra mehter marşı gösterilerine yer verilmesi tören alanına gelen kalabalığa ayrı bir müzik gösterisi sunmaktadır. Yine bazı önemli günlerde özellikle şehitleri anma etkinliklerinde Yemen Türküsü'nün söylenmesi, 18 Mart Çanakkale Şehitlerini Anma haftasında Çanakkale Türküsü'nün okunması, insanımızın o hüznü tekrar yaşamasına ve o zorlu günleri tekrar hissetmesine imkân vermektedir. Bu bağlamda milli kimliğin devamı noktasında müziğin etkisini dikkate almak gerekir. Bazı müzik eserlerinin tarihsel süreci de göz önüne alındığında, araştırmanın amacına hizmet edebilmesi için müzik eserlerinin tespiti yoluna gidilmiş ve bu eserler örnek olarak belirlenmiştir. Bu eserlerin belirlenmesinde eserlerin şüphesiz toplum üzerinde oluşturabileceği etkiler de göz önüne alınmıştır.

Şekil 1. Bu makalenin araştırmacıları tarafından geliştirilmiştir.

3.1.1. Mehter Marşı

Askeri müzik kurumu, kadim Türk geleneklerine dayanan köklü bir kültürün ürünüdür. Askeri müzik; Hunlar ve Göktürklerde Tuğ takımları, Karahanlılarda ‘Tablhane’, Selçuklularda ‘Nevbethane’, Osmanlılarda ‘Mehterhane’ ve Türkiye Cumhuriyeti’nde ise ‘Bando’ şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Devletin büyümeye başlamasıyla mehterhane teşkilatları da gelişmiştir. Mehterhane; XVI. yüzyıldan itibaren kuralları kesinleşmiş, teşkilatı ve teşrifatı kanunlara bağlanmış, musiki sistemi oturmuş bir kurum olarak kendini göstermektedir. Bu dönemde mehter, Osmanlı Devleti’nde artık kökleşmiş ve savaşlarda kullanılmaya başlamıştır (Karagül, 2019:5). Mehter, padişahın fetih politikasının müzik diline dönüşmüş halidir ve Müslüman Osmanlı toplumundan güç almaktadır (Budak, 2000:72). Türk geleneğindeki inanışa göre, savaş alanında mehterhanların susması kötüye işarettir. Mehterhane-i Hümayun, ordu yenik duruma düşse dahi cepheyi terk etmemiş son asker şehit düşene dek görevini icra etmeye devam etmiştir (Karagül, 2019:10).

3.1.2. Yemen Türküsü

Toplumlar var oldukları sürece acıyı da, sevinci de yaşamışlardır. Tarihi süreç içerisinde yaşanan tüm bu olaylar toplum belleğine kodlanır ve toplumun ortak repertuarına kaydedilir. Türk toplumunun acı biriktirdiği coğrafyalardan biri de Yemen’dir. Yemen Türkülerinde dile getirilen duyguları daha iyi anlayabilmemiz için bu türküleri oluşturan tarihi arka plana bakmak bir zorunluluktur. Tarihi arka plan, bu türküleri oluşturan bağlamı ve bu türkülerdeki hüznü anlamamızı sağlayacaktır. Türkülerdeki bu hüznün kökleri Yemen’deki askerlerin hikâyelerinde saklıdır (Özkan, 2019:2). Yemen Türküsünün, seferberlik yıllarında Elazığ’da toplanan redif birliklerinin Yemen’e gönderilmesi sırasında yakıldığı rivayet edilmektedir. Yemen Türküsü bir acının, bir ayrılığın, gözyaşının, gidip de dönmeyenlerin türküsüdür. O tarihlerde Yemen, askeri hareketliliğin yoğun

olduğu bir yer olmuştur. Gidenlerin bir daha dönmedikleri veya çok az sayıda askerin döndüğü bir yer olarak türkülerde geçmektedir (İpek, 2013:142). Yemen Türküsü, 1. Dünya Savaşı yıllarında birçok şehit veren ve özellikle Yemen Harbi'nde birçok evladını kaybeden Elazığ Harput'un gönlünden koparak günümüze kadar gelmiştir (Karkın ve İmik, 2010:3).

3.1.3. Çanakkale Türküsü

Çanakkale Türküsü 20. yüzyılın ilk çeyreği içinde yazılmış ve bestelenmiş bir eserdir. Çanakkale'de çıkabilecek olası bir savaşın adım adım yaklaştığını haber veren mektup içinde yazılan bir şiirin aynı yıllarda bestelenmesiyle günümüze kadar gelmiştir. Çanakkale Türküsü henüz savaş başlamadan popüler hale gelmiş, askerler tarafından Çanakkale sokaklarında bir marş edasıyla seslendirilmiştir. Bugün türkü olarak nitelendirilen bu eser o dönemin milli marşlarından biri olmuştur. (Nutku, 1975:8). Bu türküyü, hemen hemen tüm Anadolu insanı daha ilkokul sıralarında öğrenmiş ve gerek önemli günler vasıtasıyla gerekse dilden dile söyleyerek kuşaktan kuşağa aktarılıp günümüze kadar gelmiştir.

3.1.4. Çırpırdın Karadeniz

Türk dünyasının birliğini simgeleyen “Çırpırdın Karadeniz” şiiri, Turan'ın yeniden kurgulanması ve şimdije taşınmasını ifade eder (Eliuz ve Ö.Güneş, 2016:72). Ahmed Cavad'ın “Çırpırdın Karadeniz” şiirini yazmasına dair birkaç rivayet vardır. Bu rivayetlerin ilki 1918 yılında Nuri Paşa komutasında Türk askerinin Bakü'ye gelip Azerbaycan halkının yardımına koşması ve bu durumun onda yarattığı heyecan ve sevgi ile meydana geldiği yönündedir (Güzel, 2015:13). Başka bir rivayette ise Ahmed Cavad'ın “Çırpırdın Karadeniz” şiirini Batum'da yazdığı anlatılmaktadır. Ahmed Cavad'ın 1918'de Kafkas İslam Ordusu'nun Azerbaycan'a yardım için harekete geçtiğini öğrendiğinde coşan millî duyguları ile dostu Ali Turan Hüseyinzade'ye yazdığı mektubunda dönemin ruhunu ve siyasi iklimini de aksettirecek şekilde şiiri yeniden kaleme almıştır (Ersoy, 2022:17).

3.1.5. İstiklal Marşı

Bir toplumu millet yapan birçok unsurdan bahsedilebilir. Bunlar; tarih birliği, ülkü birliği, dil birliği, din birliği ve kültür birliği şeklinde sıralanabilir. Söz konusu unsurların her birinin milletin oluşmasında farklı işlevlere sahip olduğu düşünülmektedir. Bu unsurlardan biri olan kültür birliğini, bir topluluğun ortak olarak oluşturduğu, onun millet olmasında geçmişten günümüze gelen ve geleceğe taşıyacak olan maddî ve manevî unsurlar bütünü olarak ifade etmek mümkündür. Türk milletinin de kendine has millî değerleri olduğu bilinen bir gerçektir. Türk milleti için İstiklâl Marşı'nın millî bir değer olduğu söylenebilir. Nitekim İstiklâl Marşı, bizi başka toplumlara tanıtan, kendimizi başka toplumlarla karşılaştırmamıza imkân veren ve birçok hususta başka toplumları ikna etmemize olanak veren bir unsurdur (Tay, 2020:245). İstiklâl Marşı millî kimliğin dinamiklerini

yansıtmaktadır. Tarih şuuru, sağlam karakteri, doğruluk, adalete bağlılık, başarıya olan sarsılmaz inanç, maddi ve manevi değerlerin önemi bunlardan bazılarıdır. İstiklâl Marşını öğrenen yeni nesiller bu değerleri de kalp ruhlarına kodlamış olmaktadır (Kılıç, 2008:42). İstiklal Marşı'nın da şairi olan ve Türk Milleti tarafından vatan Şairi olarak bilinen Mehmet Akif Ersoy, İstiklal Marşı'nı yazdığı yıllarda o dönemi milletiyle birlikte yaşamış, birçok savaş görmüş ve birçok sıkıntıyı milletiyle birlikte göğüslemiştir.

3.1.6. Türkiyem

Türkiyem Şiiri, Dilaver Cebeci tarafından yazılmış ve Mustafa Yıldızdoğan tarafından da 1993 yılında bestesi yapılmıştır. Türkiyem şiirinin yazıldığı ve bestelendiği dönem, terör olaylarının had safhada olduğu, şehit cenazelerinin sık yaşandığı ve teröre karşı toplumsal tepkinin en yoğun olduğu bir dönemdir. Bu eser, acı olayların yaşandığı böylesi bir dönemde milletin duygularına tercüman olmuş ve dilden dile dolaşarak günümüze kadar söylenir hale gelmiştir. Ayrıca bu eser, Mustafa Yıldızdoğan'ın yanı sıra birçok sanatçı tarafından okunmuş ve bunun yanında milli birlik ve beraberlik duygularını yaşadığımız el etkinliklerde, birçok kurum ve kuruluş tarafından konser repertuvarına dahil edilmiştir.

3.2. Müziğin Milli Kimlik Üzerinde Yapmış Olduğu Etki

Müziğin milli kimlik üzerinde yapmış olduğu etki çok farklı alanları kapsamakla birlikte sosyolojik, psikolojik, kişisel ve toplumsal gelişim açısından çok farklı alanlara temas etse de şekil 2 de belirtilen ana başlıklar altında verilebilir. Şekil 2 de belirtilen etkiler geniş bir literatür taraması yapılarak elde edilmiştir. Ayrıca alanında uzman sosyolog ve müzik öğretmenlerinin görüşleri de alınarak müziğin milli kimlik üzerindeki etkisi başlıklar altında verilmiştir.

Şekil 2. Bu makalenin araştırmacıları tarafından geliştirilmiştir.

3.2.1. Benlik ve Aidiyet Kazandırma Etkisi

Müziğin var oluşunun ve kuşaktan kuşağa aktarılmasının, insanlara benlik duygusu kazandırma noktasında, olumlu yönde etkiler yapacağı düşünülmektedir. Benlik duygusu geliştikçe bireyler çevresiyle daha çok etkileşimde bulunacak ve kendisini mensubu olduğu toplumun bir parçası olarak kabul edecektir. Bu bağlamda ait olduğu toplumu bilen kişi, daha geniş anlamı ifade eden milletin bir ferdi olma bilincini de elde etmiş olacaktır.

3.2.2. Biz Olma ve Toplumsallaştırma Etkisi

Birbirinden farklı, ancak birbirleriyle ortak değerlerde buluşan ve ortak davranışlar gösteren bireyler “biz” fikrinde birleşir ve toplumsal bireyler haline gelirler. Kişinin birey haline gelmesi “tutarlı davranış kalıpları ve kişilik içi süreçleri kapsar (Burger, 2006:23). Bireyler aynı zamanda doğuştan gelen maddi ve manevi dünyasında etkili olan özelliklerden, ailesinden, çevresinden, yaşadığı ya da tanık olduğu olaylardan etkilenir. Bu süreç toplumsallaşma olarak da değerlendirilebilir. Toplumsallaşma, Marshall’ın ifadesiyle kişinin gerek toplumun norm ve değerlerini içselleştirerek, gerekse toplumsal rolleri “işçi, arkadaş, yurttaş vb. olarak yerine getirmeyi öğrenerek toplum üyeleri haline getirmeyi öğrenir (Marshall, 1999: 760).

3.2.3. Farklı Kültürleri Kaynaştırma Etkisi

Bilişsel yönü ile bir gramer yapı üzerine inşa edildiği bilinen ve bir dil olarak kabul gören müziğin, sahip olduğu gramer içerisinde anlama dayalı kodları gizleyen yapısı, sosyal ve kültürel süreçlerin bir ürünü olduğunu gösterir. Müzik, sosyal ve kültürel yönü itibariyle toplumsal ilişkiler bağlamında vücut bulmakta ve sosyokültürel yaşamdan etkilendiği gibi, sosyokültürel yaşamı etkilemektedir (Şahin, 2008:274-275). Dünya üzerinde aynı soydan gelen milletler farklı coğrafyalarda devlet kurmuş olsalar da, kültürel anlamda onları bir arada tutan ve farklı kültürlerdeki milletleri kaynaştıran müzik eserleri vardır. Çırpınırdın Karadeniz bunun en güzel örneklerinden biridir. Bu eser Türklüğe vurgu yaparak hasreti dile getirmiş ve farklı coğrafyada yaşayan aynı milletin mensuplarını bir araya getirme özelliği göstermiştir.

3.2.4. Milli ve Manevi Duyguları Sahiplenme Etkisi

Milletleri ayakta tutan ve onların yaşamsal olarak devamını sağlayan en önemli unsur milli ve manevi değerlerine sahip çıkarak bağımsızlığını muhafaza etmesidir. Bu yönüyle İstiklal Marşı bağımsızlığımızın sembolüdür. Türk Milletine ithafen yazılan bu marş öğüt, uyarı ve daha birçok milli ve manevi duygulara vurgu yaparak bağımsızlığın sembolü olmuştur. İstiklal Marşı bu topraklar üzerinde yaşayan herkesin saygı duyması gereken ortak bir değer olarak görülmektedir.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

İnsanın içinde yaşadığı müzik kültürü, insanla birlikte, sürekli değişim ve gelişim gösterir. Müzik, toplumsal yaşamın öngördüğü şekilde kendine bir yol çizer. Böylece toplumsal yaşamdaki çeşitli dalgalanmalar, müzik alanını da etkilemiş olur (Biber Öz, 2001:106). Müzik, çağa ayak uydurmayı, modern çağda gelenekleri ve geçmişi yaşatmayı, geçmişi özüne sadık kalarak günümüz hayatına harmanlamayı, değişime ve gelişime açık olup, bir yandan da milli kimliği korumayı amaçlamıştır. Müziğin, sosyokültürel yaşam bağlamında ortaya çıktığı ve onu temsil eden bir sanat dalı olduğu değerlendirilmesinde bulunan İbni Haldun, “müziğin toplumların kültürel gelişmişlikleri ile ilişkisine” dikkat çekerek “müzik-sosyal yaşam” ve “müzik-kültür” arasındaki bağı yüzyıllar öncesinden vurgulamıştır (İbni Haldun, 1991:432-437). Sosyokültürel bağlamda toplumun etkisi ile inşa edilen müzik, aynı zamanda toplumu sürekli olarak etkileme işlevine sahip olur. Müziğin bu işlevi, ait olduğu toplumun, sosyal ya da kültürel alanlarda, yönlendirilmesinden zaman ve mekâna uyum sağlama sürecinde şekillendirilmesine kadar uzanan geniş bir alana sahiptir. Ait olduğu toplumun tarihi ve kültürel geçmişine dair birikiminden referanslarını alan müzik, kültürel belleğin aktarımında ve gerektiğinde kültürel kimliğin yeniden inşası sürecinde, geleneksel ve değişime uyumlu karakteriyle geleneğin güncellenmesine yardımcı olur (Akın, 2018:107). Müzik, sosyal hayattan hem etkilenen, hem de bu hayatı etkileyen dinamik bir sanattır. Bu bağlamda müziğin kültür taşıyıcısı bir unsur olduğu söylenebilir. Yaşanılan zamana ait hem akli, hem de hissi çok çeşitli sosyal olgular müzikle kayıt altına alınır ve nesilden nesile aktarılır. Toplumun ortak hafızasının yansımaları

olan müzik, bir milletin genetik kodlarında ki gizli duyguları içerir. Aynı zamanda milletin tüm fertlerini ortak bir düşünce etrafında birleştirmeyi amaçlar. Binlerce yıl öncesini daha dünmüş gibi hissettiren, tarihten ve kültürden hareketle milleti besleyen müzik, elbette ki geleceği şekillendiren bir role de sahiptir.

Müziğin sosyal bir bağlamda inşa edilmesi, onun yine bu bağlamda yorumlanmasını ve anlamlı hale gelmesini sağlamaktadır. Dolayısıyla müziğin sosyal yaşamı etkilemesi kaçınılmazdır. Akın'ın (2018), yaptığı çalışmada müzik, ait olduğu toplumun inanç ve ideolojisini ifade ettiği gibi, buna dayalı bir kimlik kurar. Sosyokültürel yapıyla uyumlu olarak kurduğu bu kimlik aracılığıyla toplumsal birlikteliği ve uyumu sağlar ve devam ettirir. Bu yönüyle de sosyal ve kültürel yapının bir parçası olan müzik, kültürel belleğin kimlik inşa etme sürecinde işlevsel olduğu kadar yapısal bir unsur olarak da görev alır (Akın, 2018:106-112). Toplumda milli kültürü hâkim kılmak veya başka bir toplumun baskısından kurtulmak; bağımsızlığı kazanmak ve sürdürülebilmek için gerekli olan kültürel ve siyasi eğilimler şeklinde tanımlanan milliyetçiliğin milli kimlik oluşumunda önemli bir rolü vardır (Gökalp, 1997:12). Bireysel anlamda icra edilebilse de kitleleri etkileyebilme özelliği olan müzik; bir milletin temel dinamikleri olan inanç, gelenek-görenek ve sosyal hayatı yansıması bakımından oldukça önemlidir. Aynı zamanda tıpkı bayrak gibi bir milletin kimliği olma özelliğini de barındırmaktadır. Dolayısıyla bu kimliğin yozlaşmaması veya değerini yitirmemesi ve özünü kaybetmemesi bilincini herkes taşımalıdır. Milliyetçilik, somut bir toprağa bağlılık, ortak tarihsel geçmiş, ortak değerlere ve kültüre dayanan, ortak amaçlar çerçevesinde bir araya gelen, ortak bir tarih şuuru ve ortak bir kültürü olan toplumun üyeleri arasında topluluk şuuru yaratabilen bir değerdir. Öyleyse kültürel değerler, dil, din, törenler, simgeler, ortak amaçlar milliyetçiliğin güçlendirilmesinde etkin rol oynayan unsurlardır ve aynı zamanda milli kimliği oluşturur (Yıldız ve Demir, 2003:16). Eski çağlardan beri etkinliğini sürdüren müzik, günümüzde bireyi ve sevgiyi ön plana çıkaran öğeleriyle gelişimini sürdürmektedir. Günümüzün gelişen ve değişen şartlarında müzik, toplumun hemen her kesiminin günlük yaşamlarında rastladığı, faydalandığı ve kimi zaman sorunlarına çözüm aradığı bir unsur haline gelmiştir. Birbirinden farklı temel bazı türlerini ve bunların çok çeşitli alt türlerini bünyesinde barındıran müzik, her türü ile toplum hayatının pek çok alanında kimi zaman öncü, kimi zaman destekleyici, kimi zaman da belirleyici roller üstlenmektedir (Çiftçi, 2010:150). Müzik seçimlerimiz, dinlediğimiz veya yöneldiğimiz müzik alanları içinde bulunduğumuz sosyal çevreyi de yansıtır. Bu nedenle müzik, kimlik ve benlik iç içe geçmiştir. Çoğu zaman dinleyici olarak dinlediğimiz müziklerin bizleri yansıttığını hissederiz ve hissettiğimiz bu duygu bizi mutlu eder. Örneğin caz müzik seven, dinleyen bir dinleyici için caz müziğin tınıları, enstrümanları, melodi ve sanatçının yorumu o kişiyi farklı duygu ve farklı düşüncelere sürükler. Kısaca müziğin yarattığı bu büyü, müzik devam ettiği süre boyunca benlikle özdeşleşir ve kişiyi kendiyi baş başa bırakır. Uzun sürmeyen, sıkmayan ve kısa bir süre boyunca kişiyi iyileştirici bir etkiye sahiptir. Milli kimliği oluşturan dil, din, töre, kültür gibi öğelerin tamamı ortak payda olarak müzikte birleşir. Müziğin ulusal anlamda birleştirici olması, tarihsel anlamda geçmişi günümüze taşınması, kültürel anlamda gelişime ve değişime açık olması, dilsel anlamda anadilimizin kullanım olanaklarını göstermesi ve dil bilinci oluşturmaya milli kimliğin devamında müziği önemli bir unsur haline getirmektedir. Müzik, bir milletin sosyolojik, psikolojik, kültürel özelliklerini birbirine bağlayan, 'ben' duygusunu 'biz' e çeviren, insan topluluklarına milli bilinç ve kimlik kazandıran bir sanat dalıdır. Bu bakımdan, özellikle de okullarda yapılacak planlı çalışmalarla genç dimağlara kendi

kültürlerine, tarihlerine, milletlerine karşı sevgi ve bağlılık aşılmalı; müziğin ulusallıktan evrensele açılan bir kapı olduğu hissettirilmelidir. Bir milletin yüzlerce hatta binlerce yıllık serüvenini içeren nağmeler bireylere güç aşılmalı, müzik aracılığıyla birey kendi milli özünü keşfetmelidir. Bu sayede kim olduğunu, nereden geldiğini ve hangi amaçlara hizmet ettiğini daha doğru bir şekilde anlamlandıracaktır.

KAYNAKÇA

- Akın, B. (2018). Kültürel Bellek ve Müzik. Konservatuvar Dergisi. 496835. EJMD / (13),101-117.
- Altınölçek, H. (1998). Bir İletişim Aracı Olarak Müzik ve Müzikle Tedavi Yöntemleri, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Eskişehir. s. 22.
- Altuntek, Serpil N. (2008). Benlik ve Kültür: Namus Kavramına Simgesel-Bilişsel Bir Yaklaşım. Edebiyat Fakültesi Dergisi / Cilt/Volume 25 Sayı / Number 2
- Assmann, J. (2001). Kültürel Bellek: Eski Yüksek Kültürde Yazı. Hatırlama ve Politik Kimlik. Çev. Ayşe Tekin. İstanbul:Ayrıntı Yayınları.
- Aydın, S. (1999). "Kimlik Sorunu Ulusalılık ve Türk Kimliği", Öteki Yayınevi, Ankara.
- Biber Öz, N. (2001). İnsanın Kültürel Gelişiminde Müzik Eğitiminin Önemi. Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt: XIV, Sayı: 1.
- Biletska, Y., Şahin, C., & Şükür, İ. (2014). Kolektif Hafıza ve Milli Kimlik Bağlamında Türkiye'de Resmi Tarih Yazıcılığı. İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi Cilt.3, Sayı:1 – Volume: 3, Issue: 1.
- Budak, Ogün A. (2000). 'Türk Müziğinin Kökeni-Gelişimi (Deneme)' Kültür Bakanlığı Yayınları, 1. Baskı, Ankara, s. 72.
- Burger, J. M. (2006). Kişilik Çev. Erguvan, Sarıoğlu, İ. D. Kaknüs Yayınları, İstanbul.
- Castells M. (2006) Enformasyon Çağı: Ekonomi, Toplum ve Kültür, II. Cilt, çev: Ebru Kılıç, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Çiftçi, E. (2010). Popüler Kültür, Popüler Müzik ve Müzik Eğitimi. Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt-Sayı: 12-2.
- Ekici, S. (2002). "Türk Müziği Devlet Konservatuvarlarında Nasıl Bir Yapılanma Olmalıdır", 21.yy başında Türkiye'de Müzik Sempozyumu, s.217, Sevda Cenap And Müzik Vakfı, Ankara.
- Elbaş, O. (2002). Günümüz Türkiye'sinde Müzik Kültürünün Tarihsel Kökleri. 21.YY. Başında Türkiye'de Müzik Sempozyumu Bildiriler Kitabı, 15 – 16 Mart, Sevda Cenap And Müzik Vakfı Yayınları, Ankara.
- Eliuz, Ü., & Öksüz Güneş, E. (2016). Mitten Anlama: Çırpınırdın Karadeniz Şiirini Gösterebilimsel Açıldan Okuma. Karadeniz Araştırmaları Enstitüsü Dergisi.
- Erdal, Göksel, G. (1998). "Müzik Eğitimi Bölümü Öğretim Elemanlarının Mesleki Sorunları", Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enst. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Erol, A. Popüler Müziği Anlamak. Bağlam Yayınları.
- Ersoy, R. (2022). Kamu Yönetimi Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi, İki Devlet Bir Millet Ruhunun Tezahürü: Ahmed Cavad ve Çırpınırdın Karadeniz Üzerine bir Değerlendirme, Cilt 2, Sayı 2.
- Güzel, K. (2005). Ahmet Cavad'ın Hayatı, Eserleri ve Edebi Şahsiyeti. Qafqaz Üniversitesi Bilimler Enstitüsü. TDE ADB, Yüksek Lisans Tezi, Bakü.
- Gökarp, Z. (1997). Türkleşmek-İslamlaşmak-Muasırlaşmak, Toker Yayınları, İstanbul, s.12.
- İbn Haldun. (1991). Mukaddime II. Çev. Zakir Kadiri Ugan, İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- İpek, B. (2013). Elazığ Türkü ve Manilerinde Geçen Bazı Eski Kelimeler. Fırat Üniversitesi Harput Uygulama ve Araştırma Merkezi Geçmişten Geleceğe Harput Sempozyumu, Elazığ 23-25, İnsanî ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü/ELAZIĞ.
- Karagül, S. (2019). Osmanlı İmparatorluğu'nda Modern Müziğin Doğuşu: Musika-ı Hümayun. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı, Tarih Bölümü. Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Karkın, M., & İmik,Ü. (2010). Harput Müzik Kültürü, Sanat Dergisi, Cild, 0 sayı, 17.
- Kılıç, A. F. (2008). Milli yürek Mehmet Akif Ersoy'un din ve toplum anlayışı. İstanbul: Değişim.

- Marshall, G. (1999). Sosyoloji Sözlüğü. Çev. Osman Akınhay ve Derya Kömürcü. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Nutku, E. (1975). Denizci Gözüyle: Çanakkale'nin Canlı Tarihine Bir Bakış. Özyurt Basımevi, İstanbul.
- Özkan, Hasan H. (2006). Popüler Kültür ve Eğitim. Kastamonu Eğitim Dergisi 29-38. Mart, Cilt:14 No:1. Atatürk Üniversitesi, Ağrı Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Ağrı.
- Özkan, İ. (2019). Bulgaristan Kırcaali'den Derlenen Bir Yemen Türküsü A Yemen Folk Song Compiled in Kardzhali (Kırcaali), Bulgaria. Balkanlarda Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, Cilt 1/Sayı 2/ Yaz 2019 - Volume 1/ Issue 2/ Summer 2019 ss-pp: 1-12.
- Öztürk, Y. (2007). 'Tarih ve Kimlik'. Akademik İncelemeler, Cilt:2, Sayı:1 (2007): 1-25.
- Randall, L. W. (1999). Bizi 'Biz' Yapan Hikâyeler Kendimizi Yaratma Üzerine Bir Deneme, (Çev. Şen Süer Kaya), İstanbul, Ayrıntı Yayınları.
- Sezer, F. (2011). Öfke ve Psikolojik Belirtiler Üzerine Müziğin Etkisi. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, Cilt:8 Sayı:1
- Şahin, İ. (2008). Dini Hayatın Ritmi: Ritüel ve Müzik. Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, C. XLIX, II, 269-285.
- Tay, B., Nalçacı, A. (2020). İstiklâl Marşı'mızda Değerler. Değerler Eğitimi Dergisi Cilt 18, No. 40, 243-275, Aralık
- Ülkü, V. (1998). Atatürk, Cumhuriyet ve Millî Benlik. Mersin Üniversitesi, Cilt 11, Sayı 31, 273 – 288.
- Yanık, C. (2013). Etnisite, Kimlik ve Milliyetçilik Kavramlarının Sosyolojik Analizi. Kaygı
- Yıldız, R., Demir, S. (2003). Milli kimliğin oluşumunda zihniyet. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (8).

Doç. Hatice KETEN

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi

haticemelis@gmail.com, ORCID: 0000-0001-9136-4894

**MARI KATAYAMA'NIN YAPITLARINDA ÇAĞDAŞ SANATIN
DİNAMİKLİĞİ**

Özet

Sanatın etkileyici bir dinamizm barındıran ifade gücü, çağdaş sanat üretimlerinde çeşitli biçimselliklerle buluşmaktadır. Sanatçıların yaratım sürecinde etkili olan konular arasında, kimi zaman bireysel kimi zamanda toplumsal olgu veya olaylar öne çıkmaktadır. Dolayısıyla sanat, insanın kendini ifade ettiği ve ötekiyle iletişim kurduğu içsel bir alanın yansımasına dönüşmektedir. Bu makalede, Japon sanatçı Mari Katayama'nın eserlerinde fiziksel görünüşünü nasıl gösterdiği ve çağdaş sanat anlayışında sanatçı bedeninin nasıl ele alındığını değerlendirmek amaçlanmıştır. Sanatçının doğuştan sahip olduğu bedensel özelliği, sanatsal yaratıcılığının kökenini oluşturmaı açısından dikkat çekici niteliktedir. Sanat yoluyla bireyin kendini tanıma yolculuğunda eserlerde çeşitli göstergelerin varlığı görülmektedir. Bir öge olarak sanatçı bedeninin eserin merkezinde yer alması, çağdaş sanat kapsamında ve anlayışında görülen bir yaklaşım olmuştur. Performans sanatının fotoğraflarla buluşmasına paralel olarak, sanatçı kendini de performatif bir düzlemde sahneye koymuştur. Beden, ilham alındığı kadar ilhamın kendi olabilecek varlığın ta kendisi olmuştur. Bu makale, nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim deseninde çalışılmış olup, çalışmanın ana temasını oluşturan Mari Katayama'nın yapıtları, çağdaş sanat anlayışında ele alınmıştır. Sonuç olarak sanat, monolog ve diyaloglar arasında kurulan birer köprü niteliği taşıyan bir konuma sahiptir.

Anahtar Kelimeler: Çağdaş Sanat, Enstalasyon, Fotoğraf, Mari Katayama, Sanat.

THE DYNAMICS OF CONTEMPORARY ART IN MARI KATAYAMA'S WORKS

Abstract

The expressive power of art, which has an impressive dynamism, meets various formalities in contemporary art productions. Among the subjects that are effective in the creative process of artists, sometimes individual and sometimes social facts or events come to the fore. Therefore, art turns into a reflection of an inner space where people express themselves and communicate with the other. In this article, it is aimed to evaluate how the Japanese artist Mari Katayama shows her physical appearance in her works and how the artist's body is handled in the understanding of contemporary art. The innate bodily feature of the artist is remarkable in terms of forming the origin of her artistic creativity. The existence of various indicators in the works is seen in the journey of self-knowledge of the individual through art. The fact that the artist's body is at the center of the work as an element has been an approach seen in the scope and understanding of contemporary art. Parallel to the meeting of performance art with photographs, the artist also staged herself on a performative plane. The body has become the very being that can be the inspiration itself as much as it is inspired. This article has been studied in the phenomenology pattern, which is one of the qualitative research methods, and the works of Mari Katayama, which constitutes the main theme of the study, are discussed in the understanding of contemporary art. As a result, art has a position as a bridge between monologues and dialogues.

Keywords: Contemporary Art, Installation, Photography, Mari Katayama, Art.

1. GİRİŞ

Çağdaş sanatta kendine has hikayeleri bulunan sanatçıların varlığı görülmektedir. Bunlardan biri olan Japon genç sanatçı Mari Katayama, ilgi çekici yapıtlarıyla gözleri üzerine çekmeyi başarmıştır. Sanatın diyalog içeren yönü ile sanatçı ve eseri arasındaki bağın kökenlerini araştırmaya yönelten bir düşünceyi harekete geçirmektedir. Çağdaş sanatta sanatsal sürecin parçasına dönüşen performans, fotoğraf ve hazır nesnelere Mari Katayama'nın yapıtlarında açık bir dille buluşarak sanatının uygulama alanını oluşturmaktadır.

1950'li yıllardan sonra sanat alanlarında disiplinlerarası yaklaşımın hüküm sürmesi ve sanatsal söylemin kavramsal, iç ve dışa dönük mesajları ileten bir bütüncüllüğün önem kazanması söz konusudur. Çağdaş sanat anlayışına bağlı olarak ifadeyi ortaya koyma eylemi, deneyim ve deneyselliklerle zengin bir alana yayılmıştır. Sanatçı, sanatını oluştururken hem özgürleşir hem de sanat yapıtının oluşum sürecinde deneyimlenen, değişen, dinamik, hareketli bir alanda kendini bulur. Günümüz dünyasının giderek yapay ve kaotik yaşantılar içinde, sanatçıların içsel dünyalarına daha derinden yönelmeleri doğal bir yaklaşım gibi görülmektedir. Sanatçılar, kendi dünyalarını ifade etmede farklı yollar bulmaktadır ve bu ifade eylemi de sanatçıyı tanımada etkili olmaktadır. Yapıtlar, sanatçının kendini ifade etmede belirlediği bir rehber niteliğindedir. Bu durum, bir sanat yapıtını eleştirmede ve sanatçıyla ilgili yorumda anahtar role sahiptir. Sanatçıların

gözünden iç ve dış dünyaya aralanan kapıları oluşturan yapıtlar, zaman-mekân ilişkisini içerirken sanatçının düşünce dünyasına yaklaşmanın zorlu girişimini içermektedir. Ayrıca, insanın kendini tanıması ve değiştirme girişimi de kolay bir şey değildir (Adler, 2022: 8). Dolayısıyla, karmaşık bir alana dönüşen çağdaş sanat sınırları içinde bir sanatçının yapıtlarıyla ilgili değerlendirme yapmak, detaylı bir yaklaşımın gerekliliğini zorunlu kılmaktadır. Bu araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim deseniyle çalışılmıştır. Olgubilim (fenomenoloji) deseni ile derinlemesine ve detaylı bir araştırma yapılarak anlamını tam olarak kavrayamadığımız olgular ele alınmaktadır. Olgular, çevremizde yaşadığımız olaylar, yaşantılar, yönelimler ve kavramlar gibi farklılıklar gösterebilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 69). Mari Katayama'nın doğumsal bir anomali ile gelen fiziksel özelliğinin sanatsal yaratıcılığının odağında yer alması ilgi çekicidir. Araştırmanın kapsamında sanatçının bu sanat sürecinin yansımaları, çağdaş sanat anlayışında incelenmektedir. Mari Katayama'nın sanatında göstermiş olduğu üslup, deneyimlenemeyecek bir beden görünümünün merkezinde şekillendiğinden fenomenolojik bir yaklaşım ile ele alınmaktadır. Sanatçının yapıtlarında çağdaş sanat yaklaşımı ve sanatsal süreçteki yaratıcılığının izleri aranmaktadır.

2. MARI KATAYAMA HAYATI

Japon sanatçı Mari Katayama, 1987'de Saitama'da doğmuştur. Mari Katayama milyonda bir görülen “Tibial Hemimelia”¹ (Doğuştan Kaval kemiği Yokluğu) ile karşı karşıya kalmış ve dokuz yaşında iken sanatçının iki bacağı da ampute edilmiştir (Görsel 1). Mari Katayama'nın bacaklarındaki fiziksel durumunun yanında, yengeç kıskacına benzeyen yarık bir sol ele sahiptir (Campion, 2017). Sanatçı, bedenine ait olan bu özel durumunu, kültürel köklerinden gelen izlerle ve öznel bakış açısıyla oluşturduğu üslubu ile sanat yapıtlarında cesurca yansıtmıştır. Mari Katayama, çocukluk yıllarından gelen gözlemci ve araştırmacı ruhlu bir yapıya sahip olmuştur. Sanatçının küçük yaşlarda iki bacağının farklı bölgelerinden kesilmesinin ardından yaşamına dahil olan protezleriyle sanatsal yaratıcılığı ortaya çıkmıştır. Yapay protezler kullanarak yürümeyi öğrenmek için ise on iki ay harcamıştır (URL-1). Sanatçı, bedeninin özelliğine göre ve günlük yaşama eşlik etmesine yardım edecek şekilde bu takma uzuvları kullanmıştır (Görsel 2). Bu uzuvlara çeşitli tekniklerle uygun giysiler ve aksesuarlar tasarlamıştır. Sanatçının bedeninin görünümü ile ilgili olarak kullandığı giysiler, aksesuarlar yaşamının merkezine geçmiştir. Mari Katayama, küçük yaşta protez kullanmaya başladığından eyleme dönük gözlemleri ve diğer insanlarla kurduğu bağlarla ilgili olarak şunları söylemektedir; “...normal yürüme biçimlerini inceliyor ve taklit ediyor, diğer insanların nasıl yürüdüğünü gözlemliyordum” (Blythe, 2020). Katayama, çocuk yaşlarda kendine özel ayakkabılar giyerek, zorlu bir yaşam sürecinin içinde olmuştur. Ailesindeki üç kuşak kadında, sanatçının kullanması için kıyafet dikmiş ve bu kıyafetleri sanatçının kendisinin yapması için teşvik etmiştir. Özel tasarlanan kıyafetler sanatçının enstalasyonlarında

¹ Tibia hemimeli; tibia'nın tam ya da kısmi yokluğu ile örneklenen, çok nadir (1/1000000) görülen ve %30 iki taraflı olabilen doğumsal bir anomalidir (Karakurt, 2009: 17).

görülen yapma uzuvlar, tasarım kıyafetler, aksesuarlara dönüşmüştür. Ailesinden gelen bu yeteneğin ve zorunlu bir ihtiyaca dönüşen dikme eyleminin kökeni ile ilgili olarak sanatçı; “kalem tutmadan önce iğne iplik tutmayı öğrendim” ve “bir şeyi istiyorsan, yaparsın ” diyerek, yaratım süreciyle ilgili yaklaşımını vurgulamıştır (Champion, 2017). Sanatçı, çevresiyle kurduğu ifade şeklinde pek çok detayın etkilediğini ve önemsendiğini vurgularken Kazue Obata adlı öğretmenin “kitaplar aracılığıyla, herhangi biriyle zamanın sınırlarının ötesinde arkadaş olunur” sözünün onun hayal dünyasında yerini aldığını ifade etmiştir. Sanata olan düşkünlüğünün çocukluk yıllarına dayanması, büyükbabasının onu sık sık müzelere götürmesinden kaynaklanmaktadır. Mari Katayama, erken yaşlarda başlayan sanata ilgisini ve güzellik ile ilgili düşüncelerini kendi bedeni çerçevesinde yansıtmıştır (Blythe, 2020).

Sanatçı, 2012 yılında Tokyo Sanat Üniversitesi Intermedia Sanat Bölümü'nü 2012 yılında tamamlamıştır. Sanatçının sanat yaşamında sergilediği duyarlı ve orijinal tavır, bedeni etrafında dönmektedir. Mari Katayama başlangıçta dantel, deniz kabukları, işlemeli çeşitli doldurulmuş nesnelere uygulamaları ve portrelerini fotoğrafladığında kendisi için bir özel alanın aktivitesi şeklinde gelişmiştir (Champion, 2017). Mari Katayama için yaratıcılığın kendiliğinden gelen arzusu ve bedeniyle olan diyalogu sanatçıyı sanatın çekim alanına yöneltmiştir.

Mari Katayama, otoportre yapıtlarını çeşitli işlemeli nesnelere, kendine has düzenlediği protezleri kullanarak kendine has bir tarz ile ortaya koymuştur. Sanatçı, Öjenik² Koruma Yasasının engelli veya akıl hastası insanları kısırlaştırma ortamında iletişim kurmakta dışlanmış ve yalnız hissetmiştir. Mari Katayama, benliğinin izini sürerken insanlarla iletişim kurmaya çalışmış ve aynı zamanda uluslararası etkinliklerde manken, şarkıcı ve açılış konuşmacısı olarak da çalışmıştır (Katayama, 2023). Sanatçı, insanların onu nasıl gördüğü ile içsel sorgulamayı eserlerinde yansıtmaktadır.

² “Öjenik politikalar, çocuklara sabah sporu yaptırılmasından insanların kalıtsal nedenlerle öldürülmesine kadar çok geniş bir alanı kapsamaktadır” (Fındık, 2022: 19).

Görsel 1. Mari Katayama. / Görsel 2. Mari Katayama'nın Süslenmiş Protez Bacaklarından Bazıları.

3. ÇAĞDAŞ SANATIN İFADE GÜCÜ

Sanatın yansıtma üstüne farklı olgularla (inanç, sembol, gelenek vb.) şekillenmesi zaman ve mekân ilişkisinde belirmiştir. Ortaya çıkan sanat ürünlerinde, kimi zaman mağaralarda kimi zamanda toplum veya bireyin doğasına ait olanın özelinde, çeşitli olgu ve konularda kendini göstermiştir. Sanatın bu devinimli yolculuğunda sanatçının yaratıcı yönünün neleri işaret ettiğini eserlerde görmek mümkündür. Sanat, farklı zaman süreçlerinde kültürün ve yaratıcılığın göstergeleridir. Aynı zamanda sanat, duyguları ya da olguları başkalarına iletme şeklidir (Tatar, 2019: 15).

Modern sanatla gelen plastik dildeki değişimlerin kökeninde, sanatçının eylemselliği, çoğulcu ve kaotik bir arayış isteği koşulları yatmaktadır. Kübizm, Fütürizm gibi sanat akımlarının yeniden görme ve hareketi öne çıkarma deneyimleri, çağın getirdiği yoğun ve dinamik değişimine ayak uydurma çabası olarak da görülebilir. Aynı zamanda, bu değişimlere eşlik eden bir tüketim toplumu ve sarsılmış toplumsal yapıların içinde kalan sanat olgusu, sanatçıların öznel alanına doğrudan yönelerek eylemsel süreci de kapsamıştır. Modern sanatla birlikte pek çok sanatçı, farklı çıkış noktaları yakalamış, psikolojik, kültürel ve toplumsal iletile temas eden yeni konu ve biçim arayışlarına yönelmişlerdir. Dolayısıyla, sanatta estetik ve güzellik anlayışında da bu değişimlere ayak uyduracak bir biçim arayışının da ortaya çıktığı görülmüştür. Günümüzde ise estetik anlayışı, farklı eğilimler doğrultusunda ele alınmaktadır. Bu eğilimler ise klasik felsefeye dayalı bir güzellik arayışı, izleyicinin beğeni yargısı, sanatsal yaratı ve estetik hazzın arayışı ve son olarak da deneysel estetik bağlamında ele alınabilmektedir (Tatar, 2019: 34).

Sanatçı Fernand Léger de yaşadığı çağın önceki zamanlara karşılık çok hızlı ve parçalanmış bir yaşantıyı sergilediğini belirtmiştir. Sanatçının bu yaklaşımı da sanatçının

divizyonizme götüren bir biçim arayışında gerçekleşmiştir (Antmen, 2019: 62). Bir başka yönelim içinde olan Jean Dubuffet'in içsel bir ifadeyle gerçekleştirdiği resimlerinde ise figürde aranan güzellik algısı bambaşka bir boyuta taşınmaktadır. Bu anlayış tarihöncesi dönemden modern döneme kadar geçen sürecin bir özeti gibidir. Sonuç olarak sanatta "ifade etme" eylemi birincil işlev olarak gerçekleşiyorsa, güzellik ile olan ilişkide de nesnel boyutun ötesinde aranan bir başka biçimsel dile dönüşmektedir. Sanatçının figürlerinde oluşan anlık ve içgüdüsel izlenimler, toplumsal yaşantılara dayanan olumsuz deneyimlerine işaret eden bir biçimlemeye dönüşmüştür. Sanatçının 1950 tarihli "Kadın Bedenleri" adlı resminde biçimsel yaklaşımında sergilediği ele alış psikolojik bir anlam barındırırken ideal estetiğın karşıtı bir tavır içinde ele alınmıştır (Hopkins, 2018: 30). İnsan bedeni, idealize edilmiş geleneksel yaklaşımların ötesinde modern çağın zorlayıcı değişimlerine ayna tutan birer sembol haline getirilmiştir.

Eleştirmen Harold Rosenberg, Soyut Dışavurumcu resimle birlikte başlayan "performansa dayalı" bir sürecin varlığını işaret etmiştir (Hopkins, 2018: 43). Performans bir hareketi barındıran süreç olup ruhsal hayat ile hareket arasında da dinamik bir ilişki söz konusudur (Adler, 2022: 15). Performans sanat hareketiyle akademik köklerinden sıyrılan ve yapıtta nesnel olanın ötesine taşınan bedenin varlığı öne çıkmıştır. Bu sanatsal değişimler, toplumsal deneyimlerin bir gösterimi olduğu kadar psikolojik ifadeleri açık bir şekilde sergilemektedir. Bunun yanında objelerin sanat yapıtlarında aktif bir yer edinmesi Marcel Duchamp'ın yaklaşımı belirleyici olmuştur. Duchamp'ın "hazır yapıtlar"ının getirdiği yenilik çağdaş sanatçıların elini hiç çekemeyeceği bir alana dönüşürken disiplinlerarası yaklaşımın da önü açılmıştır. Sanatçının "Büyük Cam" adlı yapıtında "romantik aşktan bilimsel mutlaklığa kadar genişleyen karmaşık bir insani heves düzeneği içinde girift bir bilimkurgusal mekanomorf kümesi" oluşturması, sanatta ifade yolunun seçenekleri üzerine ihtimalleri çoğaltmıştır (Hopkins, 2018: 47). Bedenin kavramsal bir boyutta, politik ve siyasi alana yaptığı eleştirel bir görünümle simgelemesinde Tanja Ostojic'nin "Looking for a Husband with EU Passport" adlı yapıtı söylenebilir (Hopkins, 2018: 312). Frida Kahlo'nun otoportre resimlerinde, bedeninde biçimlenen yaşamın acı izleri, hisleri ve sanatın diliyle ulaşan bu duyumsama güçlü bir yaratıcı itkiyi göstermektedir. Sanatçı bedenini yalın bir dille sanatının ana mesajını içeren öznesine dönüştürmüştür. Dolayısıyla, toplumsal ve bireysel sorunlar, acılar, eleştiriler doğrudan bedene yüklenen anlamlar yoluyla izleyici ile buluşturulmaktadır.

Köklü değişimler içinde fotoğrafın sanat olgusu içinde yerini almasıyla bambaşka bir ifade dili açığa çıkmıştır. Fotoğrafın başlangıçlarda resimsel anlayışla ilişkili ele alındığı görülmektedir. Giderek olgu ve olaylara ait düşüncelerin aktarımında yeni paradigmlar ışığında fotoğrafın görsel ve metin bağlamında güçlü bir anlatı diline ulaşması sanatçılara yeni bir soluk olmuştur (Tatar, 2019: 307). Artık fotoğraf sanatı, kapsayıcı ve etkili bir araç olarak sanatın yeni görsel dilini oluşturan önemli bir araca dönüşmüştür. Terry Smith, çağdaş sanat kavramına yönelik olarak kuşkuyu, deneyselliği, varlık ve zaman arasındaki çeşitliliğe işaret etmektedir (Hopkins, 2018: 330). Sanat

araçlarının çoklu bir bakışa çeşitlendiği ortamda, fotoğrafın geleneksel yöntemlerin dışında bir otoportre fikriyle ve yeni bir anlatım diliyle karşılık bulduğu görülmektedir. Man Ray'ın "The Portrait of My Soul" adlı gerçeküstü eğilimindeki fotoğrafı, otoportre türünde özgün bir yer edinmiştir. Bu fotoğraf çağdaş dünya algısında yeşeren bir betimleme yönteminin yeni ürünlerine dönüşmektedir. Fotoğrafın kendi alanı içinde felsefi ve psikolojik bir yaklaşımla izleyiciye ulaşan bir dışavurumunun kapıları aralanmıştır (Yelmen, 2018: 23). Mari Katayama'nın fotoğraflarında görülen beden, dışavurumcu ve gerçeküstü vurguyla birleşerek mitolojik bir dünyanın içinden gelen gerçek ve yeni içsel bir güzelliğin aynasına dönüşmektedir.

3. MARI KATAYAMA'NIN YAPITLARINDA ÖZNELİĞİN ÇAĞDAŞ GÖRÜNÜMÜ

Beden, Mari Katayama'nın özgürlük alanına dönüşerek farklı bir dünyanın bir aracı olarak karşımıza çıkmaktadır. Mari Katayama, "benim için yaratmak ve yaşamak aynı şey" diyerek, sanatı için nasıl bir tutku içinde olduğunu göstermektedir (Champion, 2017). Genç sanatçının sahip olduğu fiziksel koşulları, dinamik ve cesur bir ifade alanının çerçevesini de oluşturmaktadır (Görsel 3). Sanatçı bu fotoğrafında, çok elli bir figür karakterine bürünmüştür. Mari Katayama, bedenini eserlerinin ana merkezine alarak çağdaş "Venüs" kimliğini bedeniyle bütünleştirmektedir. Sanatçının çağdaş sanatın bütüncül ifade anlayışını ele alışındaki duyarlılık ve cesur yönelim bir aktivist coşkusunda görülmektedir. Mari Katayama'nın çalışmalarını kavramsal bir çerçevede ve bedeni etrafında sarmalanan donanımları, süsleri, fotoğraf karesinde verdiği pozlarla kafa karıştırıcı bir çerçeve çizmektedir. Sanatçı, çağdaş sanatın olanaklarını ve düşüncesini bütünleştirebilmiştir. Yapıtlarının dikkat çekici oluşu, bedenin fiziksel farklılığının odağında olan yaratıcılık algısı ve izleyiciye bıraktığı görsel paradigmada yatmaktadır. Katayama'nın sanat üretimlerindeki gizem, bambaşka bir görüntünün var olan gerçekliğini açık bir şekilde yansıtmaktadır. Tate Modern'de fotoğraf küratörü Simon Baker, Katayama'nın çalışmalarını kimlik ve performansa vurgu yapan göze çarpıcı işler olarak nitelerken Cindy Sherman, Jeff Wall ve Matthew Barney'den izler taşıdığını, ancak inanılmaz kişisel bir hikâyeyi sunduğunu ifade etmektedir (Champion, 2017).

Sanatçının yapıtlarının çoğunluğunu kendine has kurguladığı otoportreler oluşturmaktadır. Bu otoportreler, Katayama'nın yaşamsal alanlarında düzenlenen iç mekanların içinde kendini merkeze alan bir şekilde gerçekleşmektedir. Bedenin görünümünü açık ve cesur bir yolla sergilerken içsel dünyasının kapılarını izleyiciyle paylaşma düşüncesini yansıtmaktadır. Bu sahnelerde sanatçının protez olarak kullandığı uzuvlar ve bu uzuvlara hazırlanan süslemeli giysiler, çeşitli aksesuarlar fotoğraf karelerinde estetik bir görünümün parçasına dönüşürler. Kesik bacaklara ve yengeç kısılcasına benzeyen yarık bir sol ele sahip olmasının yanında yengeç burcunda dünyaya gelen Japon sanatçının yapıtlarında yengeç motiflerine yer verdiği görülmektedir. Dolayısıyla, yapıtlar bedensel varoluşu ile ilgili dokunuşlar barındırmaktadır. Mari Katayama, vücudunu bir tür canlı heykel gibi kullanması ile şekillenen sanatıyla ilgili

yorumlarında; "vücudumu işimden ayıramazsınız...ben engellerimden sanat yapmıyorum" diyerek sahip olduğu bedeniyle olan ilişkisini belirtmektedir (Champion, 2017). Böylece, yapıtlarında görüntüsünün sunduğu görselliği ve yaşantısındaki farklı alanları temsil etmektedir. Mari Katayama'nın klasik bir güzellik anlayışının dışında çağın insanını ve bedensel farklılığını da içine alarak yeni bir güzellik algısının peşinden gitmektedir.

Görsel 3. Mari Katayama, "Bystander #02", 2016.

Sanatçı çalışmalarında bedenini özne durumuna sokan bir anlayış ile birlikte enstalasyonlar, fotoğraflar, resimler ortaya koymuştur. Bu enstalasyonlarda da Mari Katayama, iç mekânda oluşturduğu çeşitli alanlar düzenlemektedir. Seçilen alanlarda objeler, fotoğraflar, çeşitli uzuvlar şeklinde tasarlanmış süslü dekoratif gibi duran parçalar, oyuncaklar gibi çok çeşitli aksesuarlar mekânı kapsamaktadır. Sahnelemeye benzer bir kurguyla hareket eden Mari Katayama, dinamik bir şekilde izleyicinin dikkatini çekmeyi başarmaktadır. Sanatçı, bu enstalasyonlarında bir resimde yer alan detaylar gibi, çevresinde dolaşan objeleri içselliğiyle düzenlemektedir. Bu düzenlemelerin merkezinde açık bir ifade ile kendine yer vermektedir. Mari Katayama, bir çalışmasında, manken gibi krem rengi bir korse giyinmiş halde fotoğrafın ortasından izleyiciye dönük konumlandırılmıştır (Görsel 4). Sanatçı, mistik bir ışıklandırmayla aydınlatılmış mekânda, kişisel eşyalarıyla çevrili, XVI.Louis tarzı bir çift kişilik koltukta oturur vaziyettedir. Sanatçının yanında gerçek boyutlu bir oyuncak bebek, kendisinin elle dikilmiş bir kopya kuklası, yerde de yaprak, kelebek resimleriyle süslenmiş ve atılmış protez bacakları, ayakkabıları da parlak bir ışıkla süslenmiş bir düzenleme içindedir (Campion, 2017). Mari Katayama, fotoğraflarında kendini teatral bir sahnenin içinde kurgulamaktadır. Katayama, bu fotoğraf karelerinde, dikkati karmaşık bir şekilde düzenlediği gövdesinin çevresini kaplayan ve uzuvlarına eklenen elişi ile yapılmış parçaların arasında seyirciyle bir diyalog içinde yer almaktadır. Katayama, iç mekânda

gerçekleştirdiği enstalasyonlarında, çağdaş bir yorumla kişiselliğine dair hesaplaşmanın ruhunu yansıtan etkileyici sahneleri oluşturmaktadır.

Çağdaş sanat anlayışında sanatçının kendini ortaya koyduğu farklı disiplin alanları sanatçı için temel olan ifade meselesini sergilemesinde özgür bir alan sunmaktadır. Dolayısıyla Mari Katayama da bu olanakları açık bir şekilde bir araya getirmektedir. Sanatçının fotoğraflarında ve enstalasyonlarında sanat tarihinin etkilerine yer verdiğini otoportre anlayışına çağdaş bir yorum kattığını söylemek mümkündür. Sanatçı bedensel durumunu, duygusal bir dille, öznelliğini özgür bir duruşla çekince fikri gözetmeksizin izleyicinin karşısına sunmaktadır. Bedenine ait olan farklılıklar, sanatçının yaratıcı kimliğinin sembolü olurken sanatsal üretimi için itici gücü ve gerekçesi haline dönüşmektedir. Sanatçının bedeninin farklılığını öne çıkaran psikolojik etki kuvvetli bir biçimde hissedilmektedir. Alfred Adler'in (2022: 3) belirttiği gibi, "ruhsal hayatın yapısını belirleyen en önemli etkenler, ilk çocukluk günlerinde oluşmaktadır" ve sanatçının dokuz yaşında iken bacaklarını kaybetmesi sanat yaklaşımını açıklayıcı bir niteliğe de sahiptir.

Mari Katayama, sanat eserlerini gerçekleştirirken anlaşılacak ve duygularını başkalarıyla paylaşmak isteği içindedir (Blythe, 2020). Sanatçının iç mekânda enstalasyonunun bir parçası ve sanat söyleminin merkezinde kendini konumlandırması, izleyiciyle iletişim kurma ve anlaşılma gibi bir düşüncenin var olduğunu söylemek mümkündür. Sanatçı, yaşamını sürdürürken içinde bulunduğu fiziksel duruma ait vurguyu öne çıkartarak kabulleniş ile birlikte kendisine ve sanat alımlayıcısına yönelttiği bir duygu durumunu göstermektedir. Bu sezgisel yaklaşım, izleyicide ilgi ve empati kurma düşüncesini doğurmaktadır. Bir başyapıtın sunduğu görsel büyüleyici etki gibi Katayama'nın çalışmalarında da dikkatle yeniden bakmayı ve hayal etmeyi sağlayan çekici bir etki görülmektedir. Görülen gerçekliğin ötesinde bir duyumsama hissi uyanmaktadır. Sanatçıyı çevreleyen objeler, bedenine göre hazırladığı uzuvların giysileri, ışıktandırmalar, belli bir ahenk ile yerleştirilmiş tüm aksesuarlar sanatçıyı vurgulamaktadır. Sanatçı, bireyin güzellik ve varlıkla olan ilişkisini kendi bedeni üzerinden gerçekleştirdiği sanat uygulamalarında içsel bir sezikle göstermektedir. Çağdaş sanatın sunduğu farklı tekniklerin birlikteliği, Katayama'nın yapıtlarında rahatlıkla buluşmaktadır. Sanatçı, sanat tarihinin ustalarından etkilenmesini yapıtlarında hissettirmektedir.

Mari Katayama, "You're Mine" adlı enstalasyonunda vücudunun kalıbı alınarak yapılan bir figür ve aynanın yerleştirilmesi ile gerçekleştirilmiştir (Görsel 5). Ardından bu figürün yüzeyi yamalı deri parçaları ile kaplanmış, saçından bir peruk yapılmış ve yüz kısmına da bir ayna yerleştirilmiştir (Blythe, 2020). Bu düzenleme, sanatçının kendi bedeni ile olan ilişkisini yansıtırken ayna ile öteki insanların aynadaki buluşma, yansıtma ve bu figürün bünyesine dahil olma fikrini de yansıtmaktadır. Ayna, diyalogun ve empatinin karşılıklı bir ilişki kurma düşüncesinin sembolü gibidir. Ayna aynı zamanda

diğer yüzleri yansıtırken bir anlığına o vücuda sahip olma düşüncesi üzerine bir refleks etkiyi barındırmaktadır.

Görsel 4. Mari Katayama, Enstalasyon. / Görsel 5. Mari Katayama, “You're mine #002”, 2014, Enstalasyon.

Sanatçının fotoğraflarında yer alan oyuncak bebekler, Japon kültüründe yer alan geleneksel kukla sanatının izlerini taşımaktadır. Sanatçı, Naoshima Onna Bunraku³ ile karşılaşmasından sonra performanslarında çeşitli kukla ve benzeri objelere yer vermiştir. Katayama, Bunraku'dan esinlenerek bedenini sanatsal yaratı sürecinin içinde konumlandırmıştır (Görsel 6).

Görsel 6. Mari Katayama, Enstalasyon, 2014.

Mari Katayama'nın modellik yapmak, performans sergilemek ve şarkı söylemek olarak gösterdiği sosyal ortamından gelen dinamizm sanatsal sürecini besleyen bir alana dönüşmüştür. Sanatçı, yaşantısından şekillenen yaratıcılığın izlerini sanat yapıtlarına taşımaktadır. Fotoğraflarında görülen çok parçalı aksesuarlardan oluşan bedeni kapsayan ve tamamlayan objeler sanatçının içsel bağ kurduğu anlam yüklü nesnelere dönüşmektedir. Sanatçı bu süreç ile ilgili olarak şunları ifade etmektedir;

³ Naoshima Adası, Edo Dönemi'nde Shogunate'nin kontrolü altında olup antik çağlardan beri aktif bir performans sanatı kültürüne sahiptir. “Naoshima Onna Bunraku” kukla tiyatrosu ise bunun bir temsilcisidir. Kukla ustaları da 1948'den itibaren tamamen kadın olmuştur (ArtSetouchi, 2022).

“... sıkıldığımı hissettiğimde veya düşünmek ya da iş üretmek için biraz zaman istediğimde eve dönüyorum. Evin içinde ve dışında farklı roller oynamayı öğreniyorum... evde her şey o kadar düzenli ki orada protezsiz bile çalışmak benim için gerçekten kolay ve rahat. Fotoğraf çekmek ve detaylandırmak çok kolay, bu da işimi çok eğlenceli kılıyor... doğal ortamları kontrol edemezsiniz, bu yüzden tüm tesadüfi ve tesadüfi olayların tadını çıkarıyorum” (Blythe, 2020).

Görsel 7. Mari Katayama, “just one of those things #002”, 2021.

Çağdaş sanat örneklerinde sanatçıların psikanalize ve klasik mitolojiye ilgi duydukları bilinmektedir. Bu ilgi, “modern insan” teması etrafında yoğunlaşırken yeniden yorumlamaların önünü açan beklentileri de açığa çıkarmaktadır. Aynı zamanda bu “modern insan” söylemi, yabancılaşma ve güvensizliği yansıtan kaotik bir çelişkiyi barındırmaktadır (Hopkins, 2018: 17-18). Katayama'nın eserlerinde görülen bireysel yaklaşımda içe dönük deneyim ve algı boyutunun izleyiciyle paylaşma, gösterme düşüncesini görmek mümkündür. Sanatçı, otoportre fotoğraflarında yalnızlığın içine yerleştirdiği ve farklılık gerçeği üzerine kurguladığı görüntüyü izleyiciyle barışık, gizemli ve etkileyici bir dil kullanarak izleyiciyle buluşturmaktadır (Görsel 7).

Mari Katayama; “bir kadın, bir anne, bir kız ve bir eş olarak, protezli ya da protezsiz olarak, tüm deneyimlerin yapıtlarıma olumlu bir etki olarak yansımaktadır” şeklinde kendini ifade ederken özel yaşamındaki içe dönük benliğini ve bir sanatçı olarak daha dışa dönük benliğini sergilediğini de vurgulamaktadır (Blythe, 2020). Sanatçının kendi dünyasında gösterdiği güçlü duruş, yapıtlarına sakin, gizemli ve merak uyandıran bir atmosferde yansımaktadır. Bu sürecin aynası gibi olan “Görgü Tanığı” (2016) adlı çalışması da dikkat çekici bir görseleliğe sahiptir (Görsel 8). Sanatçı, bedeniyle kurduğu ilişkide başkalarıyla ve yaşamla olan uyum sürecine dair bir bağ kurmaya çalışmaktadır.

Görsel 8. Mari Katayama, “bystander #14” (Görgü Tanığı), 2016.

Mari Katayama, Avrupa resim sanatında yer almış Sandro Botticelli ve John Everett Millais gibi klasik ressamın yapıtlarına göndermeler yapmaktadır (Görsel 9-10). Mari Katayama'nın “bystander #14” adlı çalışması, Botticelli'nin “Venüs'ün Doğuşu” adlı eserindeki mitolojik sahnenin yarattığı uçucu ve ilham veren güzelliği ile Piscoletto'nun “Paçavralar İçinde Venüs” adlı yapıtında görülen çağdaş zamanın bozuntuya uğramış güzelliğin matemi arasında bir köprü gibidir.

Görsel 9. Sandro Botticelli, “Venüs'ün Doğuşu”, 1482. / Görsel 10. John Everett Millais, “Ophelia”, 1851.

Mari Katayama, dantellerle süslenmiş nesnelere donanarak güzellik ile olan ilişkisini öne çıkarmaktadır. Bunun yanında sanatçı, yapıtlarında dikiş ile gerçekleştirdiği objelerde kırık bir kalp motifini kullanmakta ve şunu ifade etmektedir; “benim için aynalı bir küre gibi parıltıyan kırık bir kalp, kusursuz bir şekilde parıltıyan bir kalpten daha güzeldir” (Blythe, 2020). Sanatçının hassas bir duyarlılığa sahip profil çizerken yapıtlarında da bu duyarlılığını açıkça sergileyen bir tavır içinde olduğu görülmektedir. Mari Katayama, fiziksel ve psikolojik etkilerin sonuçlarına karşı sanatsal yaratıcılığının bünyesinde güçlü bir yaratım sürecine girerek kadın ve güzellik ilişkisini sakın, duyarlı bir duruşu yansıtmaktadır.

4. SONUÇ

Mari Katayama, günümüz sanat dünyasının genç sanatçıları arasındadır. Sanatçının ortaya koyduğu çalışmalarında dikkat çekici fotoğrafları ayrı bir öneme sahiptir. Çünkü, bu fotoğraflarda doğuştan gelen bedensel farklılığa sahip olan sanatçı, tema olarak kendini kullanmaktadır. Sanatçının vücuduyla ilgili çekinceleri ya da gizleme hali görülmez. Aksine sanatçı, bu durumu doğal bir görünümün sıradanlığı ve cazibesini keşfettiren büyümlü bir atmosfere taşımaktadır. Sanatçı, kendi bedenini simgesel bir motif gibi anlam katarak normalleştirmekte, kendi ve izleyicisi arasında ikna edici bir tutuma dönüştürmektedir. Çağdaş sanatın kavramsal ve nesnel gücü içinde sanatçı, nefes alan ve bunu duyumsatan bir kapsamda değerlendirilebilmektedir. Mari Katayama'nın yapıtlarında, göz alıcı ve derinliklerde beliren zihinsel bir etkileşimin dışavurumcu hayal dünyasının dinamikleri sezilmektedir. Çağdaş sanat anlayışında bireyin özgür ifade yollarının sanatçılara kucak açması, farklı olana yeni bir gözle bakabilmeyi sağlamaktadır. Mari Katayama'nın gözüyle sanat, iyileştirir ve karşılıklı iletişimin tüm kapılarını aralayan bir araç haline dönüştürür. Mari Katayama, doğuştan gelen bedenine ait farklılıkla yaşantısına ve yaratıcılığına yeni bir bakış getirmenin yollarını aramaktadır.

KAYNAKÇA

Adler, A. (2022). *İnsan Tabiatını Tanıma*, Çev. Dr. Ayda Yörükân, 22. Basım, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları: İstanbul.

Antmen, A. (2019). *Sanatçılardan Yazılar ve Açıklamalarla 20. Yüzyıl Batı Sanatında Akımlar*, Sel Yayıncılık: İstanbul.

ArtSetouchi, (2022). <https://setouchi-artfest.jp/en/artworks-artists/artists/210.html>, Erişim Tarihi: 02.04.2023

Blythe, F. (2020). <https://hero-magazine.com/article/169283/mari-katayama-japanese-artist> Erişim Tarihi: 04.04.2023

Campion, C. (2017). <https://www.theguardian.com/artanddesign/2017/mar/06/mari-katayama-japanese-artist-disabilities-interview> Erişim Tarihi:04.04.2023

Fındık, B. (2022). Öjeni Kavramına Genel Bir Bakış. *Socrates Journal of Interdisciplinary Social Studies*, 22, 15-20.

Hopkins, D. (2018). *Modern Sanattan Sonra 1945-2017*, Çev. Firdevs Candil Erdoğan, Hayalperest Yayınevi: İstanbul.

Karakurt, L. (2009). Tibia Hemimelisi, Cilt: 8 Sayı: 3-4 *TOTBİD (Türk Ortopedi ve Travmatoloji Birliği Derneği) Dergisi*, s: 17-23.

Katayama, M. (2023). <http://marikatayama.com/cv-2/> Erişim Tarihi:03.04.2023

Tatar, O. (2019). *Dijital Çağda Fotoğraf Sanatı Hipermetin ve Değişen Estetik Anlayışı*, A7 Kitap Yayıncılık: İstanbul.

URL-1 (2019), <https://www.labiennale.org/it/arte/2019/partecipanti/mari-katayama> Erişim Tarihi: 02.04.2023

Yelmen, M. F. (2018). Gerçeküstücü Fotoğraflarda Psikolojik Anlam: Man Ray Örneği. *Görünüm, Kocaeli Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi*, 3 (4), 20-27. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/gorunum/issue/38661/449117>

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, 11. Baskı, Seçkin Yayıncılık: Ankara

Görsel Kaynakça

Görsel 1: Mari Katayama,

<https://www.theguardian.com/artanddesign/2017/mar/06/mari-katayama-japanese-artist-disabilities-interview> Erişim Tarihi: 05.04.2023

Görsel 2. Mari Katayama'nın Süslenmiş Protez Bacaklarından Bazıları,

<https://www.theguardian.com/artanddesign/2017/mar/06/mari-katayama-japanese-artist-disabilities-interview> Erişim Tarihi: 05.04.2023

Görsel 3. Mari Katayama, “Bystander #02”, 2016,

<https://www.theguardian.com/artanddesign/gallery/2017/mar/06/haunting-photographs-mari-katayama-tibial-hemimelia-japanese-artist> 01.04.2023

Görsel 4. Mari Katayama, Enstalasyon.

<https://www.akionagasawa.com/en/exhibition/leave-taking/> Erişim Tarihi: 05.04.2023

Görsel 5. Mari Katayama, “You’re mine #002”, 2014, Enstalasyon,

<https://www.theguardian.com/artanddesign/2017/mar/06/mari-katayama-japanese-artist-disabilities-interview> Erişim Tarihi: 05.04.2023

Görsel 6. Mari Katayama, Enstalasyon, 2014, [https://hero-](https://hero-magazine.com/article/169283/mari-katayama-japanese-artist)

[magazine.com/article/169283/mari-katayama-japanese-artist](https://hero-magazine.com/article/169283/mari-katayama-japanese-artist) Erişim Tarihi: 05.04.2023

Görsel 7. Mari Katayama, “just one of those things #002”, 2021, C-print, 60 x 90 cm, ed.5.,

<https://www.akionagasawa.com/en/exhibition/leave-taking/> Erişim Tarihi: 05.04.2023

Görsel 8. Mari Katayama, “bystander #14” (Görgü Tanığı), 2016.

<https://hero-magazine.com/article/169283/mari-katayama-japanese-artist> Erişim Tarihi: 05.04.2023

Görsel 9. Sandro Botticelli, “Venüs'ün Doğuşu”, 1482,

<https://www.telegraph.co.uk/travel/destinations/europe/italy/tuscany/florence/articles/florence-the-beauty-that-inspired-botticelli/> Erişim Tarihi:05.04.2023

Görsel 10. John Everett Millais, “Ophelia”, 1851,

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/9/94/John_Everett_Millais_-_Ophelia_-_Google_Art_Project.jpg Erişim Tarihi: 05.04.2023

ISSN: 2757-6000

Fatih KARAKAYA

Elazığ Kaya Karakaya GSL Resim Bölümü

karakayafatih23@gmail.com, ORCID: 0000-0003-2132-2394

Doğan GÜNEŞ

MEB

dogan5001@hotmail.com

LEONARDO DA VİNCİ’NİN “SON AKŞAM YEMEĞİ” ADLI ESERİNİN İKONOGRAFİK ANALİZİ BAĞLAMINDA ÇÖZÜMLENMESİ

Özet

Milano Dükü Ludovico Sforza’nın, 1495 yılında Santa Maria Dele Grazie kilisesi duvarına yapılması için Rönesans’ın önemli sanatçılarından Leonardo Da Vinci’ye sipariş verdiği "Son Akşam Yemeği" tablosu; İsa’nın çarmıha gerilmeden önce havarileriyle paylaştığı anın betimlendiği önemli bir başyapıttır. Sadece döneminin önemli bir sanat eseri değil, bunun yanı sıra insanlık tarihi bağlamında enigmatik yapısıyla her dönem merak ve ilgi uyandıran, ayrıca kullanılan yöntem ve teknikle de öncü bir eserdir. Bu eserin önemine binaen İkonografik Analiz yöntemi kullanılarak çözümlene yapılması ön görülmüştür.

Erwin Panofsky’nin 20. yüz yılın ilk dönemlerinde yoğun çalışmaları sonrasında ortaya koyduğu sanat eseri çözümlene yöntemlerinden ikonografi ve ikonoloji, sanat tarihi için ehemmiyetli bir konuma sahiptir. Toplamda üç bölümden oluşan bu yöntemin ilk kısmını “doğal konu”, ikinci kısmını “danışıklı konu” ve üçüncü kısmını ise içsel anlam olarak tanımlanan “içerik” kısmı oluşurmaktadır. İkonografik çözümlenmede amaç özellikle biçimin

Leonardo Da Vinci'nin "Son Akşam Yemeği" Adlı Eserinin İkonografik Analizi Bağlamında Çözömlenmesi

analizinde olayın geğtiği dönemin de özelliklerinin göz önünde bulundurularak anlaşılması, en ince ayrıntısına kadar sorgulanması ve yorumlanmasıdır. Bu çalışma ile ikonografik analiz yöntemi kullanılarak, Leonardo Da Vinci'nin "Son Akşam Yemeği" adlı sanat eserine çok yönlü bakış açısı oluşturulmaya çalışılmıştır. Başta eserin oluşturulduğu dönemin kültürel nitelikleri, sanatçının üslubu ve kültürel ortamın sanat yapıtına katkısını belirlemek amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Leonardo Da Vinci, Son Akşam Yemeği, İkonografik Analiz, Resim Sanatı

Analysis of Leonardo Da Vinci's Work "The Last Supper" in the Context of Iconographic Analysis

Abstract

The painting "The Last Supper", which the Duke of Milan Ludovico Sforza ordered Leonardo Da Vinci, one of the most important artists of the Renaissance, to make on the wall of the church of Santa Maria Dele Grazie in 1495, is an important masterpiece depicting the moment that Jesus shared with his apostles before the crucifixion. It is not only an important work of art of its period, but also a pioneering work that arouses curiosity and interest in every period with its enigmatic structure in the context of human history, as well as with the methods and techniques used. Based on the importance of this work, it was suggested to analyze it using the Iconographic Analysis method.

Erwin Panofsky's 20. iconography and iconology, one of the methods of analyzing works of art that he revealed after intensive studies in the first periods of the hundred years, have an important position for art history. The first part of this method, which consists of three parts in total, is the "natural subject", the second part is the "consulted subject" and the third part is the "content" part, which is defined as the inner meaning. The purpose of iconographic analysis is to understand, question and interpret to the finest detail, especially by taking into account the characteristics of the period in which the event took place in the analysis of the form. With this study, a multi-faceted perspective on Leonardo Da Vinci's "The Last Supper" art work has been tried to be created by using the iconographic analysis method. First of all, it is aimed to determine the cultural characteristics of the period in which the work was composed, the artist's style and the contribution of the cultural environment to the work of art.

Keywords: Leonardo Da Vinci, The Last Supper, Iconographic Analysis, Art of Painting

GİRİŞ

İkonografi, bir sanat eserinin temsil ettiği her olguyu, farklı boyutlarıyla tanımlamaktadır. Çalışılan konunun hem sanatçı hem de sanat eseri bağlamında ele alınmasıdır. Özellikle bir konunun dini, efsanevi bir konu ile bağlantılı olabileceği gibi, geleneksel bir görüntüye bağlı olabilmektedir.

Bilineceği üzere ikonografi, bir sanat tarihi disiplindir ve kendisini sanat eserinin plastik unsurlarından ziyade, konusu ile ilişkilendirmektedir. Örneğin; sokakta yürüyen iki kişi selamlaşırken, bunlardan birisi şapkasını kaldırarak selam verdiği zaman karşısındaki kişi bunun bir selam olduğunu algılar. Bu da otomatik olarak buradaki o değişimi yani karşıdan selam veren adamı ve oradaki o detayın değişimini, şapkasını kaldırmasını, tamamen resmi bir algılama içinde anlar (Panofsky, 1970). Böylece anlamın konusuna giriş yapılmakta ve belirli bir objenin görsel formunu tanımlayarak algılanması, uygulamadaki tecrübeye dayanak yapılmaktadır. Aynı zamanda belirli hareketlerin olaylarla ilişkilendirmesi yapılarak, okuyucuların içinde belirli bir reaksiyon oluşturulmaktadır. Tanıdığımız insanlar bir hareketiyle bizlere iyi ya da kötü bir algıya sahip olup olmadıklarını aktarabilir, bizlere olan hislerinin yanlış ya da düşmanca olup olmadığını hissettirebilirler. Bu psikolojik nüansların bizleri anlamın ötesine götürdüğünü de unutmamak gerekir. Aradaki anlaşılabilen anlamlar genellikle özdeşleşim (Einfühlung) ile tanımlanır fakat bunu anlamak için belirli bir hassasiyete ihtiyaç duyulur. Bu hassasiyetin yine kişinin pratikteki tecrübesinden kaynaklandığını unutmamak gerekir.

Özünde ikonografi; günlük olarak yaptığımız etkinliklerimiz ya da gün içinde nesnelere olan ilişkilerimizdeki yakınlık ya da uzaklığı ile ilgili olmaktadır. Bundan dolayıdır ki, günlük yaşama ait eylemlerimizin ve nesnelere hem yaşamsal anlamını, hem de dışavurumsal anlamını içerebilir. Ayrıca her ikisi de kategorize edilebilir. Bu iki anlam temel veya doğal anlamları oluşturur. Kişinin şapkasını kaldırılmasından selam verdiğini anlamamız tamamen yorum kısmına bağlıdır. Bu kökenine bakıldığında, Batı Dünyası ya da ortaçağ şövalyeleri ile ilişkilendirildiğini görmekteyiz. Önemi anlamak için de objelerin ve olayların pratikte nasıl kullanıldığını da bilmemiz gerekir ve bunda da gelenekler, kültürel özellikler ve ananeler işin içine girebilir. Selam veren kişi şapka hareketini yaparken bu durumun neyi sembolize ettiğini bilmeyebilir. Şöyle ki zaten buradaki anlam ikincil anlamı kapsamaktadır.

İkonografi resimsel anlamın üç katmanını birbirinden ayırt eder, bunlar;

1. Temsili Anlam: Temel konum veya doğal konum da denilebilir. Yani temsil edilen şeyi tanımamız anlamına geliyor. Buna teknik ve stilistik dönüşümleri de katabiliriz. Örneğin; bir orta çağ resminde nesnelere boşlukta uçuşuyor ise oranın bir parçası değilmiş gibi algılanabilirler. Temsili anlam, böyle bir farkındalığın temsil edilen şey ile ilişkilendirilmesidir. Daha da somutlaştıracak olursak; selamlama hareketinde bir izleyici, şapkasını kaldıran bir adam görebilir ama bunu bir selamlama olarak algılayamayabilir.

2. İkonografik Sembolizm: Kısaca semboller ve objeler seviyesinde inceleme anlamına gelmektedir. Burada tek bir kişi veya yer belirtilmiyor, aynı zamanda onunla ilişkilendirilen fikirler ve konseptler de belirtiliyor. Örneğin; erkek bir figürün elinde bir bıçak varsa Aziz Bartholome'yu temsil ettiği, kadın figürde ise şeftali varsa doğruluğu temsil ettiği şeklinde yorumlanabilir. Buradaki artistik motifleri temalara veya konseptlere bağladığımızda ikonografik sembolizm yapmış oluruz.

3. İkonolojik Sembolizm: Buna ise ideolojik anlama diyebiliriz. Şöyle ki bir milletin, bir dinin, bir sınıfın veya filozofik bir görüşün altında yatan etkinin araştırılmasıdır. Örneğin; "son akşam yemeği" isimli çalışmada da Leonardo da Vinci'nin kişiliğini anlamaya çalıştığımız zaman, bu sanat eserini sayısız şekilde başka belirtilerinin içindeymiş gibi ifade ederiz. Eserin kompozisyon ve ikonografik niteliklerini, "bu başka bir şeyin" daha özelleşmiş kamusal özellikleri olarak inceleriz. Aslında bu sembolik özelliklerin keşfedilmesi, ikonolojinin konusudur. İkonografinin aksine ikonoloji, yansal analizi hem de bütünsel araştırmayı gerektirir. Geçmişteki sanat eserlerinin nasıl bir bilgi ile yapıldığını bilmediğimizden ikonografi bu yorumları desteklemek için dokümanların karşılaştırılmasında kullanılır (Panofsky, 1970).

Yorumlamamızda temel üç amacı bulunmaktadır. Bunlardan;

Birincisi; temel ya da doğal konu olan maddeyi açıklamaktır. Burada gerçek anlamı veya Express'in anlamı açıklanacak ki bu da artistlik motiflerin dünyasını nasıl oluşturduğu ile ilgilidir.

İkincisi; daha doğru bir ifade ile alışlagelmiş anlamı konusunda da bu sefer hikâyeler ve orada anlatılan filmler dünyasına gitmemiz gerekir.

Üçüncüsü; içsel veya içerik anlamıdır. Burada da sembolik değerlerini anlamak gerekir. Bunu yaparken öncesi, tanımı, yani analizi ne ise, bu ikincisinde ikonografi ve ikonoloji analizinde yanlış yaptığımız şeyler ilk temel anlamına bakıldığında da ikonografi öncesi analizi yapıyor anlamına gelir. Professional, bir temsili anlamda oradaki hikâyelere baktığımızda ikonografik analiz yapıyoruz, sembolik değerlerine baktığımızda ise ikonolojik yorumunu yapıyoruz demektir. Bu durum tamamen burada, yani önce gerçek olarak doğalda, temelde ne anlatıyor, sonra oradaki hikâyeler ne, daha sonra da oradaki sembolik değerlerin ne olduğunu anlatır.

LEONARDO DA VİNCİ (1452 - 1519)

Leonardo da Vinci, 1452 de Floransa'nın yakınlarında bulunan "Vinci" Kasabası'nda dünyaya geldi. Yıllar geçtikçe Leonardo'nun üstün yeteneği kendisinin de sınırlarını aşarak dâhiliğini daha farklı alanlarda göstermesini sağlayacak düzeye gelmişti. Böylece Leonardo, döneminin olağanüstü bir ressamı, tanınmış bir heykeltıraşı, çağının aranan bir mimarı ve müzisyeni olarak tanındı ve de parladı (Defeo, 2004).

Leonardo Da Vinci'nin "Son Akşam Yemeği" Adlı Eserinin İkonografik Analizi Bağlamında Çözümlemesi

İtalya'nın Toskana kısmındaki belgelere dayanılarak, Leonard'nun aile izlerine 1300'lü yıllardan itibaren izleyebilmek mümkündür. Leonardo yasak bir aşkın meyvesidir. O dönemde resmi olmayan bir ilişkinin sonucunda dünyaya gelmesinin sonuçları birçok çocuğu etkilediği gibi Leonardo'nun yaşamını da etkileyecektir (Gürkan, 2003).

Leonardo yirmili yaşlarına girdiğinde Floransa ressamlar loncasına resmi giriş yaptı. Bağımsız olarak da resim siparişleri alabilmesine rağmen Verrocchio'nun atölyesinde çalışmayı tercih etti. O dönemde popüler olan Meryem Ana resimlerine ve Müneccim Kralların Tapınması adlı eserlerinin yapımına başladı (Unat, 2012).

“Leonardo: sayısız kâğıdı felsefi, bilimsel denemelerle, notlarla dolduran, geometrik, mekanik, anatomik taslaklarla, yazılacak kitap, yapılacak makine tasarılarıyla kaplayan adam; bu notları, saygısız bakışlardan korumak için, ancak ayna karşısında okunabilen ters harflerle yazan, üstelik gizli tutup kimseye göstermeyen-ya da pek seyrek gösteren bir sanatçıydı (Koyré, 2002).”

Leonardo'nun entelektüel merakı ve hayal gücü, geniş defter koleksiyonunda anlatılan birçok fikir ve icat üretti. Bunlar bilimsel diyagramlar (paraşüt, helikopter ve askeri tank gibi gelecekteki icatları tahmin eden), anatomik ve botanik eskizler ve çizimler ve resim üzerine felsefesini içerir. Sanat tarihçisi EH Gombrich'in dediği gibi, "İnsan bu sayfaları ne kadar çok okursa, bir insanın tüm bu farklı araştırma alanlarında nasıl başarılı olabileceğini ve hepsine önemli katkılarda bulunabileceğini o kadar az anlayabilir" (Gombrich, 1995).

Milano'da yaşadığı süreçte (1482-1500) Leonardo, mühendislik dalında peş peşe buluşlar yapmış, bazı buluşları 1503 yılında Osmanlı Sultanı II. Beyazıt'a gönderdiği bir mektupta anlatmıştır. Bu mektupta Haliç'in üzerine yapmayı planladığı bir köprüyle, gemilerde toplanan suyu tahliye edecek bir su çarkından ve bir yel değirmeninden bahsetmektedir. Ancak önerileri karşılık bulmamıştır (Topdemir, 2012).

Dönemin başlamasını sağlayan Hümanizm, insana kendi öz güvenini kazanmasında önemli etkide bulunarak insana, insan olmaktan gurur duymasını öğretmiştir. Bu düşünce yapısı, Ezoterizmin ve beraberinde bu öğretiyi kendi inşasında bulduran Masonluğun bütün Avrupa'da kısa bir sürede yayılmasını sağladı. Öğretinin estetik bakış açısı tüm sanat alanlarına tesir etti ve olağan üstü güzelliklerine günümüzde dahi ulaşamayan sayısız eserin meydana gelmesine katkı sağladı. Leonardo da Vinci, Michelangelo, Raffaello gibi üstadlarla Rönesans doruk noktasına ulaştı (Astroset, 2010).

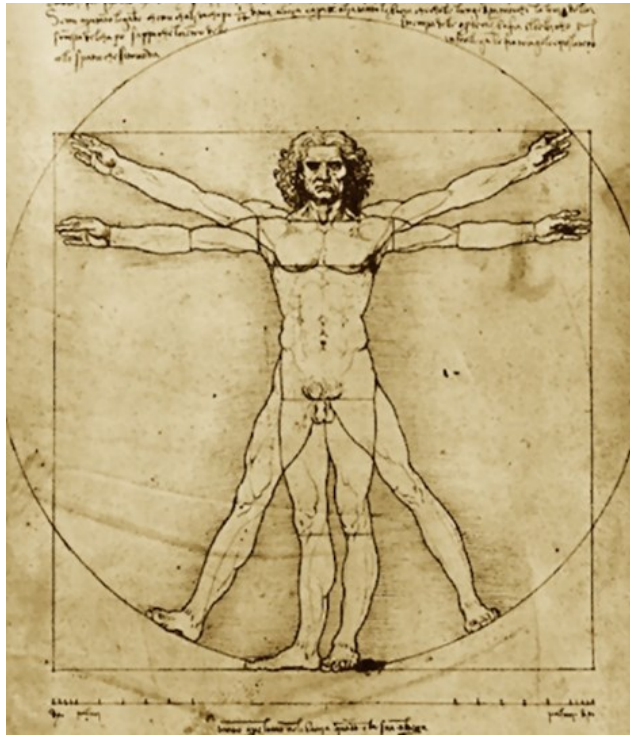
Buluşların ve bilimsel çalışmaların sahiplerinin anlaşılması ancak bu olayların yaşadığı dönemi anlamamızla mümkündür. O dönemlerde bilimle ilgilenenler iki kaynaktan beslenmekteydi. Birincisi, İncil ve diğeri ise kendinden önceki bilim adamlarının bıraktığı çalışmaları. Deney yapmanın birçok yanı sıra sebep olacağına olan inanışın aksine Leonardo bilimsel bilginin kaynağını kanıtlanmamış düşüncelerin değil, ardı ardına tekrarlanışla yapılan deneyler olduğunu iddia eden ilk kişiydi. Osmanlı ve Antik Yunan' da olduğu gibi Leonardo da bilimsel çalışmalarında matematik ve diğer bilimleri kullanmış kendi dönemindeki nadir

Leonardo Da Vinci'nin "Son Akşam Yemeği" Adlı Eserinin İkonografik Analizi Bağlamında Çözümlemesi

insanlardan biridir. Matematikte birçok kanunun icat edilmediğinden çalışmalarının çoğu olumsuz sonuçlanmıştır. Diğer önemli bir sorun ise ölçü aletlerinin yetersizliği ya da olmayışıdır. Bu engellere rağmen birçok alanda öncülük yapmış olan Leonardo Da Vinci insanın temel unsur olarak ele almış, mimari dâhil birçok alanda insanın ölçülerindeki altın oranı bulmuş, mükemmel oranlarla İnsanın meydana geldiğini ortaya çıkarmıştır.

Leonardo da Vinci anatomi çalışmalarını genellikle hayvanlar üzerinde yapmıştır. Bilgiye ulaşmak için deney ve gözlemlere başvurmuştur. Kedi, köpek, at gibi hayvanların yanı sıra ayı, öküz, maymun, domuz gibi hayvanların anatomisini de incelemiştir. Bu çalışmalarında insan ve hayvan anatomilerini kıyaslamıştır (Lombardero & Yllrea, 2019).

Leonardo'nun adı, ilerde Rönesans Hümanizmi olarak bilinen entelektüel hareket/felsefe ile yakından ilişkilendirilecektir. Klasik dünyanın değerlerine ve ideallerine dönüşü teşvik ederken, aynı zamanda "insan olmanın" ne olduğuna da vurgu yapmıştır. Rönesans sanatçısının estetik güzellik, etik, mantık ve bilimsel ve matematiksel ilkeleri öğrenerek elde ettiği - kişinin tam potansiyeline ulaşmasıyla "yüksek" eğitime ve "sivil erdem" teşvik edilmesine büyük önem verilerek, uygarlığı ilerletebilir diyen Leonardo; sanat, anatomi, mimarlık, geometri, kimya ve mühendislik disiplinlerine olan tutkulu ilgisiyle "Rönesans adamı" unvanını fazlasıyla hak etmiştir.

Leonardo da Vinci "Vitruvius Adami"

Milano'dayken Leonardo, insan anatomisini gözlemlemek için çok zaman harcadı. İnsan bedenlerinin nasıl hareket ettiğini, nasıl inşa edildiğini ve orantılı olduğunu, sosyal

Leonardo Da Vinci'nin "Son Akşam Yemeği" Adlı Eserinin İkonografik Analizi Bağlamında Çözümlemesi

katılım ve iletişimde nasıl etkileşime girdiğini ve jest ve ifade alışkanlıklarını yakından inceledi. Bu, belki de neden bu dönemden kalma bu kadar az tablosu olduğunu açıklamaya yardımcı olan zaman alıcı ve özenli bir girişim olduğu görmekteyiz. Toplamda sadece altı, ya şimdi kaybedilen ya da hiç başlamayan üç komisyon önerisiyle birlikte yine de olağanüstü büyük bir çizim kütüphanesi bırakan Leonardo'nun gözlem konusundaki ustalığının ve insan duygularını iletme yeteneğinin kanıtı olduğunu görmekteyiz.

Leonardo da Vinci "Mağaradaki Madonna"

LEONARDO DA VİNCİ'NİN "SON AKŞAM YEMEĞİ" ADLI ESERİNİN ANALİZİ

Son akşam yemeği isimli eser, Milano yakınlarındaki Santa Maria Dele Grazie'nin yemek salonu duvarına kuru fresko tekniği ile Leonardo da Vinci tarafından yapılmıştır. Resimde geleneksel fresko tekniğinin dışında farklı bir teknik kullanmıştır. Ressam burada yağlıboya ve temperanın bir karışımı kullanılmış ve geleneksel freskoda resim ıslak sıva üzerine uygulanırken burada kuru sıva üzerine yapıldığı için boya duvara tam olarak işlememiştir. Dolayısı ile resimde kısa bir süre sonra bozulmalar başlamıştır.

1) Doğal Anlam (Olgusal ve İfadesel Anlam)

Çalışmada ilk dikkati çeken 12 havari ve kompozisyonda ortaya yerleştirilmiş Hz. İsa figürüdür. Bütün figürlerin vücutları izleyene doğrudur. Arka planda bir oda ve dışarıya açılan 3 pencere mevcuttur. Resmin, İncil'den bir kesit olan son akşam yemeğinde; Hz İsa ve on iki havarisi yemekten Hz. İsa tarafından, "içinizden biri bana ihanet edecek" dediği anı ve havarilerin Hz İsa'nın bu sözlerine karşılık verdikleri reaksiyonu anlatıyor. Resimde Hz. İsa'nın en yakın müritlerinin bu şok edici sözlerin ardından değişik tepkiler verdiğini gösteriyor.

2) Uzlaşmalı Anlam (İkincil Anlam)

Hz. İsa şaraba ve ekmeğe doğru uzanıyor bu an efkariyaya ayininin başlangıcı diğer bir adıyla kutsal komünyonudur. Burada Hz İsa bu ekmeği tutun, bu benim vücudumdur, bu şarabı alın, bu benim damarlarımdaki kanımdır ve beni hatırlayın diye hitap ediyor. Hz İsa'nın ekmeğe ve şaraba doğru uzandığını görebiliyoruz. Burada dikkat çekici bir nokta da Hz İsa'nın eli şaraba doğru uzanırken aynı zamanda bir kâseye doğru da uzanıyor. Bu kâseye Yahuda da uzanmakta, Yahuda Hz İsa'ya ihanet edecek olan havaridir. Romalılar Hz İsa'ya ihanet etmesi için ona 30 adet gümüş vermiş ve gümüşlerin içinde olduğu keseyi de sağ eliyle tutmaktadır.

Leonardo da Vinci "Son Akşam Yemeği"

Hz. İsa yüzü gölgelenmiş bir şekilde kendini geri çekiyor. Ancak aynı zamanda kâseye de ulaşmaya çalışıyor. Aslında Hz İsa'nın kendine kimin ihanet edeceğini bulmasının yollarından biri de bu ifadedir. Onunla aynı kâseden yiyen ve onunla paylaşan kişidir. Resme bakıp akşam yemeğini yemekte olan 13 kişiyi gördüğümüzde, hemen bunun son akşam yemeği

olduğu aklımıza geliyor. Rönesans döneminde ilahiyi sembolize etmek için hâlâ kullanılmaktaydı. Baktığımız resim de bu tip simgeler kullanılmamış olmasına rağmen, resme baktığımızda merkezdeki kişinin ilahi olana ilişkin olduğunu hemen hissedebiliyoruz.

3) İçsel Anlam (İçerik - Muhteva)

Figürlerin her biri bu alanın içinde duran bir anıt gibidir. Aynı zamanda bu figürler, masa için çok kalabalık ve bu kalabalık ile Hz İsa'nın mükemmelliğini sarıp sarmalayan bir enerji yaratmıştır. Hz. İsa formu eş kenar bir üçgen oluşturuyor. Başı bir dairenin merkezinde ve başını çerçeveleyen pencere aynı zamanda hale işlevi görüyor. Hz İsa'nın bulunduğu sükûnet içindeki bu ilahide merkez var. Bu merkezin çevresinde ise hataları, korkuları, endişeleri ile insanoğulları bulunuyor. Leonardo Da Vinci tarafından yapılmış olan bir resim, bu çok yönlü sanatçı eseri, matematiği, bilimi birçok şeyin bileşimini kullanıyor. Daha önceki dönemlerde yapılmış olan son akşam yemeği tasvirlerine baktığımızda, masada daha çok boş alan olduğunu ve odada pek çok dekoratif öge bulunduğunu görürüz. Leonardo ise her şeyi yalınlaştırmayı tercih etmiş. Bu sayede dikkatimizi figürlerin ve yüz ifadelerin üzerine odaklanmasını sağlamıştır. Dikkatle bakacak olursak masanın arkasında oda yok, neredeyse tüm alanı figürler kaplıyor ve aslında bu figürler dünyalarımızı ayrıştırıyor. Hz. İsa ve havarilerinin bulunduğu alana girmemize imkân yok. Onlar da bizim alanımıza geçemiyorlar. Sanatçı adeta onlarla aramıza bir sınır çekmiş gibidir. Yüz ifadelerine bakacak olursak; Hz. İsa çok huzurlu ve dingin bir şekilde aşağı bakıyor, bir eli yukarı, diğeri ise aşağı dönüktür. Hz. İsa'nın sağ tarafında üçlü bir grup ve Yahuda'yı görüyoruz. Gölge de bizden uzaklaşıyor, boynunun dönmüş olması bize Yahuda'nın gece kendini atacağını hatırlatıyor, geri çekilen odasının arkasında Hz. İsa'nın koruyucusu olan Aziz Peter görüyoruz. Elinde tuttuğu bir bıçak var, yüzündeki ifade ise o kim, seni savunmalıyım der gibidir. Bu üçlü grupta Yahuda ve Aziz Peter den sonraki kişi Aziz John olmalı, Aziz John kadere boyun eğmiş gözleri kapalı bu son akşam yemeği tabloları için gelenekselleşmiş bir görüntüdür. Bize göre sağ tarafta olan üç figür de oldukça ilgi çekicidir.

Leonardo bir kişinin karakterini ruhunu yansıtmak için bedeni ve beden dilini etkili şekilde kullanıyor. Bu resimde de dört tane üçlü grup oluşturmuş. Bu figürler birbirleri ile adeta örülmüş gibi etkileşim halinde, tüm figürlerin duygusal tepkileri çelişiyor. Bunun yanında resimde duygusal bir gerilim yaratıyor. Bu grupta çok enteresandır ki, Tomas yukarıyı işaret ediyor ve adeta bu Tanrı'nın takdiri mi diye soruyor, aramızdan birinin sana ihanet edecek olması tanrının planı mı diyor. Bu parmak aynı zamanda Hz. İsa'nın yarasına işaret ederek onun gelecekte yeniden dirilmesini de ima ediyor. Flip ve büyük James yan yana duruyorlar biri kollarını açmış, diğeri ellerini birleştirmiş. Bu resimle daha önce yapılmış olan son akşam yemeği resimlerini karşılaştırdığımızda önceki resimler de figürlerin birbirlerinden ayrı olduğunu göreceğiz, baktığımız resimde ise figürler bütünleşik (kapalı) bir kompozisyon içindeler, bütünleşmiş kompozisyon yapısı yüksek Rönesans dönemi resimlerinde gördüğümüz karakteristik öğelerden biridir.

Leonardo resimde; derinlik vermek ve sahneyi uzatmak için perspektif kullanmış ve böylece yanıltıcı bir alan yaratmıştır. Resimde en çok hissedilen Hz İsa'nın kutsal olmasıdır.

Bunu da Hz İsa ortada sükûnet içinde durmasından ve bütün perspektif çizgilerin onu öne çıkartıyor olmasından anlıyoruz. Sanatçının resimde kullandığı perspektif çizgileri ile bizim buradan baktığımız perspektif çizgileri çelişiyor. Aslında bu resmi doğru perspektifle görmemiz için Hz. İsa ile aynı seviyede olmamız gerek, yani üç veya dört metre yukardan bakmak gerekir.

SONUÇ

Leonardo'nun başarı listesi oldukça geniştir. Yüksek Rönesans'ın belirleyici bir figürü olarak, Batı sanatı ve medeniyetinde yeni bir şafağın başlamasına yardımcı oldu. En etkili teknikleri arasında, ufuk noktalarını öncü kullanımı, imzası olan sufumato yöntemindeki yumuşak bulutlama efekti, ışık ve karanlık arasındaki dinamiklere ilişkin derin anlayışı ve figürlerinin büyüleyici ve gerçekçi bir görünüm yaratan esrarengiz yüz ifadeleri vardır. Kalite resimlerine, icatlarına, hassas anatomik ve topografik çizimlerine, hidrolik ve mekanik tasarımlarına ve mimari başarılarına eklenebilir. Sanat tarihçisi Martin Kemp'in sözleriyle, "ister mühendis, ister sağlık görevlisi, ister sanatsever, ister her neyse, insanların hayal gücünü böylesine kontrol altına almış" bir sanatçının başarılarını özetlemek zor.

Bu başarıları arasında özellikle belleklere kazınan "Son Akşam Yemeği" resmi İsa'nın çarmıha gerilmeden önce müritleriyle paylaştığı son yemeğin ünlü İncil hikâyesini anlatmakta olan bu eser sanat tarihinde ikonoloji bilimi bağlamında değerli bir başyapıttır. Bu çalışmada İkonografik yöntem analizinde birinci bölümde, olgusal ve İfadesel anlatımın çıkarımında; İsa onlara içlerinden birinin kendisine ihanet edeceğini söyledikten sonraki anın tanımlanması gerçekleşir. İkinci kısım olan Alt anlamda Yahuda'nın aldığı gümüşün bulunduğu keseyi tutarak gölgelerde durmasını ihanetinin kanıtı olarak diyalektik kurgusalı ortaya koyar. Havarilerin her birin ayrı ayrı farklı şaşkınlık ve inançsızlık ifadeleriyle işlenmesi, aynı anda İsa'nın ve Yahuda'nın kadehe uzanması, Yahuda'nın İsa'ya ihanet eden kişi olmasını işaret etmektedir. Üçüncü yani İçerik ve Muhteva kısmında da, İsa'yı resimsel uzamın merkezine yerleştiren ve diğer tüm unsurların ortaya çıktığı tek noktalı perspektif kullanımıyla birleşen karmaşık ayrıntıdır. İsa'nın Efkaristiya'ya atıfta bulunarak ekmeğe ve bir kadeh şaraba uzanıyor olmasının arkasında, pencerelerden görülen, idealize edilmiş bir manzara uzanmaktadır. Belki de göksel cenneti ima etmekte ve üç pencere ile de muhtemelen kutsal üçlüyü simgelemekte olduğunu düşünebiliriz.

Ayrıca bu çalışma Yüksek Rönesans sanatında kaçış noktası tekniğinin kullanılması yeni bir yönelimin başlangıcı olması bağlamında öncülük ettiğini görmekteyiz. Resmin konumunu ve ortamını tamamlayacak şekilde sanat eserinin, yemek alanından mekâna doğru geçmesi ki; bu olay iki boyutlu eserin yüzeyden üç boyutlu mekâna geçişine olanak sağlamıştır. Leonardo, ondan önceki Giotto gibi, bu tür freskler için tipik olarak kullanılan su bazlı boyalar Leonardo'nun sufumato tekniğine uygun olmadığından, bunun yerine yağ bazlı boyaları tercih etmiştir. Alçı üzerine yağlı boya ile yapıldığından, mutfaktan çıkan buhar ve dumanla boyalar zamanla dökülmeye başlamıştır. Bugün, Leonardo'nun orijinal boyasının çok azı, 1999'da tamamlanan ve yaklaşık yirmi bir yıl süren son restorasyondan kalmıştır. Günümüzde

Leonardo Da Vinci'nin "Son Akşam Yemeği" Adlı Eserinin İkonografik Analizi Bağlamında Çözömlenmesi

izleyicilerin sadece on beş dakika ve maksimum1300 kişinin ziyaretine izin verilen eser günümüz sanatçılara hâlen ilham vermeye devam etmektedir.

KAYNAKÇA

Astroset, (2010)'Leonardo Da Vinci.'

http://www.astroset.com/bireysel_gelisim/ezoterizm/leonardo.htm 5 Nisan 2018

Defo, R. (2004) 'The Last Supper Iconography Leonardo Da Vinci'.

<https://fatimasiddiqi.wordpress.com/2012/06/09/the-last-supper-iconography-leonardo>

[da-vinci/](#) 2 Nisan 2018

Gombrich, E.H. (1995), Sanatın Öyküsü, İstanbul, Remzi Kitabevi

Gürkan, Y. (2003). Evrensel Ğnsan Leonardo da Vinci. Ğstanbul: KastaĞ Yayınevi.

Lombardero, M., & Yllera, M. (2019). Leonardo da Vinci'nin Hayvan Anatomisi: Ayı ve At Çizimleri Yeniden Ziyaret Edildi. Hayvanlar, 9 (7).

Panovsky, E. (1970) Meaning in the Visual Arts. Harmondsworth Penguin.

Topdemir, H.G. (2012). Leonardo Da Vinci'nin Optik Çalışmaları, Dört Öge Yayınevi, (2. baskı), 37-50.

Unat, Y. (2012). & Da Vinci, L. Bir Rönesans Mühendisi: Leonardo Da Vinci, Dört Öge Yayınevi , (2. baskı), 51-66.

Doç. Dr. Özlem Tekdemir Dökeroğlu

KTO Karatay Üniversitesi

oztekdemir@gmail.com, ORCID: 0000-0002-2602-1059

HAKİKAT SONRASI ÇAĞDA YENİ MEDYA VE TASARIMI YENİDEN İNŞA ETMEK

Özet

Hakikat sonrası ya da “Post Truth” olarak anılan, gerçek ve ötesiyle ilgili kabul durumlarını içeren bir olgu olarak hayatımıza dahil olan “Yeni Medya” sözcüğü, dijitalleşme ve bununla birlikte gelişen yeni teknolojilerle ilişkili, interdisipliner bir kavramdır. Geleneksel medya araçlarını, dijital ağlara dahil ederek, farklı mecralarda aktif şekilde var olan, dolayısıyla insan hayatının yadsınamaz bir parçası haline gelen “Yeni Medya” kavramı, günümüzün etkin iletişim olanaklarını kapsaması açısından önemli bir araştırma alanıdır. Ancak Yeni Medya kavramını sadece iletişim odaklı bir ortam olarak nitelemek eksik bir değerlendirme olacaktır. Günümüzde sanal gerçeklik ortamlarının, görüntülü eş zamanlı ya da zamandan mekândan bağımsız etkileşim olanaklarının, özellikle Covid-19 pandemisiyle güncel hayatımızın bir parçası olduğu düşünöldüğünde, ütöpik, belki distopik gibi gelen, gelecek senaryolarının çok da uzakta olmadığını öngörölebilir. İnsanlık için yeni bir evren tasarımı ve dolayısıyla yeni bir gerçeklik içeren bu uygulamaların hayatımıza getireceğı olumlu ve olumsuz senaryolar tartışılarsun, tasarım odaklı pratiklerin bu değışimden en çok etkilenen disiplinler olduğu açıkça görölmektedir. Araştırma, yeni hakikat olarak adlandırılan çağda, iletişimin hızlı, çoklu, dijital ve değışken yapısını odağına alarak, yeni medya teknolojilerinin, tasarımı nasıl yeniden tanımladığını anlamayı, bu bağlamda yaşantımıza dahil olan iletişim ve yeni medya mecralarını incelemeyi amaçlar. Literatür taraması yöntemine dayalı araştırma, günlük yaşama dahil olan bu yeni gerçekliğın dinamiklerini, özgün değışlendirmelerle ortaya koyarak alana katkı sağlayan değışlendirmelere ulaşmaya odaklanır.

Anahtar Sözcükler: Yeni medya, hakikat sonrası, dijital, iletişim, yeni gerçeklik.

NEW MEDIA IN THE POST-TRUTH AGE AND REBUILDING THE DESIGN

Abstract

The word "New Media", which is included in our lives as a phenomenon that includes "Post Truth", including acceptance situations related to reality and beyond, is an interdisciplinary concept related to digitalization and new technologies developing with it. The concept of "New Media", which is an undeniable part of human life actively in different media by incorporating traditional media tools into digital networks with current technologies, is important in terms of covering today's effective communication opportunities. However, it would be an incomplete evaluation to describe the concept of New Media as a communication-oriented environment. Considering that virtual reality environments, simultaneous video or time-space-independent interaction possibilities are a part of our daily life, especially with the Covid-19 pandemic, it is not difficult to foresee that future scenarios that seem utopian or perhaps dystopian are not far away. Regardless of the positive and negative scenarios that these applications, which include a new universe design for humanity and therefore a new reality, will bring to our lives, it is clearly seen that design-oriented practices are the disciplines most affected by this change. The research aims to understand how new media technologies redefine design by focusing on the rapid, multiple, digital and variable structure of communication in the age called new truth, and to examine the communication and new media channels that are included in our lives in this context. Based on the literature review method, the research focuses on reaching findings that contribute to the field by revealing the dynamics of this new reality, which is included in daily life, with original evaluations.

Key Words: New media, post truth, digital, communication, new reality.

GİRİŞ

Gerçeğin dönüşümü ve yeni bir gerçeklik tanımı olarak hayatımıza dahil olan Post-Truth, fiziksel gerçekliğinin ötesini ifade eden bir olgu olarak 2016'da Oxford sözlüğü tarafından yılın sözcüğü seçilir. Sözlük kavramı, "insanların gerçeklerden çok duygu ve inançlara tepki verdiği durumlarla ilgili" olarak açıklar. *Post-truth*, 'nesnel gerçeklerin kamuoyunu şekillendirmede duygu ve kişisel inanca hitap etmekten daha az etkili olduğu koşullarla ilgili veya bunları ifade eden' olarak tanımlanan bir sıfattır (Oxford Languages, 2016). Nesnel hakikatlerin belirli bir konu üzerinde kamuoyu oluşturmada, duygular ve kişisel kanaatlerden daha az etkili olması durumu olarak tanımlanan hakikat sonrası kelimesi, gerçek ve ötesi ile ilgili bir genel bir kavramı işaret eder (Kalsın, 2018: 98).

"İlk kez 1992 yılında, Steve Tesich'in The Nation dergisinde yayımlanmış "A Government Lies" adlı yazısında kullanılmış bir kavram olan post-truth, 8 Kasım 2016 tarihinde Donald Trump'ın Amerika Birleşik Devletleri başkanı seçilmesi ve aynı yıl içerisinde Birleşik Krallık'ın Avrupa Birliği'nden çıkma sürecini ifade eden Brexit ile, 21. yüzyılın merkezine muhtemelen uzun yıllar boyunca pek çok tartışmanın ve soruşturmanın merkezini belirlemek üzere yerleşmiştir (Sayın, 2020: 162).

Teknolojinin insan yaşamını yeniden inşa ettiği günümüz dünyasında, teknoloji ve insan arasında gelişen yaratıcı iş birliğinin sonuçlarını öngörmek bazen korkutucu bazen de oldukça umut verici gelecek senaryoları kurulmasına neden olabilir. Bu kaotik dijital ortamda, insanlık için yeni bir gerçeklik tanımı da Covid-19 pandemisiyle oldukça hızlı şekilde günlük yaşama

dahil olmuştur. Bu süreçte insanlık kendini, çok uzak bir gelecekte yaşanma ihtimali distopik bir kurgu gibi görünen yeni bir gerçekliğin içinde bulmuş ve bu noktada zaten uzun süredir var olan yeni medya teknolojileri daha çok insan için günlük yaşamın ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir.

Yeni medya, dijital, eş zamanlı veya zaman-mekân eş zamanlılığı olmaksızın siber ağlar üzerinden sağlanan etkileşimli ortamların tümünü ifade etmek için kullanılan bir kavramdır. Bu yönleriyle geleneksel medya araçlarının işlevlerini kapsayıp genişleterek dijital ağlara taşıyan yeni teknolojileri ifade eder. Farklı bileşenler içeren dijital ağ odaklı bu medya araçları yeni kültür oluşumlarını, yeni iletişim biçimlerini, yeni yaratıcı olanakları ve tasarım mecralarını beraberinde getirir.

Yeni Medya ve Görsel Kültürün Dönüşümü

İnsanlığın varoluşu kadar geriye giden görsel kültür ve buna ait öğeler, medeniyeti inşaa eden görsel mirasın parçaları olarak çağın ruhunun taşıyıcısıdır. “Sanat gibi salt kavramsal düzeyde açıklaması olanaksız bir alanda en büyük problemlerden biri ‘yeni’ yi tanımlamak ve onu ‘eski’ den ayırt etmek; dolayısıyla bir ölçütler sistemi/kanon oluşturmaktır. Her dönem kendi dilinde bu soruya yanıt verir; bu yanıtlardan kimi hayli eksik, kimi çağına göre biraz fazla olabilir” (Acar, 2012: 42). Sanat ve tasarım nesnelere de dahil olduğu görsel kültür ürünleri, kültürün taşıyıcısı olarak görsel kültürün kökenlerini açıklamada önemli bir yere sahiptir.

Bir başlangıç noktası olarak alınan mağara duvarlarındaki resimlerden günümüz dijital gerçeklik ortamlarına görsel kültür, on binlerce yıldır inşa edilen yaratıcılık tarihin görsel kanıtlarından oluşur. Yaratıcılığı odağına alan bu süreç Platon’un mağara alegorisinden referansla yaratıcılığın kökenlerini de kapsayan derinlikli bir bakış açısına ihtiyaç duyar.

“Platon’un mağara alegorisi insanın gerçeklik algısının daima kusurlu olduğunu öne sürer. (Görsel 1) Alegoride tutuklular sırtları alçak bir duvara dönük olacak şekilde zincirlidir (şekilde sağ alt). Yüzleriye, bir ateşin (orta üst) oluşturduğu gölgelerin (sağ üst) üstüne düştüğü, mağaranın boş duvarlarına bakmaktadır. Gölge kuklalara aittir, kuklaların hareketi de alçak duvarların arkasından idare edilmektedir; mağara duvarlarındaki gölgeler, tutukluların deneyimlediği tek gerçeklik bilgisini oluşturmaktadır. Eğer bir tutuklu serbest kalır ve ışığı yayan ateşe yüzünü dönebilirse, o zaman ateşle ya da gölgeleri oluşturan kuklalarla ilgili gerçekliğe direnecektir. Eğer tutuklunun mağaradan çıkmasına izin verilirse güneşten kör olacak ve dışarıdaki ideal dünya gerçekliğine daha da karşı koyacaktır. Ayrıca bir tutuklu maruz kaldığı doğruların bir kısmını kabul edip bu doğruları alçak duvarın arkasındaki tutuklulara aktarmaya çalışırsa, diğer tutuklular onun fikirlerini saçma diyerek kabul etmeyecektir” (Lee, 2019: 34).

Platon'un mağara alegorisi gerçekliğin yalnızca algısal olduğunu ve insanların gerçeği doğru bir şekilde anlamak için kendilerini eğitmeleri gerektiğini öne sürer. Tutuklular mağaradaki karanlıkta yaşadıkları için, sadece duvarlardaki gölgeleri görürler ve bu gölgeleri gerçekliğin kendisi olarak kabul ederler. Ancak, bir tutuklu serbest kalır ve gerçekliğin farklı bir yönüne maruz kalırsa, diğer tutukluların algılamalarının yanıltıcı olduğunu anlayacaktır.

Ayrıca, mağaradan çıkan biri gerçekliğin daha yüksek bir düzeyine ulaşırken, diğerleri gerçekliğin sadece yansımalarını gördükleri için gerçeğin tamamını anlayamazlar. Platon, bu alegorinin insanların gerçekliği algılama şekilleri hakkında derin bir felsefi fikir sunduğunu düşünmüştür.

Görsel 1: Platon'un Mağara Alegorisi, Jan Saendredam, 1604.

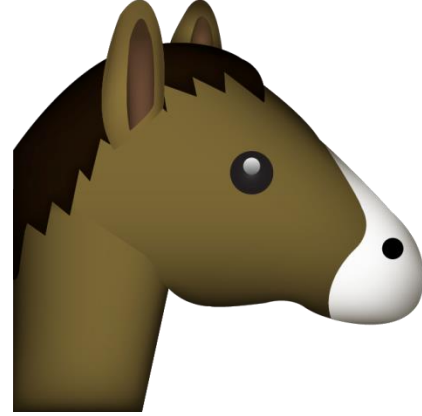
Kaynak: <https://stringfixer.com/tr/Allegory of the Cave>

“Platon’un mağara alegorisinde, gerçeklik sorunu benzetme yoluyla tartışılır. Mağara alegorisi her çağda, insanı hapsedmiş gibi görünen olguları soruşturmanın gerekçesi olmuştur (Köktürk, 2020: 35).

Bu felsefe, yeni hakikat çağında, büyük resmi görmenin aydınlatıcı doğasını vurgulaması açısından önemlidir. Ayrıca bu yaklaşım, nesnel doğrulara ulaşmada öncü olmanın zorluğunu ve bu öncü tavrın kitle kültürüne olan katkısını vurgular. Bu bağlamda, felsefi ve bilimsel fikirler ışığında gelişen düşünceler, günümüz dijital gerçekliğini aydınlatan fikirler olarak konumlandırılabilir.

Temelde piktogram fikrine dayanan ideogram yazıların icadı da dahil olmak üzere simgeler ve sembollerin farklı tekniklerle farklı amaçlar doğrultusunda kullanılması üzerine inşa edilen görsel kültür tarihi, çağımızda görsel imajlar aracılığıyla kurulan bir iletişime evrilmiştir. Örneğin, M.Ö. 15000-13000 aralığına tarihlenen at betimlemesini, akıllı telefon emoji setlerindeki at sembolüyle karşılaştırmak çok mu absürt olurdu? (Görsel 2-3). Mağara devri sanatçısının at figürünü yalınlaştırmada kullandığı biçimsel üslup, bugünün amblem ve simge tasarımına büyük katkıda bulunmuştur (Becer, 2011: 83). Bugün gelinen noktada, sözlü ifade yerine kullanılan görsel sembolizma içerikli mesajlaşma dilinin, milyarlarca insanın

kullandığı evrensel bir dil olduğu kabul edilirse, bu sorunun cevabı da verilmiş olur. Farklı ihtiyaçlar ve farklı teknolojilerle yapılmış olsalar da her iki betimleme de kendi çağı için geçerli bir simge dilinin anlamını yüklenir ve bu anlam kendi kültürü içinde geçerli argümanlar taşır.

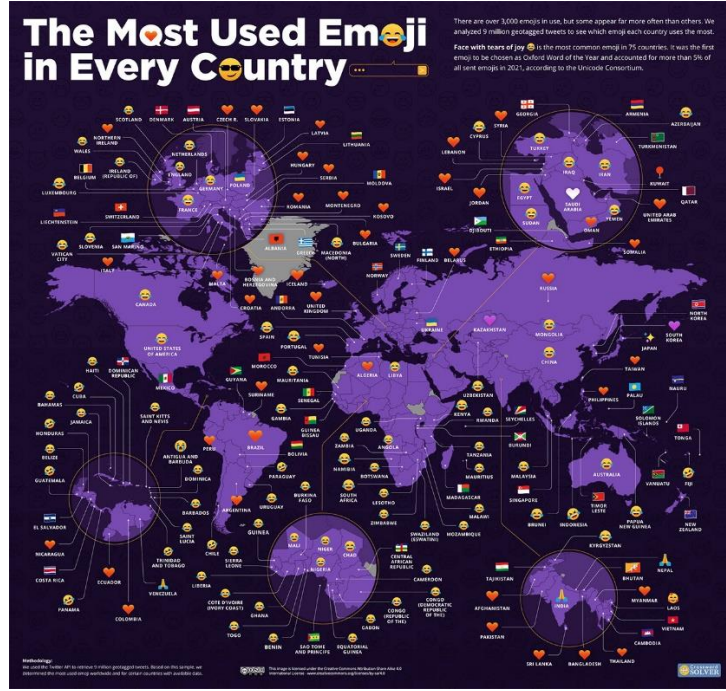
Görsel 2: Çin Atı, Lascaux Mağarası, M.Ö. 15000-13000.

Kaynak: <https://tr.wikipedia.org/wiki>

Görsel 3: At emoji, Kaynak: <https://emojiland.com>

Kültür, toplumsal bir bakış açısı ve topluluklar arası etkileşimleri içeren bir kavramdır. (Kim, H. & Markus, H. R. 2019: 504-515). Aynı zamanda belli bir insan topluluğunun üretim tüketim ve yaşayış biçimini ifade eder. Dolayısıyla bunun önemli bir parçası olan görsel kültürü yeniden şekillendiren, güncelleyen çağa uyumlu hale getiren yeni medya, etkileşimli yapısı sayesinde, pek çok yaşamsal değişimi de beraberinde getirir. Kültürün pek çok farklı boyutunu kapsayan bu değişim, hedef kitle olarak konumlanan bireylerin düşünme biçimi, duygu ve davranışlarının yansımaları olarak değerlendirilebilir (Erişti, 2019: 118).

Görsel bir çağ olarak da adlandırılabilir yaşadığımız yüzyıl, neredeyse yazının icadından önceki dönemler kadar yoğun görsel içerikli betimlemeyle konuşur durumdayken, görsel kültür ürünleri, farklı mecralarda yeni içerikler olarak konumlanır. Bu yönüyle yeni medya teknolojileri, görsel iletişim için en elverişli ortamları tasarlar. Göstergelerin yoğun olarak kullanıldığı yeni medya mecralarında görsel iletişimin en somut örneği, emojiğin oluşturduğu görsel dildir. Renklerin, ikonların, işaretlerin, sembollerin ve tipografik unsurların kültürel göstergeler olarak konumlandığı görsel kültür ürünleri, kuşkusuz yeni medya araçları üzerinden gelişen bu yeni görsel dili de etkiler. (Görsel 4) Küresel olmasına rağmen kültürel kodların ve sembolik anlamların taşıyıcısı olan bu dil, Japon anime ve manga kültürünün bir uzantısı olarak başlamış, küresel bir etkiyle yeni çağın görsel iletişim diline dönüşmüştür.

Görsel 4: Farklı coğrafyalarda en sık kullanılan emoji atlası.

Kaynak: <https://www.webtekno.com/ulkelere-gore-en-cok-kullanilan-emojiler-h123714.htm>

Görsel iletişim, görsel imajlar aracılığıyla kurulan bir iletişim biçimidir. Burada amaç, görsel imajlara dayalı bir mesajı oluşturmak, geliştirmek, değerlendirmek ve bu kapsamda görsel ileti yollarını keşfetmektir. Görsel iletişimin, tasarımı odağına alan yapısı, temelde bir olay, kavram, bir olgu ya da konu ile bağlantılı topluluğu etkilemek üzerine kuruludur (Erişti, 2019: 26-27). Oyun teknolojilerinin ve sosyal mecraların pekiştirdiği görsel iletişim, kültürel etkileşimi şekillendirirken, toplumsal cinsiyet, siyaset, kültür politikaları, iklim değişikliği, beslenme, sağlık, hayat tarzı, sosyal adalet gibi kavramlarda farkındalık ve bilinçlenme sağlar, öte yandan kültürü derinden etkileyen bu konularda dezenformasyon, manipülasyon ve dejenerasyon gibi olumsuz koşulları da zemin hazırlar.

Yeni medyanın yarattığı katılımcı kültür ve demokratik ortam yeni bir kültür üretimini de beraberinde getirir. Kültürün üretildiği, paylaşıldığı ve tüketildiği yeni medya ortamlarında, içeriğinin oluşturulması, bilginin yeniden üretilebilmesi için okumak, araştırmak, deneyimlemek gibi temel kültürlenme prensipleri kuşkusuz hala geçerlidir. Bilgiye ulaşmanın daha kolay ve etkileşimli hale geldiği, tek tipleşmenin ortadan kalktığı bu mecralar, daha demokratik, eşitlikçi ve adaletli bir toplum yapılanmasına olanak sağlar mı bunu gelecekte daha net görebileceğiz. Bulduğumuz zaman diliminden bakıldığında, tüketicinin aynı zamanda içerik üretici olarak konumlandığı, dolayısıyla oluşturulan mesajın üretim şeklinin değiştiği, katılımcı bir kültürel yapıdan bahsedilebilir. Bu bağlamda katılımcı kültür yapısının ürettiği enformasyon ağı sayesinde, sadece görsel kültür değil, tüm sistemlerin ciddi bir değişim ve dönüşüme uğrayacağı, dijital küresel düzenin çok da uzak olmadığını söylemek mümkün görünüyor.

Yeni Medya ve Sosyal Medya Kardeşliği

Dünya tarihini M.Ö.- M.S. kronolojik sınıflamasından sonra belki de sosyal medyadan önce, sosyal medyadan sonra şeklinde yeni bir milatla kurgulamak doğru olacaktır. Dijitalleşme ve akıllı telefon teknolojisiyle gelişen sosyal medya araçları, hiçbir şeyin eskisi gibi olamayacağı yeni bir çağın başlangıcı olarak kabul edilebilir. Sosyal bir tür olan insanın, yeni medya olanaklarını kullanarak, yeni, dijital, etkileşimli, gerçeklik bağlantılı sanal ortamlar yaratması ve bu ortamları kullanarak etkileşim kanallarını sürekli açık tutması üzerine şekillenen bu ortamlar, iletişim biçimlerimizi geri dönülmez şekilde değiştirmiştir. Aslına bakılırsa, “sosyal medyanın arkasındaki fikir çığır açmaktan oldukça uzaktır. Buna rağmen bu terimin neyi içermesi gerektiği, Web 2.0’ın ve kullanıcı türevli içeriğin görünüşte birbirinin yerine geçebilen çelişkili kavramlarının sosyal medyada nasıl farklılaştığı konusunda yöneticiler ve akademik araştırmacılar benzer bir kafa karışıklığının olduğu görülür. Bu nedenle sosyal medyanın nereden geldiği ve neleri kapsadığı konusunda geri adım atmak ve bir görüş geliştirmek anlamlıdır” (Haenlein-Kaplan, 2010: 59-68).

Sosyal medya, bireylerin internet aracılığıyla bilişim teknolojilerini kullanarak birbirleriyle etkileşim kurdukları, araç, hizmet ve uygulamaların toplamı olarak tanımlanabilir (Kalsın, 2018: 144). Akıllı telefon teknolojileri ve diğer ağ odaklı teknolojilerin sonucu olarak doğan sosyal medya, yeni medya ortamlarının kuşkusuz en etkileşimli yapısını oluşturur. Bu yönüyle “sosyal medya, yeni sosyal olanaklarla, yeni medya tasarım süreçlerini, farklı bileşenlerle geliştirmeyi gerekli hale getirir” (Erişti, 2019: 2). Hız, dijitallik, sanallık gibi kavramları hayatımızın ayrılmaz parçası haline getiren sosyal mecralar, hedef kitle odaklı yaklaşımlarıyla iletişimi daha önce hiç olmadığı kadar kaçınılmaz hale getirmiştir. İnternet teknolojileri ve araçlarındaki yaygın kullanım sayesinde, günlük yaşantıların ayrılmaz bir parçası olan sosyal medya, insan davranışlarını şekillendiren, dönüştüren hatta yönlendiren yapısıyla yeni bir tip sosyal insanın doğmasına yol açmıştır. Olumlu ve olumsuz pek çok özellikle birlikte gelen bu ortamların varlığı gerçekten faydalı ya da iyi olmanın ötesinde insan doğasının en zayıf noktalarını fark etmiş ve bunu kendi çıkarları için kullanıyor olabilir mi?

Günümüzde pek çok şirket yöneticisinin en önemli gündem maddesi olan sosyal medya, şirketlerinin Wikipedia, YouTube, Facebook, Second Life, Instagram, Twitter gibi uygulamaları kullanarak, hangi biçimde kar sağlayabileceklerini belirlemek için çalışır. Forrester araştırmasına göre, internet kullanıcılarının %75’i, 2008’in ikinci çeyreğinde okuma bloglarına ya da alışveriş sitelerini inceleyerek sosyal ağlara dahil olmuş, üstelik bu gelişme sadece Z kuşağıyla sınırlı kalmamış, 35-44 yaş aralığındaki X kuşağı da katılımcı ve izleyici olarak bu ağlar üzerinde aktif olarak kendine hatırı sayılır bir alan açmıştır. Bu nedenle sosyal medyanın çevrimiçi uzamdaki veya herhangi bir uzamdaki şirket işletmeciliğinin ilgilenmesi gereken yeni devrimci bir trendi temsil ettiğini söylemek uygundur (Haenlein-Kaplan, 2010: 59-68).

Kendini sunma biçimleri merkezinde şekillenen sosyal medya, etkileşim türlerinde insanların hem kendileri hem de başka insanlar üzerinde oluşturdukları etkileri kontrol edebilme isteğinden beslenir. Etkileyen (influencer), takipçi, izlenme ve tıklanma oranı gibi

terimlerin günlük dilimize dahil olmasıyla somut istatistiklere dönüşen, ödül ve ceza sistemiyle çalışan bu mecralarda yeni bir değer algısının oluştuğu söylenebilir. Bu bağlamda çağımızın yeni insan tipinin sürekli izleyen ve izlenen olmanın getirdiği anksiyetik ruh haliyle yaşayan, haber akışı içinde sürekli etkileşim halinde, görülmek, beğenilmek ve onaylanmak için umutsuz bir çabaya bel bağlayan, bir çağ psikozuna tutulmuş olduğunu söylemek gerekir.

Öte yandan bilginin ve haberin ulaşılabilirliğinin yeni medya, dolayısıyla sosyal medya araçları sayesinde kolaylaştığını da unutmamak gerekir. Ağ bağlantısı etkin kalabildiği sürece, insanlığın ürettiği, sahip olduğu tüm bilginin siber ağlar üzerinden hızlı şekilde erişilebilir ve paylaşılabılır olması dünya tarihinde rastlanmamış bir demokratik yapıyı ve farkındalık altyapısını mümkün kılar. Elbette burada kullanıcı tercihlerinin bireyin kültür altyapısıyla şekillendiğini de unutmamak gerekir. Örneğin, Haenlein ve Kaplan'ın ilgili makalesindeki verilere göre; 2009 yılının ocak ayından 2010 yılına kadar en büyük sosyal medya araçlarından biri olan Facebook'a 175 milyondan fazla aktif kullanıcı kaydolmuştur. Bu rakam Brezilya nüfusundan (190 milyon) biraz azdır ve Almanya nüfusunun (80 milyon) iki katıdır. Bunun yanı sıra yine resim yükleme sitesi olan Flickr, 3 milyardan fazla fotoğrafa erişim sağlamıştır, böylece dünya mirasına ait 300.000 objeye ev sahipliği yapan Louvre Müzesi'ni geride bırakmıştır (Haenlein-Kaplan, 2010: 59-68). Bu verilerin 2010 yılına tarihlenen bir makaleden alındığı ve Instagram'ın o dönemlerde günümüzdeki kadar aktif bir sosyal mecra olmadığı düşünüldüğünde, artan Dünya nüfusu ve sosyal medya kullanım oranındaki artış göz önüne alındığında bugün rakamların ne boyutta olduğu konusunda tahmin yürütebilmek oldukça zor görünüyor.

Tüm bunlardan hareketle, olası bileşenleriyle sosyal medyanın, dijital çağda iletişim, haberleşme, sosyalleşme, demokratikleşme, ticarileşme, eğitim gibi pek çok farklı disiplinin bugününde ve geleceğinde büyük pay sahibi olacağını söylemek doğru olacaktır.

Yeni Medya ve Tasarımın Geleceği

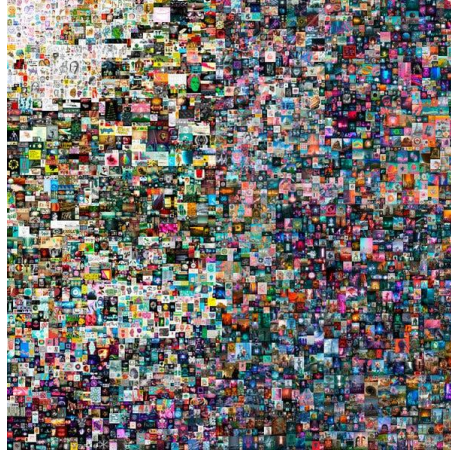
Tasarımın geleceğini inşa eden yeni medya ortamlarının, gelecekte olası yaşam ortamlarımızı yaratacağı gerçeğiyle yüzleşmemiz, 2020'de tüm dünyayı sarsan Covid-19 pandemik salgınıyla gerçekleşti. Ondan önce ne oluyorsa bir oyun bir oyalanma bir eğlenceydi sanki. Eğitim, alışveriş, ofis ortamları gibi günlük yaşam dinamiklerini de kapsayan etkileşimli sanal gerçekliklerin, tasarım ortamlarına dahil olduğu bu yeni gerçekliğe zorunlu olarak uyumlandığımız yıldır 2020. Ondan sonra herşey o kadar hızlı gelişti ki, insanlık, altyapısı zaten hazırlanmış olan yeni bir yaşam biçimi içinde buluverdi kendini. Nft, Metaverse, arttırılmış gerçeklik, kullanıcı deneyimi, kullanıcı arayüzü gibi kavramlar süreç içinde oldukça sık duyduğumuz terimler oldu.

Disiplinler arası pek çok bileşeni içeren yeni medya odaklı tasarım ortamları, görsel ve sözel pek çok paratikte yeni ve kapsamlı bir tasarım hareketini ivmelendirdi ve gündelik yaşamda kullanılabilir içeriklere dönüştürdü. Hedef kitleyi ve kullanıcı deneyimini odağına alan bu içerikler, kullanıcı arayüz tasarımları, mobil uygulamalar, dijital ses kayıtları, oyun tasarımları, 3D modellemeler, etkileşimli mekân tasarımları, arttırılmış gerçeklik ortamı

tasarımları, hiper metin içerikleri, grafik ve hareketli grafik tasarımlar, iletişim ve etkileşim odaklı sosyal ortam tasarımları ve çok daha fazlasını içeren tasarım pratiklerini kapsar.

Bulduğumuz an itibariyle değişimin devam ettiği dijital teknolojiler dünyayı şekillendirirken büyük veri, bulut sistemler, yapay zekâ, Web3 gibi pek çok terim hayatlarımıza çöktan dahil olmuş görünüyor. Sanat ve tasarımı odağına alan NFT ve Mataverse terimleriye son iki üç yılda yüzleştığımız yeni gerçekliklerden popüleritesi yüksek iki kavram. Non Fugeble Token'ın kısaltması olan NFT, değiştirilemez jeton olarak blok zincir üzerinde kayıtlı dijital varlıklar için kullanılan bir terimdir. Sanat ve tasarım dünyasında dijital sahiplik kavramını getiren NFT ve bu başlık altında toplanan dijital varlıklar özellikle pandemi döneminde durgunlaşan sanat piyasası için bir çıkış yolu olarak görüldü. Dijital sanatı resim, heykellere veya kavramsal parçalara benzer bir şekilde toplamayı mümkün kılan ve dijital olan her şeyi kapsayan NFT, video, tweet, oluşturduğunuz bir karakter, dijital ses dosyası veya dijital olarak oluşturulmuş herhangi bir içerikten oluşabilir. Bu içerikler yine dijital satış platformları üzerinden satılabilir, alınabilir, koleksiyonu yapılabilir. Bir görseli internetteki herhangi bir mecraya yüklemekten farkı olmayan bu işlem, NFT sitesi üzerinde blok zincir üzerine kayıtlı bir dijital varlığa sahip olmanızı sağlar. En çok bilinen NFT sitelerinden Binance için bu yükleme işlemi ücretliyen, en fazla kullanıcısı sayısına sahip ve alanında işlem hacmi en büyük site olarak Opensea yükleme için ücretlendirme yapmaz. İlk satış üzerinden ücret alan site, sonraki satışlar üzerinden komisyon alarak çalışır. Kullanıcılara binlerce farklı NFT seçeneği sunan Opensea dışında en bilinen NFT siteleri, Rarible, Super Rarre, Nifty Gateway, NBY Top Shot, Foundation, Mintable'dır.

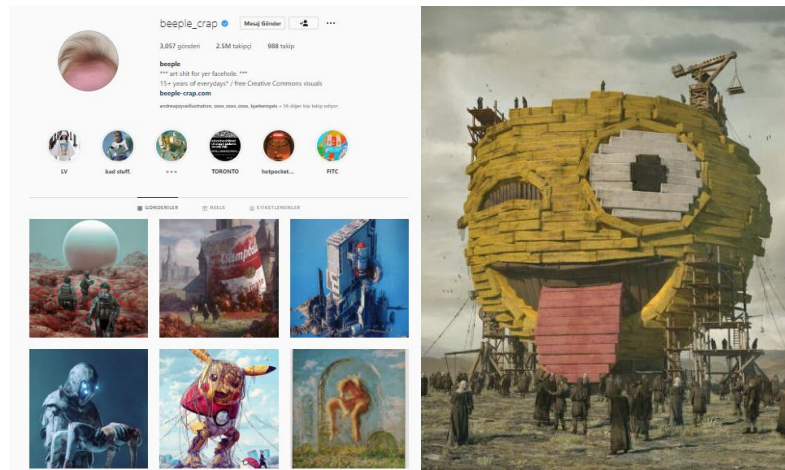
Bu alandaki gelişmeler kısa sürede dijital mecralarda çalışan sanatçı ve tasarımcılar için de önemli bir alan yaratmıştır. NFT konusunda önemli bir çıkış yapan Beeple bu alanda üreten ve dünya çapında tanınan tasarımcılardandır. Beeple Craple, Beeple adıyla da bilinen bir dijital sanatçı ve tasarımcı olan Mike Winkelmann tarafından oluşturulan dijital sanat koleksiyonudur. Sanatçı her gün Instagram'da oluşturduğu aynı isimli hesabında, popüler kültür imgelerini referans aldığı bir çalışmasını yayımlar. 500 gün boyunca bir meydan okuma olarak başlattığı ve sonucunda bir koleksiyona dönüşen Everyday adındaki işi 500 gün sonunda, 500 parçalı bir kolaj olarak NFT olarak satışa sunulur. Bu eserler, dijital olarak oluşturulmuş görsel efektler, 3D modeller ve animasyonlar gibi farklı dijital tekniklerle yapılmış grotesk ve fantazmagorik görüntülerden oluşur (Görsel 5).

Görsel 5: Beeple, Everyday kolaj, İlk 500 Gün.

Kaynak: <https://www.nytimes.com/2021/02/24/arts/design/christies-beeple-nft.html>

Bu anlamda Beeple'in işleri yeni medya ve dijital sanat alanında önemli birer örnektir. Bu koleksiyon, dijital sanatın yeni ve yenilikçi yönlerini keşfederken, aynı zamanda sanatın teknolojik ilerlemelere nasıl uyumlandığını da göstermektedir. Bu işler, dijital teknolojilerin kullanımı ve dijital sanatın potansiyeli hakkında önemli bir farkındalık yaratmaktadır. Ayrıca Beeple ürettiği bu görsel içeriklerle, yeni medyanın bir diğer önemli yönünü de temsil etmektedir: internetin gücü ve etkisi. Bu koleksiyon, dijital teknolojilerin kullanımı ve dijital sanatın potansiyeli hakkında önemli bir farkındalık yaratmanın ötesinde ve aynı zamanda internetin küresel erişimine ve hızlı yayılımına dayalı bir model kullanarak, tasarımların geniş kitlelere erişimini sağlama konusunda bir gösterge niteliğindedir. (Görsel 6) Bu yönüyle Beeple, yeni medya ve dijital sanatın sınırlarını ve sanatın kitlesel erişimini genişleten önemli bir örnek olarak değerlendirilebilir.

Görsel 6: Beeple, Beeple_Crap Instagram sayfası.

Kaynak: https://www.instagram.com/beeple_crap/

Hakikat Sonrası Çağda Yeni Medya ve Tasarımı Yeniden İnşa Etmek

Tüm bunlar göz önüne alındığında NFT kavramının çağın bir trendi mi yoksa giderek büyüyecek bir sanat ve tasarım pazarı mı olacağı, gelecekte tanık olacağımız yeni gerçeklik sorularından biri olacak gibi görünmektedir.

Görsel 7: Meta Horizon Worlds

Kaynak:https://videos.dailymail.co.uk/preview/mol/2021/12/09/3753994850713711258/636x382_MP4_3753994850713711258.mp4

Yeni Medya tasarımının geleceğini yeniden inşa ederken, Metaverse kavramı insanlık için yeni bir yaşam önerisi, başlı başına yeni bir gerçekliğin başlangıcı olarak karşımızda durmakta. Yeni medya teknolojilerindeki hızlı gelişmeler, günümüzde insanların dijital dünyada daha fazla zaman geçirmesine neden olmuş, bu durum, yeni bir kavram olan Metaverse kavramının ortaya çıkması için elverişli ortamı sağlamıştır. Metaverse, sanal gerçeklik, artırılmış gerçeklik ve diğer yeni medya teknolojilerinin birleşiminden oluşan, dijital bir dünya olarak tanımlanır. Bu dünya, gerçeklikten tamamen farklı bir deneyim sunar ve kullanıcılar arasında etkileşim ve iletişim sağlar. (Görsel 7) Bu bağlamda Metaverse, dijital evrenlerin birleşmesiyle oluşan bir ekosistem olarak adlandırılabilir ve yine bu yönüyle geleceğin dijital dünyasına yönelik önemli bir vizyonu temsil eder. Metaverse evreni, kullanıcılara farklı deneyimler sunarak, dijital gerçeklikte daha fazla zaman geçirmelerini sağlar ve gerçek dünyanın sınırlarını zorlayarak yeni bir gerçeklik anlayışının oluşmasına zemin hazırlar. Aynı zamanda internetin küresel erişimine ve hızlı yayılımına dayalı bir model kullanarak, dünyanın her yerindeki insanlara erişimi mümkün kılar. Bu sayede, dünya üzerindeki insanlar birbirleriyle etkileşime geçebilir, iş birliği yapabilir ve yeni fikirler geliştirebilirler. Bununla birlikte, metaverse ile ilgili özellikle gizlilik, güvenlik ve etik konularında birçok sorun da bulunmaktadır. Ayrıca, metaverse'ün, insanların gerçek dünyayla etkileşimde sorunlara neden olabileceği öngörülmektedir. Bu nedenle, metaverse'ın gelişimi, önemli bir planlama ve yönetim gerektirmektedir. Tüm bunlara rağmen yeni gerçeklik çağı içinde metaverse'ün yeni medya teknolojilerinin ve internetin

gücünü yansıtan önemli bir bakış açısı getirdiği yadsınamaz bir gerçektir. Elbette teknolojinin öngörülemez hızı, bu yeni teknolojinin nasıl değişimler geçireceği, neye ve nasıl evrileceği, hayatımızda kalıcı mı yoksa zamanın ruhu içinde yok olacak, geçici bir arayüz mü olduğu zaman içinde açıklığa kavuşacak bir konudur.

SONUÇ

Yeni medya, etkileşimli yapısı sayesinde geleneksel medya araçlarını siber ağlara dahil edilerek ve bu ağları daha ulaşılabilir duruma getirerek, dijital dünyanın kapsamını genişletmiştir. Sanal ağ odaklı bu ortamların gelişmesiyle birlikte büyük ilerleme kaydeden yeni medya mecraları, kullanıcı deneyimini arttırmak, hızlı iletişim kurmak, etkileşimin sürekliliğini sağlamak için tasarlanmış platformlardan oluşmuştur. Özellikle yapay zekâ, sanal gerçeklik ve artırılmış gerçeklik gibi teknolojilerin kullanımı, yeni medya ve tasarım endüstrisinde yeni bir dönemi başlatmış, bu teknolojiler, daha önce mümkün olmayan deneyimler sunarak, kullanıcıların daha önce hiç olmadığı kadar etkileşimli bir ortamda bulunmalarını sağlamıştır. Gelecekte daha kişiselleştirilmiş, etkileşimli ve yaratıcı tasarımların yer aldığı bir dünya bizi bekliyor olacak gibi görünüyor. Bu nedenle, bu endüstride çalışanların sürekli olarak gelişen teknolojik trendlere ve hedef kitle ihtiyaçlarına uygun tasarımlar üretmeleri gerekliliği yeni çağın tasarımcılarının karşılaşacağı yeni gerçeklik ihtiyaçlarından birkaçı olabilir.

Öte yandan yeni medyanın, sürekli olarak artan bilgi, veri ve içeriği yönetmek zorunda kalan sistemler bütünü olduğu göz önüne alındığında kavramın, entropi ile doğrudan ilişkili olduğu görülür. Bilgi arttıkça, bilginin düzenlenmesi, yönetilmesi ve işlenmesi daha zor hale gelecektir. Bu da enerji ve kaynakların daha fazla tüketilmesine neden olabilir. Bununla birlikte, yeni medya sahip olduğu yeni teknolojilerle, entropiye karşı da mücadele edebilir. Yeni teknolojiler, bilgi yönetiminde daha etkili ve verimli sonuçlara ulaşmaya yardımcı olabilir. Dolayısıyla bu teknolojiler, veri sıkıştırma, veri madenciliği ve veri analitiği gibi yöntemlerle, verilerin daha az yer kaplamasını ve daha hızlı işlenmesini sağlayabilir, enerji ve kaynak kullanımını azaltabilir.

Dijital göçmenler ve bu gerçekliğin içine doğmuş dijital yerliler olarak yeni bir çağın gerçekleştiğine tanık olurken, yeni kavramlar, yeni olgular ve buluşlar da günden güne hızlanan bir ivmeyle insan yaşamına dahil olur. Bu bağlamda Post-human (insan sonrası) olarak adlandırılan bu çağı, insan doğasının ve varoluşunun önemli bir dönüşümü olarak açıklamak doğru bir yaklaşım olabilir. Bu dönüşüm, insanın biyolojik, psikolojik ve teknolojik olarak değiştiği bir süreç olarak değerlendirilebilir. Bu süreçte insanlar artık sadece biyolojik varlıklar olmaktan çıkarak, aynı zamanda yapay zekâ, genetik manipülasyon ve nöro teknoloji gibi gelişmelerin etkisiyle değişen canlılara dönüşebilir. Post-human çağı aynı zamanda, insanın kendisiyle ve doğaya olan ilişkisinde önemli bir değişimi de temsil eder. İnsan artık doğanın sadece bir parçası değil, aynı zamanda doğayı kontrol etmek ve şekillendirmek için de araçlar ve teknolojiler geliştirmektedir. Bu, insanın doğaya olan etkisini artırırken, aynı zamanda doğanın insan üzerindeki etkilerinin de daha az hissedilir hale gelmesine neden olabilir.

Kaynakça

Acar, B. (2012). Yeni Medya Ve..Editör: DenizYengin, Sanatın Etikile İlişkisinin Yeni Medya Bağlamında Sorgulanması, Anahtar Kitaplar, 42-73.

Becer, E. (2015). İletişim ve Grafik Tasarım, Ankara: Dost.

Creeber,G. Royston, M. (2008) Digital Culture: Understanding New Media: Understanding New Media, McGraw-Hill Education (UK).

Erişti Bedir S.D. (2019). Yeni Medya ve Görsel İletişim Tasarımı, Ankara: Pegem Akademi.

Goffman,E. (2017) Etkileşim Ritüelleri, Yüz yüze Davranış Üzerine Denemeler, Çeviri: Adem Bölükbaşı,Heretik Yayıncılık.

Kalsın,B. (2018). Yeni Medya Sözlüğü “Terimler ve Kavramlar” Ankara:Gece Akademi.

Kaplan, A. Haenlein,M. (2010) Dünyanın Bütün Kullanıcıları Birleşin, “Sosyal Medyanın Zorlukları ve Sağladığı Fırsatlar, Çeviren:Demet Işık. Yeni Medya Kullanıcının Yükselişi, Editörler: Himmet Hülür, Cem Yaşın, Ankara: Ütopya, 352-372.

Kim, H., & Markus, H. R. (2019). Culture and the self: Implications for cognition, emotion, and motivation. Trends in cognitive sciences, 23(6), 504-515.

Köktürk, M. (2020). Post-Truth ya da Mağaraya Dönüş, Pasajlar, Post-Truth Çağı, Sosyal Bilimler Dergisi, Yıl:2 Sayı 4. (35-55).

Lee, J. (2019). Plato’s Cave Allegory. In Philosophical Imaginations: Rethinking the Practice of Philosophy Through Literary and Visual Texts (pp. 31-35). Edinburgh University Press.

Silver,D. Massanari, A. (2006). Critical Cyberculture Studies, NYU Press.

Sayın, B. (2020) Post-Truth Çağında Hakikatı Yeniden Anlamlandırma İmkkanı Olarak Sanat: Hakikatsi’den Hakikate Geri Dönüş, Pasajlar, Post-Truth Çağı, Sosyal Bilimler Dergisi, Yıl:2 Sayı 4. (161-175).

Oxford Languages, 2016. <https://languages.oup.com/word-of-the-year/2016/>

Görsel Kaynakça:

Görsel 1: Platon’un Mağara Alegorisi, Jan Saendredam, 1604.
https://stringfixer.com/tr/Allegory_of_the_Cave sayfasından (04.07.2022) tarihinde erişilmiştir.

Hakikat Sonrası Çağda Yeni Medya ve Tasarımı Yeniden İnşa Etmek

Görsel 2: Çin Atı, Lascaux Mağarası,M.Ö. 15000-13000. <https://tt.wikipedia.org/wiki> sayfasından (12.07.2022) tarihinde erişilmiştir.

Görsel 3: At emoji. <https://emojiland.com> sayfasından (12.07.2022) tarihinde erişilmiştir.

Görsel 4: Farklı coğrafyalarda en sık kullanılan emoji atlası.
<https://www.webtekno.com/ulkelere-gore-en-cok-kullanilan-emojiler-h123714.htm> sayfasından (12.07.2022) tarihinde erişilmiştir.

Görsel 5: Beeple, Everyday kolaj, İlk 500 Gün.
<https://www.nytimes.com/2021/02/24/arts/design/christies-beeple-nft.html> sayfasından (15.07.2022) tarihinde erişilmiştir.

Görsel 6: Beeple, Beeple_Crap Instagram hesabı.
https://www.instagram.com/beeple_crap/ (15.07.2022) tarihinde erişilmiştir.

Görsel 7: Meta Horizon Worlds
https://videos.dailymail.co.uk/preview/mol/2021/12/09/3753994850713711258/636x382_MP4_3753994850713711258.mp4 sayfasından (15.07.2022) tarihinde erişilmiştir.

Yıl/Year: 4, Sayı/Issue: 8, Mayıs/May, 2023, s. 88-101

Yayın Geliş Tarihi / Article Arrival Date

Yayın Geliş Tarihi:15-07-2022

Yayımlanma Tarihi / The Publication Date

Yayımlanma Tarihi:21-05-2023

ISSN: 2757-6000

Dr. Hatixhe Leka

University of Tirana

gsejdini@yahoo.com

PERCEPTIONS AND REFLECTIONS ON RESEARCH A CASE STUDY ON RESEARCH¹

Abstract

The pace the world is changing today has brought about new realities and it is teachers' primary and foremost duty to adapt to it and take provisions to overcome difficulties for themselves and be prepared to help students to overcome them. Challenges have to be faced for qualitative educational approaches.

In our ever-changing culture, teachers' participation in applied research is critical. They must overcome a variety of obstacles in order to provide their students with a high-quality education. Action research is a useful tool at teachers' advantage for detecting problems, investigating on their solution by gathering and analyzing data.

The paper aims at the presentation of data and analyses of the students' perceptions and attitude towards research the need and opportunities they have to conduct research,, mainly action research in their working educational environment.

A questionnaire of both open ended and closed ended questions was handed out to students of the second year of the Teacher Education Master Program, during the period of October 2021-January 2022.

Their answers provided data that showed students' awareness of the need of the necessary skills and involvement in research for the sake of change and improvement. Findings showed that action research is vital to EFL teacher students' ongoing professional growth.

They acknowledge the fact that the course has completely revolutionised the perception on research. and on the acquisition of practical skills. They suggest that small scale projects be conducted, with real effects in the

¹ This article is extended version of the proceeding which was presented at International Communication and Art Symposium 2.

Perceptions and Reflections on Research: A Case Study on Research

high schools where they are going to teach. The paper concludes with some implications for further research in this field.

Key words: research, educational environment, acquisition of practical skills, questionnaire, participants

ARAŞTIRMAYA İLİŞKİN ALGILAR VE YANSIMALAR: ARAŞTIRMA ÜZERİNE BİR ÖRNEK İNCELEME

Özet

Bugün dünyanın değişme hızı yeni gerçekleri beraberinde getirmiştir ve buna uyum sağlamak, zorlukları kendileri için aşmak ve öğrencilerin üstesinden gelmelerine yardımcı olmak için hazırlıklı olmak öğretmenlerin birincil ve en önemli görevidir. Nitel eğitim yaklaşımları için zorluklarla karşılaşmaktadır. Sürekli değişen kültürümüzde, öğretmenlerin uygulamalı araştırmalara katılımı çok önemlidir. Öğrencilerine kaliteli bir eğitim verebilmek için çeşitli engelleri aşmaları gerekmektedir. Eylem araştırması, öğretmenlerin sorunları tespit etmek, veri toplayarak ve analiz ederek çözümlerini araştırmak için yararlı bir araçtır.

Bu makale, öğrencilerin çalışma ortamlarında eylem araştırması olmak üzere araştırma yapmak için sahip oldukları ihtiyaç ve fırsatlara yönelik algı ve tutumlarına ilişkin verilerin ve analizlerin sunulmasını amaçlamaktadır.

Ekim 2021- Ocak 2022 döneminde Öğretmen Eğitimi Yüksek Lisans Programı 2. sınıf öğrencilerine hem açık uçlu hem de kapalı uçlu sorulardan oluşan bir anket dağıtılmıştır. Verdikleri cevaplar, öğrencilerin değişim ve gelişim adına gerekli becerilere ve araştırmaya dahil olma ihtiyacının farkındalığına sahip olduklarını gösteren veriler sağlamıştır. Bulgular, eylem araştırmasının İngilizce öğretmeni adayı öğrencilerin devam eden mesleki gelişimi için hayati önem taşıdığını göstermiştir. Katılımcılar kursun araştırma algısında tamamen devrim yarattığını ve pratik becerilerin kazanılması üzerine etkilerini kabul etmiştir. Katılımcılar ayrıca küçük ölçekli projelerin, bu alanda daha fazla araştırma için bazı çıkarımlarla sonuçlanacak makalelere dönüşmesini önermiştir.

Anahtar Kelimeler: Araştırma, Eğitsel Çevre, Pratik Yeteneklerin Gerekliği, Anket, Katılımcılar.

INTRODUCTION

We live in a world that is changing every day at a very fast pace. People need to adapt and learn new ways of operating in the world today. In every field of life there are innovations and rising demands, which require researchers to find solutions to them. It is the education institutions that educate the future citizens that primarily conduct research and advance today's achievements. Schools are the temples of education where they improve their knowledge, analytical and problem - solving skills.

Our schools will successfully carry out their task when teachers are able to analyze the individual learning needs of students, reflect and consider them with the aim of improving their knowledge and performance to meet the society needs. This cyclic and ongoing process arises the need and makes teachers involve in research. They identify problems in their teaching

Perceptions and Reflections on Research: A Case Study on Research

environment, observe carefully, reflect and act. They base their decision on relevant literature and their empirical experience. Ary (2010) p.19 states that “*Educational research is the application of the scientific approach to the study of educational problems. Educational research is the way in which people acquire dependable and useful information about the educative process.*”

Creswell (2002) elaborates the steps of educational research by defining it as ‘*A cyclical process of steps that typically begins with identifying a research problem or issue of study. It then involves reviewing the literature, specifying a purpose for the study, collecting and analyzing data, and forming an interpretation of information. This process culminates in a report, disseminated to audiences, that is evaluated and used in the educational community*’

Dudley Reynolds, the 51st President of TESOL International Association, (Xerri, D., & Pioquinto, C. (Eds.), 2018, p. 3, defines teachers’ research ‘as heuristic, as a way of problem solving that is systematic, measured, analytic, that is grounded in the notion that it has to be relevant to a larger context, that it has to be connected, and that it is a process which has to give back, “and that it is ‘something which is within any teacher’s capacity to undertake’”. Nunan sees teachers research the one carried out by teachers themselves in their own context, alone or in collaboration with others. (Nunan & Richards, 2015)

Brown (2015, p.15), states that teachers are research literate in language teaching and learning if they:

- Understand strategies for gathering data.
- Recognize research questions that have been well formulated for different research methods.
- Know how data can be analyzed.
- Recognize research interpretations that are justified by research results.
- Understand the difference between sound and unsound research, read critically.
- Communicate effectively with others about research results they have read.
- Use research and research results to maximize the effectiveness of language teaching and learning.

So, teachers know how to conduct research when they are able to read the relevant literature critically.

Perceptions and Reflections on Research: A Case Study on Research

There are many reasons why teachers should be engaged in research. According to Creswell (2002) research helps teachers to improve their practice from verified experience; it adds to *what we know about how people learn and what we can do to help facilitate the learning process. It can address areas in which little is known, can expand our knowledge, it can act as a test to verify previous findings. Research can add an important perspective for different learning types.*

Teacher education programs teach research skills to students. They prepare students to be teachers and research teachers. When student teachers are involved in research, they develop critical thinking expertise, as well as effective analytical research, and communication skills “Many pre-service teacher-education programs do not prepare teachers to think of themselves as researchers and do not necessarily provide protocols or a structure for answering classroom questions. Unfortunately, what these programs communicate is that research is not a process but something that you’re supposed to know. What that really means is that you’re supposed to know all the latest findings that are being published in all the journals you don’t have time to read. It’s a very disempowering understanding of research.” (Dudley Reynolds in Xerri, D., & Pioquinto, C. (Eds.). (2018)

Action Research

Action research has been defined in a number of ways but, as Nunan (1992) points out, it typically has three major characteristics: It is carried out by practitioners (i.e., classroom teachers), it is collaborative, and it is aimed at changing things. Burns (1999) based on these characteristics writes that action research exemplifies the following features:

- Action research is contextual, small-scale, and localized—it identifies and investigates problems within a specific situation.
- It is evaluative and reflective as it aims to bring about change and improvement in practice.
- It is participatory as it provides for collaborative investigation by teams of colleagues, practitioners, and researchers.
- . Changes in practice are based on the collection of information or data which provides the impetus for change.

Nunan explains the steps of action research process are as follows:

1. Identify a problem or puzzle.

2. Think of a possible solution.
3. Decide on an intervention.
4. Collect some data so you have a baseline for comparison.
5. Implement the intervention.
6. Collect post-intervention data and compare it with the baseline data.
7. Reflect on the process and decide on whether to implement a second round of research.
8. Share your experience with others. Publishing, i.e., ‘going public’, opens your research up to scrutiny and comment by others, and fulfills one of the defining criteria for research. It is this final step that differentiates action research from reflective teaching. (Nunan in Xerri, D., & Pioquinto, C. (Eds.). (2018)

A common question that may arise is: ‘Why should I do research?’ It is well known that teachers are overwhelmed with work, they have to prepare for the lesson, check students’ work, fill in a lot of paperwork and deal with behavioral problems in the class. On the other hand, teachers want to give the best to their students and support them in their journey of acquiring knowledge and skills. They are concerned with their students’ wellbeing and share these concerns with colleagues. This shows as Nunan (2018) puts it ‘*Wanting to understand and wanting to help are not mutually exclusive, and in most cases needing to understand is a necessary precursor to wanting to help.*’ Nunan in Xerri, D., & Pioquinto, C. (Eds.), (2018) University provides the students with the necessary knowledge and skills. The first step starts with their beliefs about the role of the teacher in schools, their role and the necessity of doing research. If they are not aware of this necessity, they will not realize the importance that research has for the professional development and for the progress of their students.

Benefits of Research

Research helps participants to reflect of their own practice, to gain understanding and knowledge of fields of interest. It also can help teachers

- find solutions to problems arising in the classroom or school
- consolidate knowledge, skills and understanding
- join networks of professional support
- understand purposes, processes, and priorities

- improve understanding of your professional and policy context

-contribute to professional knowledge

Opportunities and Challenges

My colleague and I teach the Research in ELT module and module evaluation is part of our responsibility not only as tutors but also as the program coordinators. In the paragraphs that follow will be presented the student-teachers' voices, collected through group discussions and written questionnaires throughout the academic year, as well as my own, mainly based on my professional diary. Without intending it to be a rigorous thematic analysis, Table 1 condenses the student-teachers' perceptions on the impact of the module in terms of opportunities and challenges. The student-teachers' perceptions and assessment of the research module bears resemblance with those perceptions reflected in our journals as the module tutors. Table 2 summarises the constant concerns and topics contained in our journal entries.

Category Extracts: We learn a lot of vocabulary and examples of reported language learning speech together with research. Through research it's like we're integrating what we've learnt in other modules for example, Didactics or Grammar. "I don't know if I'll be able to do research once, I get my first teaching post, but this module has shown us that we can also be researchers. Teaching is whatever happens in the classroom, and out too. We feel like we are developing other areas of the teaching profession and we can choose where we want to go.

Collaborative work: We have learnt a lot together – working with other peers, with experienced teachers, and with students in the practicum. This is learning with others for real.

Reflection: Due to collaborative work (there are others working with us) and the data obtained, the research helped me reflect on what we were doing and enabled us to swallow the pride and accept criticism or feedback. We are more critical and more reflective now. It is not easy, but it pays off.

Challenges: Academic writing: Everything goes relatively smooth until you need to write. That's when we panic because we need to think, organise our ideas, use structures and words we're not used to using, and write in English. You feel you haven't learnt anything. It's like learning a new type of English.

Perceptions and Reflections on Research: A Case Study on Research

Time constraints: We could have done something better if we had had more time. But then there's always something that slows us down. And we have the constant pressure of submitting the report. (Table 1: Student-teachers' perceptions)

Both tables show that benefits appear to be more prominent than challenges in teacher research literacy through an ELT research module. Among the benefits, it is worth stressing the relevance given to learning content and language in tandem, an approach that appears to be a motivating factor not only with the student-teachers but also with the tutor. Such integration is also translated to the focus on collaboration, an asset detected by both student-teachers and tutor. Both content and language integration and collaboration signal the importance of synergistic opportunities as they help expand our experiences and knowledge. Collaboration may also be associated with reflection, either individual or collegial. Conversely, the main challenge encountered is that of academic writing. It is possible that the student-teachers' issues with critical thinking skills development are linked to their ability to write critically in English. In other words, the issue may be that the student-teachers have not developed their academic English to a proficiency level that enables them to express their critical views in writing. Conclusion: In this article we have shared a modest account of how teacher research literacy can be promoted through initial teacher-education programs. The implementation of the modules described above is possible because they are part of a program that has been inter-institutionally developed and is the result of higher educational policies of the Ministry of Education. In the context of this experience, teacher research literacy is a top-down (Table 2: Tutor's perceptions Category Extracts Opportunities)

Methodology

Language teacher education master programs last two years and are made of 120 Credits. As part of the curriculum there is a course, Research methods in education, of 6 credits. At the end of the course the students will have the following learning outcomes:

They will be able:

- 1) to critically read and analyze published research related to EFL;
- 2) to read and understand several authors' theories;
- 3) to understand the various stages in the process of carrying out research on SL learning and teaching;

Perceptions and Reflections on Research: A Case Study on Research

- 4) to know how to design research instruments;
- 5) to understand the different ways in which data are collected, described, and analysed;
- 6) to know how to write a research proposal;
- 7) to write up research reports/papers/articles;
- 8) to use presentation software and tools such as PowerPoint to report research results.

The module seeks to introduce student-teachers to basic concepts of research and to provide them with theoretical and practical tools to design a research project and carry it out. In addition to their introduction to the concepts of research, student-teachers do a lot of relevant academic reading and writing. The course is a combination of lectures (30) and seminars (30). In the seminars they design research tools such as questionnaires, interviews, engage and present projects and present papers on literature review or research, train on classroom research, action research, case studies, and qualitative research with a particular focus on interviews, observations, and discourse analysis. They learn by doing. In the seminars the research projects they do, focus on topics of interest for English teachers such as content analysis of materials, materials development, teaching strategies, learning strategies, teaching language skills, lesson planning, motivation, class management, assessment etc. This course prepares them for the writing of the final thesis.

In order to find out what the situation is like in relation to research, a questionnaire consisting of open ended and closed ended questions was used as an instrument of data collection. The questionnaire items aimed at giving information on students' knowledge about professional development activities, topics that need to be addressed or researched, and self - evaluation of their research skills.

The questionnaire was handed to 130 students that take this course. Out of 130 questionnaires, 95 were filled in or 73% of the students participated. The survey was conducted from October 2021 to January 2022. The aim of the survey was twofold. First, it would inform us to improve and update the syllabus of Research Methods taught in the EFL Teacher Education Master Program and second, it would equip both teacher educators and teacher students with useful research skills.

Perceptions and Reflections on Research: A Case Study on Research

The questionnaire was handed out at the beginning of the course and at the end of the course to observe their beliefs about the importance of being involved in research. The second questionnaire was delivered to the students that filled in the first one.

The participants are students of the second year of the Master program. Their age ranges from 22 to 27 with an average of 22.5 years old. Only 20 % have had teaching experience, mainly in private language courses. The author of the presentation delivers lectures to the students and conducts seminars with them.

Data Analysis

The data gathered from the questionnaire at the beginning of the course highlighted two important things: First what the beliefs of students about research in education are and second what experience and ability they have in conducting research.

No	Activities a teacher should participate for professional development	%
1	Courses/workshops	100%
2	In-service training courses in schools	80%
3	In-service training courses in non-governmental organizations	60 %
4	Education conferences or seminars	50%
5	Observation visits to other schools	45%
6	Observation visits to public organisations	30%
7	Joining professional blogs	25%
8	Doing research	20%

Table 1. Activities a teacher should participate for professional development

Out of a list of activities which help teachers professionally they rank courses and workshops the most important followed by in-service training courses in schools. Joining blogs and doing research were ranked the lowest, by 25 of the students. This shows that they think that you may become a good teacher if you take courses and are trained, without being aware of the importance of being an active participant in reflecting and changing their practice through research.

In reply to the question regarding their participation in training events, namely qualification programs, networks of teachers formed specifically for the professional

Perceptions and Reflections on Research: A Case Study on Research

development of teachers, individual or collaborative research on a topic of interest to them professionally and peer observation, none of them had attended any of such activities.

They were asked to mention some topics they think may be subjects of research in education and foreign language teaching. The following topics were mentioned by them. Class management mentioned by 100 % of the participants, followed by Use of technology 95 %, Grammar (85%), Language skills (70%), Learning strategies (69 %), Teaching strategies (68 %) and Motivation (66%).

Another question wanted them to indicate in what areas they currently need professional development by ticking ‘No need at present’, ‘Low level of need’, ‘Moderate level of need’ and ‘High level of need’.

No	Areas you currently need professional development	No need at present	Low level of need	Moderate level of need	High level of need
1	Knowledge and understanding of my subject field(s)	-	40	35	25
2	Pedagogical competencies in teaching English	-	10	45	45
3	Knowledge of the curriculum	-	20	70	10
4	Student evaluation and assessment practice	-	10	30	60
5	Student behaviour and classroom management	-	-	60	40
6	School management and administration	-	20	60	20
7	Approaches to individualised learning	-	10	70	20
8	Teaching students with special needs	-	-	40	60
9	Teaching in a multicultural or multilingual setting	-	-	-	100
10	Teaching cross-curricular skills (e.g. problem solving)	-		30	70
11	ICT skills for teaching	-	-	40	60

Table 2. Areas in which students currently need professional development

As it is seen from Table 2, students feel they need to develop professionally in various areas of teaching, which in fact are topics of further research by the teachers. They need more training and practice in teaching in a multicultural or multilingual setting, Teaching cross-

Perceptions and Reflections on Research: A Case Study on Research

curricular skills (e.g. problem solving), evaluation and assessment practice and ICT skills for teaching

Students rated their research skills by circling Very Poor, Poor, So-so, Satisfactory and Very Satisfactory, to show their ability level of their research skills. From the data shown in table 3 it is seen that they mostly rate their research skills as So-So or satisfactory.

No	Research skills	Very poor %	Poor %	SO-SO %	Satisfactory %	Very Satisfactory %
1	Critical thinking	-	-	-	80	20
2	Organizing ideas			35	55	10
3	Searching for information			24	45	31
4	Writing skills			26	54	20
5	Taking notes			45	45	10
6	Reading skills			14	35	51
7	Attention to detail		14	22	46	18
8	Oral communication skills		10	34	34	22
9	Ability to ask questions				76	24
10	Problem-solving			27	63	10
11	Time management		25	59	16	-
12	Finding information off the internet			37	46	17
13	Ability to work in groups				78	12
14	Citing			34	56	10
15	Resource management			65	24	11
16	Critically evaluate information sources			76	24	10
17	Methodology skills		45	55		

Table 3. Students' research skills

Perceptions and Reflections on Research: A Case Study on Research

The answers to open ended questions show that students have little knowledge of data collection. The answer to the open- ended question “What is literature review?” is answered by most of the students that, it is reading of the relevant literature without further elaborating on it. Whereas the answer to the question “Why the course is important to you?” was answered, mainly because it is part of the curriculum, “I need to have a good grade” or “Research is important in today’s world”, without giving detailed and convincing information of their opinion on research and why it is beneficial to them.

The second questionnaire was handed out at the end of the term. In addition to discussing on the lectures the students worked in groups and presented a paper on Action Research, made up and discussed a Questionnaire, presented a Case study and during a one- week period kept a journal on “Research learning and teaching”

These tasks were designed and carried out as a hands-on practice and aimed at enabling students at designing their research tools (questionnaire, case study, journal, interview) or use the approach of action research about a topic of concern.

The students also formulated and presented different research questions. As *Dudley Reynolds* puts it: “It’s about helping them (teachers), to see that the questions they have, are really the beginning of the research process “(Xerri, D., & Pioquinto, C. (Eds.). (2018).

The final questionnaire required them to write what the course taught them and what they think of research.

They write that they think differently of their learning experience and teaching experience.

They know how to collect data by building reliable and suitable instruments for both quantitative and qualitative data and how to analyse data. They know and they understand the difference between decision made on the go because of intuition, and decision made from relevant information. Reading research literature has given them skills to find and evaluate information sources both from the internet and off the net. Some of them write that the course has helped them to improve and sharpen many skills that they already had. The course has contributed to the arrangement of the previous language and information mastered and their application in practice.

The students of this course have to work on and present a thesis at the end of the academic year. They have already decided on the topic. More than 40% of the students that participated in the study have chosen topics related to use of technology in language teaching

Perceptions and Reflections on Research: A Case Study on Research

and learning. About 25% have chosen topics on motivation, 15 % have chosen topics on teaching and learning strategies and the rest language skills. The majority (65 %) have chosen technology and motivation, because they had to cope with many problems during the years the lesson was conducted online. Their choice shows that they are able to identify the main issues of education today and especially those related to foreign language learning.

Problems Encountered

As students have pointed out, they would learn more if they were involved in real research, not just mock presentation in the class. They suggest being involved in small scale projects about teaching in the university or high schools together with the lecturers. This has not been able for two reasons mainly, lack of funds for this kind of research and lack of time.

Another way to encourage students to conduct research is to organize and invite them to participate in research conferences, where students will have the possibility to share their modest research work with a wider public than that of the class. These activities would make them learn more and improve skills such as speaking, presenting, discussing, and asking questions about topics of interest.

CONCLUSIONS

The course Research Methods in Education is valuable. It equips students with theoretical and practical skills related to ways of conducting research, but more practice and more possibilities must be provided for them. Despite the difficulties that teaching and learning, like most of the other activities all over the world are facing during these times, opportunities for students are many. For example, if they become members of a blog with their faculty they will engage willingly in research. This is beneficial not only for students but for the faculty, too. Once the students start to engage in such activities the net extends further on, and the ideas abound.

REFERENCES

- Ary D. (2010), *Introduction to Research in Education: 8th (eighth) Edition*, Cengage Learning (February 12, 2010)
- Burns, A. (1999). *Collaborative action research for English teachers*, Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- Brown,J.D., Coombe,C.A *The Cambridge Guide to Research in Language Teaching and Learning*, Cambridge University Press. ISBN-13: 978-1107485556
- Creswell, J. (2002). *Educational research: Planning, conducting, and evaluating Quantitative and Qualitative research*, Upper Saddle River, NJ: Merrill Prentice Hall.
- Louis Cohen, Lawrence Manion and Keith Morrison, 2007, *Research Methods in Education*, Sixth edition, page 297-313
- Nunan, D., & Richards, J. C. (Eds.). (2015), *Language learning beyond the classroom*, New York, NY: Routledge
- Xerri, D., & Pioquinto, C. (Eds.). (2018). *Becoming research literate: Supporting teacher research in English language teaching*, Sursee, Switzerland: English Teachers Association Switzerland. © ETAS Journal 2018

Yıl/Year: 4, Sayı/Issue: 8, Mayıs/May, 2023, s. 102-115

Yayın Geliş Tarihi / Article Arrival Date

Yayın Geliş Tarihi:15-07-2022

Yayımlanma Tarihi / The Publication Date

Yayımlanma Tarihi:21-05-2023

ISSN: 2757-6000

Dr. Erta Spaho-Herri

University of Tirana

Erta.spaho@unitr.ued.al

GRAMMATICAL FEATURES OF THE LEGAL LANGUAGE (COMPARATIVE MORPHO-SYNTAX VIEW BASED ON THE GERMAN AND ALBANIAN LANGUAGES)¹

Absract

In comparison to the other languages of the specialty as well as with the general language, the legal language demonstrates its specific features. It has an abstract character and on the morpho-syntactic level, it contains e.g. many substantivizations and compound nouns, which are used by the jurists to avoid misunderstandings while the Albanian language uses less; but also many uses of the passive voice, which is used less often in Albanian, as well as in German appositions expressed with participles attributes /Partizipialattribute. On the other hand, legal language is schematic, serving in this way for material equality. This schematism is also clearly expressed in the way the sentence is structured. We notice that it is more emphasized in German, where the sentences, even the periods, are correctly structured and the position of the parts of the sentence is more rigid. Whereas the Albanian language lacks sentence structure, which in reality is mostly chaotic and does not follow the syntactic rules of the language. Therefore, in this presentation, we will not only refer to the morphological plan, where we will treat phenomena such as substantivizations, passive voice, and appositions expressed with participles, but we will also deal with peculiarities at the syntactic level, such as the structure of the sentence.

¹ This article is extended version of the proceeding which was presented at Interantional Communication and Art Symposium 2.

Grammatical Features of The Legal Language (Comparitive Morpho-Syntax View Based on German and Albanian Languages)

Keywords: Legal Language, Morphology, Substantivizations, Passive Voice, Appositions Expressed With Participles, Syntax, Structure.

HUKUK DİLİNİN GRAMER ÖZELLİKLERİ (ALMANCA VE ARNAVUT DİLLERİNE DAYALI KARŞILAŞTIRMALI MORPHO-SÖZDİZİMİ GÖRÜNÜMÜ)

Özet

Diğer uzmanlık dilleri ve genel dil ile karşılaştırıldığında, hukuk dili kendine özgü özellikler taşır. Soyut bir karaktere sahiptir ve morfo-sözdizimsel düzeydedir. Arnavutça, hukukçular tarafından yanlış anlamaları önlemek için kullanılan birçok somutlaştırma ve bileşik isim içermesine rağmen daha az tercih edilir. Ancak aynı zamanda, Arnavutça'da ve Almanca'da ortaç öz-nitelikleriyle /partizipialattribute olarak ifade edilen apozisyonlarda daha az tercih edilen edilgen sesin birçok kullanımı da mevcuttur. Hukuk dili ise şematiktir ve bu şekilde somut eşitliğe hizmet eder. Bu şematizm, cümlelerin yapılanma biçiminde de açıkça ifade edilir. Cümlelerin, hatta noktaların bile doğru bir şekilde yapılandırıldığı ve cümlelerin bölümlerinin konumunun daha katı olduğu Almanca'da bunun daha fazla vurgulandığını görebiliriz. Oysa Arnavut dili, gerçekte çoğunlukla kaotik olan ve dilin sözdizimsel kurallarına uymayan cümle yapısından yoksundur. Bu nedenle, bu makalede tamlamalar, edilgen çatı ve sıfatlarla ifade edilen apozisyonlar gibi olguları ele alacağız. Sadece morfolojik plana atıfta bulunmayacağız, aynı zamanda cümlelerin yapı gibi sözdizimsel düzeydeki tuhaflıklarını da tartışacağız.

Anahtar Kelimeler: Hukuk Dili, Biçimbilim, Doğrulamalar, Edilgenlik, Ortaçlarla Anlatılan Ekler, Sözdizimi, Yapı.

INTRODUCTION

The Legal language is a language of specialty that demonstrates special features, compared not only to the general language but also to other languages of the specialty. In this article, we will aim to highlight some of the characteristics of the legal language in terms of morphology and syntax, taking a comparative look between German and Albanian. We will treat, among other things, how the legal language, especially German, uses certain linguistic elements to avoid misunderstandings. As such, we can mention the substantivization, the compound words, the passive voice, or the indirect speech expressed in German with *Conjunctive I*. Participle attributes "Partizipialattribute" are also used a lot in German. All these prove that the legal language is schematic, which is also noticeable in the rigid way of structuring the sentences, especially in German. But when jurists write in German, they follow and apply the rules meticulously, colleagues who use Albanian often give us chaotic sentences for translation, constructed in an incorrect way, which also brings meaning problems. In the

following, through examples in the Albanian and German language pair, we will highlight some of the specifics, but also the problems presented by the legal language.

Substantivization and Word Formation

The legal language is not as simple and understandable by everyone, as it could be expected due to its character and relation with a majority of disciplines, but also with our daily life. The reason for this lies above all in the substantivized style used more and more often, which is not only not used in everyday language but is even criticized. The substantivization tendency is justified by the requirement to be as concise as possible. During a substantivization, the acting is left out, not mentioned. Substantivization makes processes and actions something static and objective, it turns them into generalizations.

Faced with the need to precisely identify persons or to properly define actions, the legal language turns to the creation of new words. The creation of new names starting from other parts of the speech, i.e. explicit substantivization (with prefixes or suffixes) or implicit substantivization (with a change in the vowel of the root, or without change at all) is presented to us as a characteristic element of the legal language, especially in German. It is used to transform an adjective or a participle into a noun, in order to identify the actors in a legal act and to avoid paraphrasing.

Substantivizations are abstract words that define an action or a process. In the case of substantivization, in the first place, we are talking about verbs and adjectives, but in German, parts of a sentence can also be substantivized, if not entire subordinate sentences, which serve as sentence parts. In order to provide a substantivization, it must be determined who the acting is. It is also important to determine the reason for which this process is being provided. Adjectives can also be placed before or after the obtained nouns, mostly in the form of participles expressed with participles attribute/Partizipialattribute. Several pieces of information are summarized in one sentence through this technique, thus significantly increasing the density of information in the sentence.

There are different substantivization options in German:

- Substantivization of the infinitive: (das *Durchsetzen* eines Anspruchs, das *Vorliegen* der Tatbestandsvoraussetzung)
- Nouns derived from verbs with the suffix –ung: (Abstimmung, Lösung) and other verbal nouns (*der Einwurf, der Abschlag, der Eingriff*)

Grammatical Features of The Legal Language (Comparative Morpho-Syntax View
Based on German and Albanian Languages)

- Using phrases with prepositions instead of subordinate clauses in the role of sentence part: (*Bewahren Sie ihren Fahrausweis nach beendeter Fahrt bis zum **Durchschreiten** der Sperranlage bzw. bis zum **Verlassen** der Busse oder Schiffe auf.* Në vend të: *Bewahren Sie Ihren Fahrausweis, nachdem/wenn Sie die Fahrt beendet haben, auf bis Sie die Sperranlage **durchschritten** bzw. die Busse oder Schiffe **verlassen** haben.* Sentences, which would be translated into Albanian with a verb: *Ruajeni biletën edhe pasi të keni përfunduar udhëtimin deri sa **të jeni larguar** nga rrethimi, përkatësisht **të keni zbritur** nga autobusi apo anija.* / Save the ticket even after you have completed the journey until you have left the perimeter, i.e. you have gotten off the bus or ship).
- Substantivization in the expressions noun plus verb, i.e. in syntagms, resulting from the relation of the noun with a functional verb / *Funktionsverb*: *zum Ausdruck bringen / shpreh / express, einen Beschluss fassen / marr një vendim / take a decision, zur Abstimmung kommen / votoj / vote, zur Anwendung bringen / aplikoj / apply, einen Einwurf ausführen / kundërshtoj / object, Auskunft erteilen / informoj / inform, zur Durchführung bringen / realizoj / realise; Klage erheben / ngre padi / sue etc..*

*Die Bürger **interessieren** sich immer weniger für das kulturelle Leben. – Das mangelnde **Interesse** am kulturellen Leben ist alarmierend.* / *Qytetarët **interesohen** gjithnjë e më pak për jetën politike. Mungesa e **interesit** për jetën politike është alarmuese.* / Citizens **are** less and less **interested** in political life. The lack of **interest** in political life is alarming.

*Die Sozialleistungen können in dem bisherigen Umfang nicht mehr **finanziert** werden. – Die **Finanzierung** der Sozialleistungen im bisherigen Umfang ist in Frage gestellt.* / *Shërbimet sociale nuk do të mund të **financohen** më në vëllimin e deritanishëm. **Financimi** i shërbimeve sociale në vëllimin e deritanishëm është i diskutueshëm.* / Social services will no longer be able to be **financed** in the current volume. The **financing** of social services in the current volume is controversial.

*Die Politiker rechnen damit, dass die Inflationsrate im kommenden Jahr **sinkt**. – Die Politiker rechnen mit einem **Sinken** der Inflationsrate im kommenden Jahr.* / *Politikanët presin që vitin e ardhshëm inflacioni **të bjerë**. – Politikanët presin **rënien** e inflacionit vitin e ardhshëm.* / Politicians expect inflation **to fall** next year. - Politicians are expecting inflation **fall** next year.

*Die Unternehmen werden weiter **rationalisieren**. – Durch **Rationalisierung** werden von den Unternehmen Kosten eingespart.* / *Ndërmarrjet po **racionalizohen** më tej. – përmes*

Grammatical Features of The Legal Language (Comparative Morpho-Syntax View Based on German and Albanian Languages)

racionalizimit ndërmarrjet do të ulin shpenzimet. / Enterprises are being **rationalized** further. - enterprises will reduce expenses through **rationalization**.

Der Bundeskanzler fordert eine gründliche Überprüfung. – Die Forderung des Bundeskanzlers nach einer gründlichen Überprüfung ist begrüßenswert. / Kancelari **kërkon** një kontroll radikal – **Kërkesa** e kancelarit për një kontroll radikal është për t'u përshëndetur. / The chancellor is **demanding** a radical control– The chancellor's **demand** for a radical control is to be welcomed.

The formation of words through derivation, i.e. by adding a prefix or suffix to the roots of words (mainly verbs and adjectives), or the formation of compound words, a well-known phenomenon in German, helps to simplify the language by avoiding the use of paraphrases, for example, the use of the preposition *mit* as a prefix in words such as *Mitarbeiter*, *Mittäter*, *Mittäterschaft*, etc. which in Albanian would coincide with the words *bashkëpunëtor*, *bashkautor*, *bashkautorësi* / collaborator, co-author, co-authorship, etc.

On the other hand, German recognizes the creation of compound words as one of the most inexhaustible forms of word formation. This phenomenon is so widespread that we can say that infinitely many compound words (mainly nouns) can be formed by combining parts of speech. But this form turns into a real challenge for the translator, who must be able to first determine the type of composite, and then break it down step by step into all the constituent elements, in order to finally provide the translation.

We also encounter the phenomenon of substantivization in Albanian, where we encounter names such as *e drejtë* / *right*, *armëmbajtje* / *possession of fire guns*, *ekspertim* / *expertise*, *braktisje* / *abandonment*, *vrasje* / *murder*, *plagosje* / *injury*, etc. Created nouns are mostly derived and less compound. Composed nouns are given from German to Albanian with a phrase with several parts, such as: *Verfassungsgericht* / *Gjykata Kushtetuese* / *Constitutional Court*; *Beschwerdeverfahren* / *proces ankimimi* / *complaint/appeal procedure* etc.

We note, therefore, that word formation is also an important part of the legal language. It is a process that helps enrich its vocabulary but also highlights its special features. In German, we distinguish the formation of compound words as the main way. In this way, the German language enables the existence of words, which in Albanian cannot exist as a single word and therefore must be translated with a syntagma or a phrase. The existence of these new words is justified by the fact that the Law must define things, objects, or skills for which everyday language does not have a specific word. For this reason, by combining words from the general language, the legal language manages to form compound words that belong only to it, such as:

Grammatical Features of The Legal Language (Comparitive Morpho-Syntax View Based on German and Albanian Languages)

Geschäftsfähigkeit / zotësia për të vepruar / legal capacity to act, *Lebenspartnerschaft* / bashkëjetesa / civil partnership, *Willensmangel* / mungesa e vullnetit / lack of will, *Gewaltenteilung* / ndarja e pushteteve / separation of powers, etc..

In order to fulfill the needs of the Law, the German language possesses an inexhaustible means of forming new words through the formation of compound words.

The Albanian language, on the other hand, does not in fact demonstrate the same precision and does not show the same technical characteristics as the German legal language. At this point we can say that it is somewhat "poorer" than German in this respect, this is due to the very fact that the most productive way in Albanian for the formation of new words is the morphological derivation and not the composition. Here we can mention e.g. the formation of nouns starting from the verbal root *shes-shitës*, *shitje* / *sell-seller, sales*; *blej-blerës*, *blerje* / *buy-buyers, purchases*, etc. This way sometimes reaches its limits and cannot be continuously productive. On the other hand, the Albanian language also shows formations of noun + adjective phrases, where the adjective plays an important role in the entire phrase as it makes a further definition of the noun, making it included in the legal field such as *ndihmë juridike* / *legal aid* versus *Rechtshilfe*, or noun + infinitive like *zotësia për të vepruar* / *the legal capacity to act* against *Geschäftsfähigkeit*, or noun + noun in possessive like *ndarja e pushteteve* / *separation of powers* against *Gewaltenteilung*.

Passive Voice and Indirect Speech in Legal Discourse

In addition to substantivization, another feature of the legal language is the use of the passive voice instead of the active voice. In the German language, we also notice the use of the indirect speech characterized by *Conjunctive I*, which in the legal documents compiled in Albanian and which fall into our hands to translate, is opposed by the direct speech, but without respecting the corresponding interpunctuation.

The phenomenon of using the passive voice is highly emphasized in the German language, while the cases of using the passive voice in the legal language are much more frequent than in the general language. Here we distinguish true and false forms of this diathesis / *echte und unechte Passivformen* such as forms of use with *zu* plus Infinitive like: *abzugebende Vorgänge sind stets über die Registratur zu leisten* / dorëzimi i dokumenteve duhet të kryhet gjithmonë edhe me protokollim / the filing of documents *should* always *be done* with protocol. The form which we mostly translate with *should + participle*. Active and passive diathesis give different aspects of a process and differ from each other in the way of viewing the process.

Grammatical Features of The Legal Language (Comparative Morpho-Syntax View Based on German and Albanian Languages)

Jurists in general, when they talk among themselves, judge the actions in the active form. Even the verbal communication between them takes place in active voice. In the active voice sentence, the acting subject is in the center of attention. In the passive voice, the actor disappears and very often is not even mentioned at all. The passive voice is primarily used when processes, rather than the acting people, are the focus of an expression. So e.g. processes related to the event, descriptions of work processes, and manufacturing procedures, instructions, rules, and regulations as well as generalizing expressions are mostly given in passive voice. The style of the passive thus casts a kind of responsibility on it. The exception occurs in the case when, through the passive voice, the position of the affected person becomes the center of attention.

This becomes clearer if we consider the Constitutions of both countries. We notice that we have a mixture of sentences in the active and passive diathesis and we see that the passive diathesis is mainly used in cases where the responsibility is generalized and when the position of the affected person should be highlighted.

1. Article 3 *Grundgesetz* / Constitution of the Federal Republic of Germany: *Niemand darf wegen seines Geschlechts, seiner Abstammung, seiner Rasse, seiner Sprache, seiner Heimat und Herkunft, seines Glaubens, seiner religiösen oder politischen Anschauungen benachteiligt oder beschreiben werden.*² / Askush nuk mund të diskriminohet apo të favorizohet për shkak të gjinisë, prejardhjes, racës, gjuhës, atdheut dhe kombësisë, besimit, apo pikëpamjeve të tij politike a fetare. / No one can be discriminated or favored because of their gender, origin, race, language, homeland and nationality, belief, or political or religious views.
2. Article 4 *GG* / Constitution of the Federal Republic of Germany: *Niemand darf gegen sein Gewissen zum Kriegsdienst an der Waffe gezwungen werden. [ibid.]* / Askush nuk mund të detyrohet të marrë pjesë në shërbimin ushtarak nën armë kundër vullnetit të tij. / No one can be forced to take part in military service under arms against his will.
3. *Auf einer Sondersitzung des Kabinetts wurde die Bereitstellung von 1,5 Milliarden Euro für die Hochwassergebiete beschlossen.*³ / Në mbledhjen jashtë radhe të kabinetit u

²[https://www.bundestag.de/gg/grundrechte#:~:text=\(3\)%20Niemand%20darf%20wegen%20seines,wegen%20seiner%20Behinderung%20benachteiligt%20werden](https://www.bundestag.de/gg/grundrechte#:~:text=(3)%20Niemand%20darf%20wegen%20seines,wegen%20seiner%20Behinderung%20benachteiligt%20werden)

³https://books.google.al/books?id=AOo2LQ9s_t4C&pg=PA61&lpg=PA61&dq=Auf+einer+Sondersitzung+des+Kabinetts+wurde+die+Bereitstellung+von+zwei+Milliarden+Euro+f%C3%BCr+die+Hochwassergebiete+beschlossen&source=bl&ots=IZ5fZwetAI&sig=ACfU3U1a1yu4u9AgcqBBIsHRk11IH9HQ9A&hl=en&sa=X&ved=2ahUKewiA28vtpPv4AhVCQvEDHdRxDrqQ6AF6BAGkEAM#v=onepage&q=Auf%20einer%20Sondersitzung%20des%20Kabinetts%20wurde%20die%20Bereitstellung%20von%20zwei%20Milliarden%20Euro%20f%C3%BCr%20die%20Hochwassergebiete%20beschlossen&f=false

Grammatical Features of The Legal Language (Comparitive Morpho-Syntax View Based on German and Albanian Languages)

vendos akordimi i 1,5 miliardë Eurove për zonat e përmytura. / In the extraordinary meeting of the cabinet, it was decided to allocation 1,5 billion Euros for the flooded areas.

4. *In der Nacht zum Donnerstag wurden zahlreiche Brücken gesperrt.* / Natën duke u gdhirë e enjte u bllokuan një sërë urash. / A number of bridges were blocked in the early hours of Thursday morning.

We note that the passive voice used in German is translated in the same way in Albanian, even though in Albanian the passive voice is used much less than in German and most of the formulations are in the active one.

If we were to take our Constitution as an example, we will see that it uses active voice for the most part, but there is also the use of passive diathesis. Thus, in Article 3 of the Constitution of the Republic of Albania, we have the use of the active voice: “*Pavarësia e shtetit dhe tërësia e territorit të tij, dinjiteti i njeriut, të drejtat dhe liritë e tij, drejtësia shoqërore, rendi kushtetues, pluralizmi, identiteti kombëtar dhe trashëgimia kombëtare, bashkëjetesa fetare, si dhe bashkëjetesa dhe mirëkuptimi i shqiptarëve me pakicat janë baza e këtij shteti, i cili ka për detyrë t’i respektojë dhe t’i mbrojë.*”⁴ / *The independence of the state and the entirety of its territory, human dignity, human rights and freedoms, social justice, constitutional order, pluralism, national identity, and national heritage, religious cohabitation, as well as the cohabitation and understanding of Albanians with minorities are the basis of this state, which has the duty to respect and protect them.*”

While in other Articles, such as in Article 18 (2) of the Constitution of Albania the passive voice is used: “*Askush nuk mund të diskriminohet padrejtësisht për shkaqe të tilla si gjinia, raca, feja, etnia, gjuha, bindjet politike, fetare a filozofike, gjendja ekonomike, arsimore, sociale ose përkatësia prindërore.*”⁵ / *No one can be unfairly discriminated against for reasons such as gender, race, religion, ethnicity, language, political, religious or philosophical beliefs, economic, educational, social status or parental affiliation.*”

If we read the entire Constitution, we notice that there is no unification, as sometimes the active diathesis is used and sometimes the passive one. We can think that the reason for these uses in Albanian is the same as the one for which the past tense is also used in German, i.e. for the person to be in the center of attention and for the generalization of the phenomenon.

⁴ http://www.parlament.al/web/pub/kushtetuta_perditesuar_15171_1.pdf

⁵ http://www.parlament.al/web/pub/kushtetuta_perditesuar_15171_1.pdf

Grammatical Features of The Legal Language (Comparitive Morpho-Syntax View Based on German and Albanian Languages)

Regarding the use of indirect speech, we can say that in German its use is mandatory, while in Albanian, I think that very often due to the linguistic uncertainty of the writer, the indirect speech is replaced by direct speech, which from the other side lacks the spelling and the following of the rules. In German, it was pointed out to the young jurists that a person cannot be quoted, but his speech must be given in the indirect form. In Albanian, this point is not addressed at all, so for the most part the prosecutor or even the judge quotes the words of the defendant in a fair lecture.

So e.g. in a summary of a session held at the Tirana Judicial District Court, Criminal Cases Department, it is written: “*Seanca filloi ne orarin zyrtar 14.00. Ne kete seance - Perfaqesuesi i te paditurit civil ne procesin penal z. X dhe i personit juridik Y sh.p.k.,av. Z tha:Kerkojme kohe nga gjykata per te pergatitur parashtrimet tona me shkrim.*⁶ / *The session started at the official time of 14:00. In this session - the representative of the civil defendant in the criminal process Mr. X and of the legal entity Y LLC, adv. Z said: We are asking for time from the court to prepare our written submissions.*”

While in a decision in German, the indirect speech would definitely have been used, as can be seen in the following example: *Der Beschwerdeführer macht ferner geltend, es sei ihm eine englische Ausfertigung des erstinstanzlichen Urteils auszuhändigen. Als kanadischer Staatsangehöriger sei er der deutschen Sprache nur in sehr geringem Masse mächtig. Seine deutschen Eingaben, auch seine Beschwerdeschriften ans Bundesgericht, hätte er nur dank der freundlichen Hilfe eines Mitgefangenen verfassen können. Ohne englische Fassung des erstinstanzlichen Urteils sei ihm aber eine umfassende Verteidigung vor dem Appellationsgericht nicht möglich.*⁷ / Për më tej ankimuesi pretendon se i **duhej** dorëzuar gjithashtu edhe një kopje në anglishte e vendimit të Gjykatës së Shkallës së Parë. Si shtetas kanadez ai e **zotëronte** shumë pak gjuhën gjermane. Të dhënat e tij në gjermanishte, së bashku me ankimet drejtuar Gjykatës Federale **kishte mundur t'i përmbledhte** vetëm me ndihmën miqësore të një të burgosuri tjetër. Mbrojtja e plotë para Gjykatës së Apelit do të ishte e pamundur për të pa kopjen në anglishte të vendimit të Gjykatës së Shkallës së Parë. / Furthermore, the appellant claims that he **should** also have been provided with an English copy of the decision of the First Instance Court. As a Canadian citizen, he **knew** very little German. **He was only able to** compile his information in German, along with the appeals to the Federal

⁶ <http://www.gjykatatirana.gov.al/04.11.2013>

⁷ <http://www.servat.unibe.ch/dfr/a1115064.html>

Court, with the friendly help of another prisoner. A full defense before the Court of Appeal would be impossible without the English copy of the decision of the First Instance Court.”

In the translation from German to Albanian in such cases, we keep the indirect speech and do not return to the direct speech, while even during the translation from Albanian to German, unlike the original, we will use the indirect speech precisely because of the fact that in the legal language we cannot quote someone directly.

Syntax or Sentence Structure

Sentences in the legal language often have a characteristic length, and in German the verb stands in its permanent position, in the second position, or in the second and last position, creating the parenthetical sentence, typical of the German language. The complements stand in their permanent position in German *TeKaMoLo* (*Temporal, Causal, Modal, Local*) meaning complement of time, cause, manner, and place.

Below we give an example of sentences of considerable length in German, taken from a general Power of Attorney:

“Die Vollmacht gilt für alle Instanzen und erstreckt sich auf Neben- und Folgeverfahren aller Art (z.B. Arrest und einstweilige Verfügung, Kostenfestsetzungs-, Zwangsvollstreckungs-, Interventions-, Zwangsversteigerung-, Zwangsverwaltungs- und Hinterlegungsverfahren sowie Konkurs- und Vergleichsverfahren über das Vermögen des Gegners). Sie umfasst insbesondere die Befugnis, Zustellungen zu bewirken und entgegenzunehmen, die Vollmacht ganz oder teilweise auf andere zu übertragen (Untervollmacht), Rechtsmittel einzulegen, zurückzunehmen oder auf sie zu verzichten, den Rechtsstreit oder außergerichtliche Verhandlungen durch Vergleich, Verzicht oder Anerkenntnis zu erledigen, Geld, Wertsachen und Urkunden, insbesondere auch den Streitgegenstand und die von dem Gegner, von der Justizkasse oder von sonstigen Stellen zu erstattenden Beiträge entgegenzunehmen, sowie Akteneinsicht zu nehmen.”⁸

/ Prokura vlen për të gjitha instancat dhe përdoret në procedurat dytësore dhe pasuese të të gjitha llojeve (p.sh. arresti dhe vendimi i përkohshëm, procedurat e zhvendosjes së shpenzimeve, të ekzekutimit të detyrueshëm, të ndërhyrjes, të ankandit të detyrueshëm, të administrimit të detyrueshëm dhe të depozitimit, si dhe procedurat e falimentimit dhe riorganizimit të pasurisë së palës kundërshtare). Ajo përfshin sidomos autorizimin për të bërë

⁸ <https://rayalniz.de/wp-content/uploads/2020/02/Vollmacht.pdf>

Grammatical Features of The Legal Language (Comparitive Morpho-Syntax View Based on German and Albanian Languages)

të efektshme dhe për të pranuar njoftimet, për të kaluar prokurën të tjerëve plotësisht apo pjesërisht (nënprokura), të ushtrrojë, të tërheqë ose të heqë dorë nga mjetet e ankimit, të zgjidhë mosmarrëveshjet juridike ose debatet jashtëgjyqësore nëpërmjet kompromisit, dorëheqjes ose pranimit, të pranojë të holla, sende me vlerë dhe dokumente, sidomos edhe objektin e mosmarrëveshjes dhe shumat që kthehen nga pala kundërshtare, nga arka juridike ose nga autoritetet e tjera, si dhe të inspektojë aktet.⁹ / The Power of Attorney is valid for all instances and is used in secondary and subsequent proceedings of all kinds (eg arrest and provisional judgment, proceedings for shifting costs, compulsory execution, intervention, compulsory auction, mandatory administration and deposit, as well as bankruptcy procedures and reorganization of the assets of the opposing party). It includes, in particular, the authorization to make effective and receive notifications, to transfer the power of attorney to others in full or in part (sub-power of attorney), to exercise, withdraw or waive the means of appeal, to resolve legal disputes or out-of-court disputes through compromise, resignation or acceptance, to accept money, valuables and documents, especially the object of the dispute and the sums returned by the opposing party, from the legal treasury or from other authorities, as well as to inspect the acts.”

We note that although the period is relatively long, consisting of main and subordinate clauses, the necessary syntactic order for its construction has been preserved, and the author has adhered to linguistic rules in the compilation of the sentence.

Meanwhile, in Albanian, we must say that the sentence is very messy, long, chaotic, and often difficult to translate because the meaning does not come out clearly even after a detailed analysis.

Below is an example from a letter from the Prosecutor's Office attached to the Vlora Judicial District Court:

“Ne veprimet e kundraligjeshme të kryera me armën luftarakë drejtuar shtetaseve X e Y, të cilët udhëtonin me autoveturën tip benz drejt vendit të takimit të percaktuar qëllimisht me parë nga vet autori, duke realizuar me këto arme qitje të drejtperdrejte ndaj këtyre shtetaseve janë kryer dhe patur si qëllim vrasjen e tyre, por pasoja nuk erdhi dhe krimi mbeti në fazën e tentativës për shkak të pavarurisë nga vullneti i tij, pasi vertetohet se shtetasi X si drejtues i autovetures ka manovruar me shpejtesë duke ndryshuar drejtimin e levizjes dhe largimin nga vendi i ngjarjes, si dhe të veprimeve të shtetasit Z, i cili ka shkuar drejt autorit duke i kapur armën e

⁹ Prokura/Power of attorney, Translation in Albanian from Dritan Halili

Grammatical Features of The Legal Language (Comparitive Morpho-Syntax View Based on German and Albanian Languages)

mundesuar ndryshimin e drejtimit te qitjes, rrethana keto qe bene te mundur qe vepra penale te mbetet ne fazen e tentatives. / In the illegal actions performed with a military weapon headed towards citizens X and Y, who were traveling in a vehicle type Benz to the meeting place deliberately determined by the author himself, by shooting directly at these citizens with this military weapon they were committed and had as the purpose of killing them, but the consequences did not come and the crime remained in the attempted phase for reasons independent of his will, as it is proven that citizen X as the driver of the vehicle maneuvered quickly by changing the direction of movement and leaving the scene, as well as the actions of citizen Z, who went towards the perpetrator by grabbing his weapon and enabling the change of the direction of the shooting, circumstances that make it possible that the criminal offense remains in the attempt phase.”¹⁰

An unprecedented effort for the translator to understand, divide the sentence, and order the event so that he can translate it.

In German, the syntax of the language of the specialty, in contrast to the general language, uses a large number of *Funktionsverbgefüge* related to the removal of the meaning of the verb, such as.: *eine Untersuchung durchführen*. Is also noted a preferred use of impersonal and passive voice sentences. The main purpose of the sentence in the language of the specialty is to provide as much information as possible with as few words as possible, which does not always help in the understanding of the text. In these cases, German especially prefers formulations with substantivization and participles, for example: *Die nach Einholung des Gutachtens erfolgte Abberufung ...* / Revokimi i kryer pas marrjes së ekspertizës ... / The revocation performed after receiving the expertise ...; or the use as an adjective of the participle: *zusammenfassender Aktenvermerk*, / raport përmbledhës mbi dosjet / summary memo about the files, *ergänzende Bestimmungen* / përcaktime plotësuese / supplementary definitions; or the formation of expressions with participles: *bezugnehmend auf die von ihnen gemachten Einwendungen* / duke iu referuar kundërshtimeve të paraqitura prej jush / referring to the objections presented by you etc.¹¹

We can say on the contrary that in the Albanian reality sentences like the one given above are encountered much more often. For the most part, the sentences are chaotic, without

¹⁰ A word for word translation

¹¹All the examples presented and without a Footnote are real translations, taken from the everyday work with different legal documents with the translations in German or Albanian from the author.

Grammatical Features of The Legal Language (Comparative Morpho-Syntax View Based on German and Albanian Languages)

a certain order, often the text and the way it is compiled are like that. Added to these are the problems related to coherence and congruence.

CONCLUSIONS

Legal German, in order to be as economical as possible, i.e. to give as much information as possible in as few words as possible, uses substantivizations, formulations with infinitives or participles, as well as combinations of verbs with nouns (Funktionsverbgefüge), which are an alternative instead of using the verb independently. On the other hand, the sentences of the written legal language are well structured, according to a certain structure. The use of passive voice and indirect speech is often encountered. German language, therefore, presents fixed formations, mostly rigid, which after some practice can be translated more easily due to the structuring of thought and the logical flow within them.

As for the Albanian legal language, we can say that we do not have a fixed sentence structure, but this leads to an even worse structuring of sentences and thoughts on the part of Albanian jurists. Interpunction and grammar rules are often not respected, which also leads to chaotic and incoherent thinking. At this point, the greatest difficulty for the translator is to understand what the jurist wanted to express in the text and to try to make it understandable.

While in the case of the translation from German to Albanian we can say that the translator can remain “faithful” to the source text, in the translation from Albanian to German a “faithful” translation would bring mostly an incomprehensible final text.

Bibliography

Bergmann, Pauly, Stricker (2001) – Einführung in die deutsche Sprachwissenschaft 3. Auflage, Heidelberg

Shkurtaj, Gj. (2008) *Si të shkruajmë shqip*, Tiranë

Shkurtaj, Gj. (2010): *Shqipja e sotme*, Tiranë

Dictionaries

Monolingual dictionaries German:

Wahrig, 1994

Duden, 2000

<http://www.rechtslexikon.net/>

Monolingual dictionaries Albanian:

Fjalor i Gjuhës së Sotme Shqipe

Fjalor i drejtësisë shqip-shqip, Tiranë 2011

German-Albanian and Albanian-German dictionaries:

Buchholz, O., Fiedler, W., Uhlich, G. (2000): Handwörterbuch Teil I Albanisch-Deutsch

Dhrimo, A (2005): Fjalor shqip-gjermanisht

Fiedler, W.; Klosi, A. (2000): Handwörterbuch Teil II Deutsch-Albanisch

Halili, D. (2008): Rechtswörterbuch Deutsch-Albanisch, Albanisch-Deutsch

Web Sites:

<http://www.rechtslexikon.net/>

[https://www.bundestag.de/gg/grundrechte#:~:text=\(3\)%20Niemand%20darf%20wegen%20seines,wegen%20seiner%20Behinderung%20benachteiligt%20werden](https://www.bundestag.de/gg/grundrechte#:~:text=(3)%20Niemand%20darf%20wegen%20seines,wegen%20seiner%20Behinderung%20benachteiligt%20werden)

https://books.google.al/books?id=AOo2LQ9s_t4C&pg=PA61&lpg=PA61&dq=Auf+einer+Sondersitzung+des+Kabinetts+wurde+die+Bereitstellung+von+zwei+Milliarden+Euro+f%C3%BCr+die+Hochwassergebiete+beschlossen&source=bl&ots=IZ5fZwetAI&sig=ACfU3U1a1yu4u9AgcqBBlsHRk11IH9HQ9A&hl=en&sa=X&ved=2ahUKEwiA28vtpPv4AhVCQvEDHdRxDrqQ6AF6BAgkEAM#v=onepage&q=Auf%20einer%20Sondersitzung%20des%20Kabinetts%20wurde%20die%20Bereitstellung%20von%20zwei%20Milliarden%20Euro%20f%C3%BCr%20die%20Hochwassergebiete%20beschlossen&f=false

http://www.parlament.al/web/pub/kushtetuta_perditesuar_15171_1.pdf

<http://www.gjykatatirana.gov.al/04.11.2013>

<http://www.servat.unibe.ch/dfr/al115064.html>

<https://rayalniz.de/wp-content/uploads/2020/02/Vollmacht.pdf>

Yıl/Year: 4, Sayı/Issue: 8, Mayıs/May, 2023, s. 116-127

Yayın Geliş Tarihi / Article Arrival Date

Yayın Geliş Tarihi:15-07-2022

Yayımlanma Tarihi / The Publication Date

Yayımlanma Tarihi:21-05-2023

ISSN: 2757-6000

Dr. Migena Sejdini

University of Tirana

migena.sejdini@unitr.ued.al

THE IMPORTANCE AND PLACE OF WORD FORMATION IN GERMAN LANGUAGE TEACHING AND LEARNING¹

Abstract

Changes in language reflect changes in society's social, economic, political, cultural, and scientific advances, causing its lexicon to expand and enrich with new terms on a regular basis. Word formation, which covers the morphological processes involved in producing new words based on and helped by existing linguistic material, has a unique role and contribution to the richness of the lexicon of a language, in addition to loans from other languages. Word building is inextricably linked to the vocabulary and grammar of a language, and it cannot be separated from the study of a foreign language. The purpose of this article is to discuss various aspects of word formation in the teaching and learning of German.

Following a general description of the word formation processes that exist in German, the focus will shift to the role and importance of word formation in various German language learning course books for A1-B1+ levels, as well as the types of exercises used to understand the best ways and patterns to form new words, all of which are linked to the development of language skills and competence.

Key Words: Word Formation, Word Formation Processes, Word Formation Exercises, Word Formation Teaching, Vocabulary Teaching, German Language

¹ This article is extended version of the proceeding which was presented at Interantional Communication and Art Symposium 2.

ALMANCA DİLİ ÖĞRETİM VE ÖĞRENİMİNDE SÖZCÜK OLUŞUMUNUN ÖNEMİ VE YERİ

Özet

Dildeki değişiklikler, toplumun sosyal, ekonomik, politik, kültürel ve bilimsel ilerlemelerindeki değişiklikleri yansıtır ve sözlüğünün düzenli olarak yeni terimlerle genişlemesine ve zenginleşmesine neden olur. Mevcut dilsel malzemeye dayanan ve bu malzeme tarafından desteklenen yeni sözcüklerin üretilmesinde yer alan morfolojik süreçleri kapsayan sözcük oluşumu, diğer dillerden alıntılara ek olarak, bir dilin söz varlığının zenginliğine benzersiz bir role ve katkıya sahiptir. Sözcük oluşturma, bir dilin sözcük dağarcığı ve dilbilgisi ile ayrılmaz bir şekilde bağlantılıdır ve bir yabancı dil çalışmasından ayrılamaz. Bu makalenin amacı, Almanca öğretimi ve öğreniminde kelime oluşumunun çeşitli yönlerini tartışmaktır.

Almanca'da var olan kelime oluşturma işlemlerinin genel bir açıklamasının ardından, A1-B1+ seviyeleri için çeşitli Almanca dil öğrenme ders kitaplarında kelime oluşturma rolü ve önemi ile Almanca'yı anlamak için kullanılan alıştırmalar türleri üzerinde durulacaktır. Hepsisi dil becerilerinin ve yeterliliğinin geliştirilmesiyle bağlantılı olan yeni kelimeler oluşturma en iyi yolları ve kalıpları açıklanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kelime Oluşturma, Kelime Oluşturma İşlemleri, Kelime Oluşturma Çalışmaları, Kelime Oluşturma Öğretimi, Kelime Bilgisi Öğretimi, Almanca

INTRODUCTION

Word formation in the German language

The German language is very rich in words. Jung, based on several studies, estimates that the lexicon of the German language includes about 500,000 words, more than half of which are nouns. Verbs make up a quarter of this lexicon, while adjectives and adverbs make up one-sixth of it. “Nouns, verbs and adjectives are constantly changing and enriching their class with new words, while pronouns and linking words remain almost constant in form and number. / Die Substantive, Verben und Adjektive vermehren und verändern ihren Bestand standing, Pronomen und Fügewörter bleiben in Form und Umfang nahezu konstant” (Jung 1980: 369). This is one of the reasons why in the word-formation literature of the German language more attention has been paid to the class of nouns, adjectives, verbs and less to adverbs, while the other parts of speech have failed to become a focus of interest for these studies.

One of the most important ways that contributes to the expansion of the lexicon of a language is undoubtedly word formation, which is seen and defined as “The process of forming new words through combining and changing morphemes in order to enrich the vocabulary./ Prozess der Bildung neuer Wörter, welcher der Erweiterung des Wortschatzes einer Sprache

The Importance and Place of Word Formation in German Language Teaching and Learning

dient. Dabei werden auf verschiedene Weise Morphemen miteinander kombiniert oder verändert.” (Busch/Stenschke 2014: 94)

The German language is rich in word-formation processes, among which the most productive and active are composition and derivation.

Composition is the formation of new words by joining two or more lexical morphemes (*Abendkleid* – Abend + Kleid; *Reitschule* – reit(en) + Schule). What is characteristic of compounds is their two-element structure. Adding one base to another stem creates a new word which has a closed structure, its own grammatical categories and functions as a single unit despite the grammatical-lexical features of the constituent elements.

Elements that compounds are made up of can form a coordinating relationship with each other forming copulative compounds (*taubblind* – taub und blind; *Dichterkomponist* – Dichter und Komponist). Due to the coordinating relationship the elements forming part of a copulative compound have the same weight in the sentence and belong to the same word class. In German copulative compounds are found less frequently and mainly in the adjective class (Lohde 2006: 38).

The largest group of compounds in German consists of determinative compounds, whose elements form a subordinating relationship with each other. The first element is also called a qualifier (*Bestimmungswort*), whereas the second, the element qualified/subcategorized by the first being always the last in the the compound word is called the base word (head) (*Grundwort*). Thus in the word *Wanduhr* (*wall clock*) it is the word *wall* (*Wand*) which specifies the type of *clock* (*Uhr*) and distinguishes it from the other clocks. The first element, or the qualifier, can be composed of several elements (*Schaufensterpuppe* – Schaufenster + Puppe), but within the compound it functions as a single element, thus respecting the binary (two-element) structure characteristic of these compounds. The second element is the head of the whole compound, as it is the one that grammatically forms the compound, reflecting its grammatical categories. Another characteristic of determinative compounds is the fixed order of the constituent parts. Changes in this word order would either break the compound or cause a semantic change which would result in a new compound (*Fimmusik* – *Musikfilm*).

In many cases the elements forming part of compounds are related to sounds or sound units, which are known as Fugenelement (Duden 1998: 411). German language compounds are formed with or without a linking word. According to Duden (1998: 494), most German language compounds are made up of two elements only; the qualifier and the qualified part. Nearly a third of them, about 30%, combine words (bases) by means of a linking device, which

has no semantic meaning and therefore cannot be called an infix. Schippan (1992: 84) calls it “*leeres Morph*”/empty morph, which does not affect the meaning of the compound, thus becoming part of the phonemic structure of the word, but not of the semantic one. These elements are derived from inflectional morphemes, which performed a grammatical function such as the genitive case for *-s/ -es* or *-en* as in *Berufserfahrung, Jahresanfang, Bärenkraft*. These compounds are formed from the univerbation of phrases, such as *Herzensqual*. Even after the transition to compounds these univerbated words have retained their structure along with the inflectional morphemes, which have lost their grammatical function and meaning over time. By analogy with them, other compounds were later formed.

The second most productive way of word formation in the German language is **derivation**, a process during which the formation of new words is realized by means of derivational morphemes (Römer 2019: 46). In German word-formation theory a distinction is made between explicit derivation (explizite Derivation) and implicit derivation (implizite Derivation). Through explicit derivation new words are formed by combining a lexical morpheme with a derivational affix, which can be a prefix, a suffix or even a circumfix.

Suffixation is the most productive subtype of derivation. The German language has a large number of suffixes which are class changing, which means they can convert the main element they are joined to into another part of speech, thus changing the lexico-grammatical category of the newly formed word. In many cases suffixes can extend the word family simply by changing or modifying the lexical meaning of the main element leaving its grammatical meaning intact. In nearly fifty percent of cases suffixation does not change the grammatical category of the new word (Eisenberg: 272): *Arzt – Ärztin, Freund – Freundschaft; froh – fröhlich; steigen – steigern*. Suffixes occupy a fixed position. They always come after the word stem (base form) they are added to and usually each suffix grammatically determines the part of speech that the word belongs to. Thus, the suffix *-ig* is used to form adjectives such as *kräftig, schmutzig* etc; the suffixes *-heit, -keit, -schaft-* serve to form feminine nouns such as *Freiheit, Fröhlichkeit, Bürgerschaft* etc.; the suffix *-weise* is used to form adverbs such as *bedauerlicherweise, schrittweise* etc.

Prefixes are placed before the stem of a word to form a new (different) word. They are not class changing, i.e. they do not determine the grammatical categories of the words they serve to form. Most of the prefixes change the meaning of the word stem they are joined to mostly by reinforcing, intensifying or negating it. However, there are other prefixes which give another lexical (*verstehen*) or grammatical (*beantworten*) meaning to the new word formed.

The Importance and Place of Word Formation in German Language Teaching and Learning

Some of the most commonly used and active prefixes in German are: *erz-*: *Erzengel, erzböse*, *miss-*: *Missachtung, missgebildet; missverstehen*; *un-*: *Ungleichgewicht, unabhängig*; *ur-*, *Urzeit, uralt*. The prefixes *be-*; *ent-*; *er-*; *ver-* and *zer-* are used to form only verbs: *kommen – bekommen*; *fallen – entfallen*; *finden – erfinden*; *stehen – verstehen, legen – zerlegen*.

The formation of new words by means of **circumfixes** (Zirkumfix) is even less productive. Not only is there a limited number of circumfixes, but they are not so productive, either. The prefix *Ge* and the suffix *e* are used to form abstract neuter gender nouns, which in most cases denote an action or process and have a negative connotation. In such cases the action is repetitive and prolonged (*Gelache, Gerede*). There are also some adjectives (*geläufig, gelehrt*) which are formed from the verb stem by adding the prefix *ge-* and the suffix *-ig*, accompanied also by some sound change in the word stem. Adjectives are formed from the noun stem by adding the prefix *ge-* or *be-* and the suffixes *-t* (*bebrillt, gefleckt*), as well. The prefixes *be-/ver-* and the suffix *-ig(en)* are used to form verbs (*beteiligen, verkündigen*).

Through **implicit derivation** new words are formed without any distinct affixes, but with the root undergoing a sound change, which Erben (2006: 31) calls “*root alternation/ Stammalternation*”. Derivation without affixation as a means of word formation is no longer productive today. It mainly occurs in nouns and verbs. The nouns which are formed without affixes derive from verbs (*fliegen - Flug, zwingen – Zwang, kaufen - Kauf*). There are also a few verbs that are formed without suffixes (*fallen – fällen, liegen – legen*).

Conversion is the way of word-building which consists in turning a word of a certain part of speech into a word of another part of speech without affixation or a change of sound. Through conversion, the word classes of nouns, adjectives and verbs are enriched and extended. But there are also some closed-class words which are formed by means of conversion, for instance some adverbs or prepositions (*essen – Essen; der Dank – dank + Gen.*). The most productive and significant ‘model’ of conversion is **nouning** (conversion to nouns), which Eichinger (2000: 168) calls “*Kernfall der Konversion / the core of conversion*”. It is the class of nouns that is particularly extended through conversion. According to Jung “*Wörter aller Wortarten können substantiviert werden. / The words of all parts of speech can be nouned.*” (Jung 1988: 388) The Infinitive, one of the non-finite forms of the verb, is used to form neuter gender nouns which, in the vast majority of cases, are abstract nouns do not take a plural ending and denote a process. There is a theory according to which every part of speech can be nouned. When other parts of speech are converted into nouns, they are mainly of neuter gender: *das Ich, das Du, das Heute, das Wenn, die Eins, die Zwei*. There are many cases of

The Importance and Place of Word Formation in German Language Teaching and Learning

conversion to adjectives from past participle forms of verbs . Adjectives derived from present participles mainly have an active meaning and they identify the noun that they modify as being the one that performs the action expressed by the verb the participial adjective is derived from: ein *weinendes* Kind ist ein Kind, das weint; ein *schlafender* Hund ist ein Hund, der schläft etc. whereas adjectives derived from the past participle of verbs mainly have a passive meaning. They are used to describe a state of the thing or person they modify: eine *angewandte* Methode ist eine Methode, die angewandt worden ist.

In German there are also words which are formed by **repeating the same word** (*soso*), or words formed by **merging two words** into a single one (*jein* – ja + nein, *Kurlaub* – Kur + Urlaub). However, such formations are rather random and only a few have succeeded in becoming part of language dictionaries.

Another word-formation process which is no longer productive is **univerbation**. It doesn't receive much attention in the theory of German word formation, either. Univerbated words are formed by merging a syntactic group of several words as a result of having been used for a long time (*Taugenichts*, *Rühmichnichtan*). Some linguists also recognise a German way of word building which consist in forming new words from composition and suffixation, known as the mixed way. Words formed by combining a fixed phrase and a suffix are examples of this process: *Zeit nehmen* + -er – *Zeitnehmer*; *Macht ausüben* + -ung – *Machtausübung*.

Word formation is closely related to the lexicon of a language since, as we have already pointed out, it has a direct impact on it as the most productive and active way of expanding and enriching it with new words. Vocabulary learning, on the other hand, is an essential part of learning a foreign language. There is no point in knowing grammar rules if we lack vocabulary knowledge. Language is a means of communication and learning a foreign language serves to do precisely that, communicate in this language. Learning new words and expanding vocabulary are considered very important in learning a foreign language. In addition, the word-formation potential of the German lexicon makes it possible to deal with word-formation from the first days of learning German (Storch 1999: 91).

In this part of the paper we will try to shed light on the place that word formation occupies in German textbooks, analyzing some of them from the point of view of word formation. The reasons why word formation should be dealt with in German language teaching have long been articulated by many authors whose object of study has been German language didactics (Elsen 2019: 142). These reasons are mainly related to the role that knowing the rules

The Importance and Place of Word Formation in German Language Teaching and Learning

and means of word formation plays in understanding complex word formations as well as specific terms better, enhancing comprehension skills through reading as well as expanding both receptive (passive) and productive (active) vocabulary. Six German language course books were analyzed, from level A1 to level B1 +, designed for young adults and adults.

The textbook “*Beste Freunde*” is intended for teenagers and covers levels A1 - B1 offering a set of 18 units for each level. Word formation is dealt with in the grammar section. At A1 level, when separable and inseparable verbs are analysed, light is shed on the verbs formed by adding prefixes. Suffixation is addressed at the end of A1 level through the formation of ordinal numbers. It also appears at level A2 where the formation of feminine nouns of different nationalities through the suffix *-in* is explained. At the end of B1 level the conversion of adjectives and participles to nouns sheds light on conversion.

“*Menschen*” is meant for use by young and adult learners. This 3-level course book series is suitable for levels A1-B1 and each course book consists of 24 units. Word formation is discussed at level A1. In addition to the verbs formed by derivation, which are analyzed in the context of separable and inseparable verbs, attention is also paid to the prefix *un-* highlighting its role in forming antonymous adjectives. In as early as unit 2 we encounter the prefix *-in* forming nouns which denote female professions, whereas at the end of A1 level attention is paid to the use of the prefix *-los* to form adjectives from nouns pointing out even shades of meaning that this suffix carries. In the last A1 level unit, ordinal numbers are also included. At A2 level, in the word formation section, we find the formation of nouns from verbs with the suffixes *-er* and *-ung*. At B1 Level the nouning of adjectives (unit 1) and adjectives formed from past participles are analyzed in terms of grammar. In unit 18 attention is paid to the formation of nouns by means of = these suffixes: *-heit/-keit/-ismus/-ler/-ant* and *-ent*, pointing out the class of words that serve as word forming lexemes.

“*Schritte International*” is designed for the adult age group. This is also a 3-level course book series covering A1-B1 levels. In addition to the verbs formed by derivation which are treated in the context of separable and inseparable verbs, at level A1 (unit 8) importance is given to the formation of feminine nouns denoting professions where, in addition to the suffix *-in*, the formation *Kaufmann/Kauffrau* appears. Word formation is given more importance at A2 level, where unit 10 deals with the formation of adjectives with the prefix *un-* and the suffix *-los* from nouns and their meanings, as well as the formation of nouns with the suffix *-ung* from the verb stem. Unit 11 also pays attention to the adjectives formed by adding the suffixes

-bar, *-isch* and *-ig* focusing on the word class to which these suffixes are joined. the conversion of past participles to adjectives is treated in B1 level books (units 10 and 13).

“*Motive*” was meant for use by adults wishing to learn German within a short period of time This course book is also composed of 3 books (A1- 8 units, A2- 10 units and B1- 12 units). In the first course book of this series, in addition to separable verbs (unit 4), the formation of feminine nouns denoting professions through the suffix *-in* (unit 2) is also treated. At level A2 we find the formation of adjectives by adding the prefix *un-* their meaning explained through this suffix, as well as by adding the suffix *-ig* (unit 12). In unit 19 we encounter the formation of nouns by adding the suffixes *-er/-in/-ung*. While in B1 level, the adjectives formed with the suffix *-los* are treated, where the attention is drawn to the use in some cases of the linking element *-s* (unit 19) and with the ending *-lich*. In addition to nouns formed with the suffixes *-heit* and *-keit* (unit 26), in unit 20 the determinative nominal compounds formed according to the ‘model’ adjective + noun and noun + noun are dealt with. In unit 28, importance is given to the nouning of past participles.

“*Ausblick B1+*” is designed for teenagers and young people with intermediate knowledge of the German language and consists of 10 units. In this book only unit 9 treats the formation of nouns with the suffixes *-ung/-er/-erin*, without affixes as well as the nouning of the infinitive (*Infinitiv*).

“*Sicher B1+*” is designed for adults with intermediate knowledge of the German language and consists of 8 units. In this book word formation is treated in unit 4, which focuses on noun compounds of the *adjective + noun*, *noun + noun* and *verb + noun* types. While in unit 7 attention is paid to the formation of nouns with the suffixes *-er/-ler/-ent/-ant/-chen/-ung/-hei/-keit/-ei* and *-ie* focusing on their grammatical function as a determinant of the gender of the new noun.

CONCLUSIONS

Based on the above analysis we conclude that word formation in foreign language textbooks continues to occupy a peripheral place (Bohn 1999: 52). Few means of word-formation are introduced and even the one introduced are dealt with superficially. Lack of the rules that govern these processes and the fact that there are not enough examples become easily noticeable both in the unit and in the summary of the topics covered at the end of the unit. There are few dedicated exercises even in the workbook.

The Importance and Place of Word Formation in German Language Teaching and Learning

These books focus only on the word formation of nouns and adjectives. The formation of verbs is of no interest. Even in the case of separable and inseparable verbs, which are formed by putting certain prefixes in front of the base, it is their morphological and syntactic aspect that is treated.

The most important place is occupied by the formation of adjectives and nouns by adding suffixes. We believe that the reason why suffixes like *-los, -lich, -er, -in, -ung* etc, are treated may have to do with the fact that these suffixes also have a distinct meaning of their own, as in the case of the prefix *un-* which is used to form adjectives which are the opposite of the adjective used as a word stem. By getting acquainted with the meanings of these affixes, students can increase their perceptive competence at these levels. They become accustomed to these word-formation patterns, which they can later use to understand unfamiliar words placed in a given context.

Conversion is another word-formation process which is seen only in two aspects: the nouning of adjectives, past participles and the non-finite form of the verb (Infinitive), as well as the conversion of past participles to adjectives.

Compounding is either not touched upon or it is dealt with only superficially in German textbooks, pointing out only the structure of the compound word and the role of its constituents based only on two or three most productive models of determinative noun compounds. We think this has to do with the fact that in the A1-B1 level vocabulary, compounds formed by more than 2 morphemes are rare, almost non-existent. Up to B1 level the student is able to understand the essential issues within the context of a clear language where topics related to daily life are addressed. Only after mastering the B2 level does the student gain the ability to understand complex texts and scientific texts on a particular topic (CEF: 33-24). What is characteristic of these texts, among other things, is the complex language, the use of nominal style and complex words such as compounds (Gruber 2009: 78).

However, German language textbooks determine the various topics that need to be covered in the lesson for students to reach a certain language level. It is the teacher who decides, based on a number of factors, how these issues will be addressed in the lesson

Word formations are complex units, in the realization of which different grammatical, semantic and contextual elements participate (Bohn 1999: 55). Word structure plays a very important role in word formation. A compound word must be broken down into its parts or constituent elements and the fixed order of these elements as well as the role and function of each of them must be understood. Knowing the structure of the word and the rules of word

The Importance and Place of Word Formation in German Language Teaching and Learning

formation helps us to define the boundaries between the constituent elements or parts of the newly formed word and to decipher its meaning. The earlier we get acquainted with this feature of the German lexicon and understand how it works, the easier it will be to work not only on the receptive vocabulary, but also on the productive one.

References

- Bohn, R. (1999): *Probleme der Wortschatzarbeit*. München: Langenscheidt
- Busch, A. and Stenschke, O. (2014): *Germanistische Linguistik*. Tübingen: Narr-Verlag
- Eichinger, L. M. (2000): *Deutsche Wortbildung. Eine Einführung*, Tübingen: f. 168
- Eisenberg, P. and Gelhaus, H. and Henne, H. and Sitta, H. and Wellmann H. (1998): *Die Grammatik*, Band 4, Mannheim: Duden-Verlag
- Eisenberg, P. (2006): *Grundriss der deutschen Grammatik*. Band 1 das Wort. Stuttgart: Metzler f. 272
- Elsen, I. (2019): Zum Status der Wortbildung in Lehrwerken für DaF. Vorschläge für eine Neukonzeption. In: *Muttersprache*. GfdS
- Erben, J. (2006): *Einführung in die deutsche Wortbildungslehre*. Berlin: Erich Schmidt Verlag f.31
- Fleischer, W. and Barz I. (2007): *Wortbildung der deutschen Gegenwartssprache*, Tübingen: Niemeyer
- Gruber, H. and Huemer, B. and Rheindorf M. (2009): *Wissenschaftliches Schreiben*. Ein Praxisbuch für Studierende der Geistes- und Sozialwissenschaften. Weimar: Böhlau
- Jung, W. (1980): *Grammatik der deutschen Sprache*. Leipzig: VEB Bibliographisches Institut
- Lohde, M. (2006): *Wortbildung des modernen Deutschen. Ein Lehr- und Übungsbuch*. Tübingen: Gunter Narr Verlag
- Römer, Ch. (2019): *Der deutsche Wortschatz. Struktur, Regeln und Merkmale*. Tübingen: Narr-Verlag
- Römer, Ch. and Matzke, B. (2005): *Lexikologie des Deutschen: Eine Einführung*, Tübingen: Gunter Narr Verlag
- Schippan, T. (1992): *Lexikologie der deutschen Gegenwartssprache*, Tübingen: Niemeyer

German Textbooks:

- Ausblick B1+: (2007), Ismaning: Hueber Verlag
- Beste Freunde Band, 1 – Band 3: (2016), München: Hueber Verlag
- Menschen, Band 1 – Band 3: (2019), München: Hueber Verlag

The Importance and Place of Word Formation in German Language Teaching and Learning

Motive, Band 1 – Band 3: (2015), München: Hueber Verlag

Schritte international, Band 1 – Band 6: (2006), Ismaning: Hueber Verlag

Sicher B1+: (2012), Ismaning: Hueber Verlag

<https://rm.coe.int/16802fc1bf>

<http://student.unifr.ch/pluriling/assets/files/Referenzrahmen2001.pdf>

Yıl/Year: 4, Sayı/Issue: 8, Mayıs/May, 2023, s. 128-141

Yayın Geliş Tarihi / Article Arrival Date

Yayın Geliş Tarihi:15-07-2022

Yayımlanma Tarihi / The Publication Date

Yayımlanma Tarihi:21-05-2023

ISSN: 2757-6000

Dr. Daniela Hasa

University of Tirana

daniela.hasa@unitr.ued.al

EFFECTIVE MANAGEMENT OF MIXED LEVEL AND LARGE CLASSES¹

Abstract

The aim of this paper is to deal with the main difficulties that teachers face when teaching mixed level large classes. One of most common encountered challenges is keeping students' attention and having a fair level of participation by all students in the class. This paper will argue some of the benefits of technology to "keep" students and their attention in class and get them engaged as well. The uses of an engagement trigger in interactive classes, such as images, videos or sounds are suggested, in addition to other strategies which will be further elaborated in this paper. The findings presented in this paper will be from class observation and surveys that have been conducted in two different settings, such as among university students and in a high school, where the challenges are even greater. Finally, there will be some conclusion and recommendations to be considered by teachers when teaching large classes².

Key words: large classes, interactive classrooms, autonomous learning, technology tools

¹ This article is extended version of the proceeding whic was presented at Interantional Communication and Art Symposium 2.

² Some of the findings presented in this paper are part of the research conducted by a pre-service teacher (MSc Mario Mezini) while completing the practicum and it is combined with the semi-structured interviews of the author with other colleagues teaching at the Faculty of Foreign Languages and personal observations while conducting lectures.

KARMA SEVİYELİ VE GENİŞ SINIFLARIN ETKİLİ YÖNETİMİ

Özet

Bu makalenin amacı, öğretmenlerin karma düzeyli büyük sınıflara ders verirken karşılaştıkları temel zorlukları ele almaktır. En sık karşılaşılan zorluklardan biri, öğrencilerin dikkatini çekmek ve sınıftaki tüm öğrencilerin adil bir düzeyde katılımını sağlamaktır. Bu makale, öğrencileri ve dikkatlerini sınıfta “tutmak” ve aynı zamanda derse dahil olmalarını sağlamak için teknolojinin faydalarından bazılarını tartışacaktır. Etkileşimli sınıflarda resimler, videolar veya sesler gibi etkileşim tetikleyicilerinin kullanımı, bu yazıda daha ayrıntılı olarak ele alınacak diğer stratejilere ek olarak önerilmektedir. Bu makalede sunulan bulgular, üniversite öğrencileri ve lise gibi zorlukların daha da büyük olduğu iki farklı ortamda yürütülen sınıf gözlemlerinden ve anketlerden alınacaktır. Son olarak, kalabalık sınıflarda ders verirken öğretmenler tarafından göz önünde bulundurulması gereken bazı sonuçlar ve öneriler olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kalabalık Sınıflar, Etkileşimli Sınıflar, Otonom Öğrenme, Teknolojik Araçlar

INTRODUCTION

Background of the study

The issue of class management when it comes to large classes, which inevitably leads to mixed abilities or multilevel, has been the subject of research for a considerable time, however, the aim of this article is to draw a comparison between two different contexts where large classes include lectures taught at the tertiary level of the studies as well as secondary or elementary educational levels. There are classes ranging from 50-100 students during lectures and there are classes with 36 – 42 students, at the elementary and secondary level of the education, respectively. The peculiarities that each context bears are closely related to the teaching approaches and the problems that might arise from these large and mixed abilities classes. The scope of this paper will include both contexts with a view of identifying some of the challenges that arise when teaching in this context along with the approaches and techniques that teachers use to manage these classrooms effectively and most importantly how to draw students' attention and ensure their active participation and interaction in the classroom.

As for large classes during lectures that take place at the faculty, based on observations as well as semi-structured interviews between colleagues, it can be stated that students regard lectures as lecturer's turn to talk and present information while students are passive or distractive throughout the lecture. It is often the case that students sitting in the front rows are

the ones who participate during lectures whereas students sitting at the back rows are often there just for the sake of showing up and are often engaged in small talks with each other or distracted by their devices. It has been observed that note taking, in the majority of the cases has been replaced with the “photo capturing” of the screen displayed. As a result, lecturers are often faced with the challenge of how to keep students’ attention and to ensure a fair level of students’ participation. Yet, the most important outcome that lecturers aim to achieve in these circumstances is the knowledge retention, so that the same information will not have to be explained all over again while students are having their practical classes or seminars. The lecture rooms provide students and professors with less flexibility to move or to ensure students’ interaction by using different activities. The seats are organized in rows and the chairs and desks are fixed on the floor so that they cannot be moved. Students are left with no other choice but sitting throughout the lecture, which normally lasts two periods of 50 minutes with a 10-minute break in between.

On the other hand, large classes with 30-40 students have existed and continue to exist in Albania’s public secondary and elementary education cycles. About 27% of classrooms in Albania had over 30 students in 2015-2016, and overcrowding is of particular concern in urban centres (UNESCO, 2017[24] at (Maghnouj, 2020). Some teachers have reported class sizes of over 40 students, beyond the legal limit.

There are a series of issues that come along with large classes such as mixed abilities and multilevel groups become a challenge for the teacher to cater to the individual needs of the students. It becomes more difficult to tackle disruptive or any other behaviour, which hinders the learning process. Outside of the classroom teachers have to deal with time management issues such as the time that they need for developing teaching resources and grading. There has also been observed in this setting that teachers need to change some ineffective habits (such as raising the voice, using the mark as a punishment, calling names etc.) The issue becomes more pertinent when young teachers are involved who lack the experience and proper training of how to manage large and multi-level classes.

Yet studies and research to identify best methods and strategies for managing large and mixed abilities classes in the Albanian context are missing. Nevertheless, large and multilevel classes along with their complexities do not belong to a particular context nor are they associated with a certain subject or teacher, thus, the research available in relation to the

different approaches and techniques to reach the maximum level of participation can apply to any context, including Albania.

Some of the questions that we intend to research in this paper include the effectiveness of the use of interactive activities to increase students' engagement; promoting the use of collaborative activities regardless of limitations arising from classroom space/seating arrangement, the time and resources available; having in place rules and routines to manage disruptive behaviours and finally taking into account students' feedback, feelings and reactions in relations to the effectiveness of strategies and methods employed.

Common Issues Identified in Large and Multilevel Classes in Both Tertiary And Secondary Education Settings

The notion of large classes and the challenges that it presents are different depending on the educational setting, whether it is a secondary school or a university setting, or it may also change considering the subject that we are teaching. However, research shows that class size does not automatically correlate with students learning. What is important is not the size of the class, but the quality of the teaching (UNESCO Office Bangkok and Regional Bureau for Education in Asia and the Pacific, 2015).

Yet, research has confirmed some of the most common challenges that teachers face when teaching large classes. Hayes (1997) at (Erlina , et al., 2022) divide these challenges into five parts: (1) discomfort, (2) control, (3) individual attention, (4) evaluation and (5) learning effectiveness. Each of these challenges are related with the difficulties that both teachers and students feel during the learning process. Teachers feel discomfort due to the physical constraint that large numbers impose. They cannot organize interactive activities as there is not enough room for students to move. Further, teachers are also faced with discipline problems (Rohin, 2013, British Council, 2015) where they feel the pressure of managing a classroom when it becomes too noisy, which can be caused due to the off-task or disruptive behaviour or potential conflicts that might arise between student-student or student-teacher.

Large classes also pose the challenge of dealing with different students' levels, needs and interests. It becomes difficult for teachers to gauge students' involvement and the degree to which they are following them. It becomes even more difficult for teachers to do anything about it as it would mean boring some or losing others (Allais, 2014). In addition, teachers find it

harder to provide individual feedback and guidance and if they do the quality of feedback to students can be reduced in large classes.

On the other hand, students feel reluctant to participate in class activities due to peer judgment, which tends to become greater in large classes, therefore, teachers should make sure that they promote an environment of trust and mutual respect from the very beginning of a course (Wilsman, 2013). It is also important that activities are organized to provide students with the opportunity to engage with class questions and challenges anonymously or in small groups instead of or prior to large class discussion (Wilsman, 2013).

Considering the Albanian context, based on class observations and personal experience, it can be concluded that some of the most common characteristics of large classes in both the tertiary and secondary education include the following:

- sitting arrangements do not favour interactive activities as desks and chairs are fixed and difficult to move. The teacher has little space to move around in the classroom and students cannot move during the lesson without causing disruptive noise.
- students often have difficulty hearing the teacher due to the noise or when students are engaged in small group activities.
- establishing personal contact with students becomes more challenging as it might take longer for teachers to remember students' name or teachers cannot get to know the students well due to the lack of time
- marking assignments and tests becomes more time consuming due to the large number of students in the classroom as a result they reduce the number of tests, or they have to seek other ways of checking students' knowledge.

Presentation of Research Methods and Data

In order to confirm the above conclusions, a study was conducted in two teaching contexts where both qualitative and quantitative methods of research were employed. The combination of these methods allowed to approach the research questions from two aspects: from the lecturers' perspective at the tertiary level and from students and teachers' perspective at the secondary level.

The advantage of using both a qualitative and quantitative research method is that it provides researchers with more knowledge, and they can examine different aspects of an overall research question with a process such as the triangulation of data (O’Cathain, Murphy, & Nicholl, 2010). The use of qualitative methods allows for a more holistic approach, i.e., looking at situations through the eyes of as many participants or stakeholders as possible (Cohen, Manion, & Morrison, 2007:34) because “the world, or reality, is not the fixed, single, agreed-upon, or measurable phenomenon that it is assumed to be in positivist, quantitative research” Merriam (2002) as cited at (Oliver-Hoyo & Allen, 2006). In this light, it should be confirmed that the qualitative research was used to investigate some of the issues related to the management of large classes and the use of effective teaching strategies and the quantitative research method was used to collect data and statistics, which could then be used to support the arguments raised.

Thus, the qualitative methods used for this study included the semi-structured interview with the academic faculty staff and two English teachers at high school. In addition to the interviews there was also conducted class observation ‘in pursuit of the goal of knowing more’ (Moran-Ellis et al as cited at (Dupin & Borglin, 2020) under the ‘analytical framework following a thread’ (Dupin & Borglin, 2020), which ensures the analytical integration of data that comes from different types. Observation allows us to be inside a social process and the researchers will deal with different realities. Another important advantage of observation is that it is an independent tool the researcher adapts to the context and interaction and tries not to influence the course of events and to exert minimal influence on the environment (Ciesielska, Boström, & Öhlander, 2018). The data collected from the above qualitative methods were analysed by themes including – students’ attention, interaction or engagement, discipline issues or disruptive behaviour and retention of knowledge or students’ achievements

Whereas the quantitative methods were used to identify strategies and methods teachers of EFL use to manage large classes with a view of evaluating their effectiveness. There was also a need to measure how students feel about them and what is the degree of success when teachers and students collaborate. Questionnaires can be an effective means of measuring the behaviour, attitudes, preferences, opinions and, intentions of relatively large numbers of subjects more cheaply and quickly than other methods (McLeod, 2018).

For this reason, there were designed two questionnaires to collect data on the classroom management approaches of teachers and students. The teachers’ and students’ questionnaires

were designed by taking into consideration the aim of this study and the findings of literature review. The questionnaires included multiple choice questions and with a few open questions so that the participants could express their opinion as well.

The respondents of the questionnaire included both students and teachers, with about 60 students of the 11th grade at high school and 2 teachers of English language. Their English level was defined according to the books that they used, mainly, intermediate level. The age varied from 16-17 years old. There were 40 girls and 20 boys. Both teachers were English language teachers with an experience of more than 10 years.

The questionnaire prepared for both teachers had different questions such as: What is a large class? How do they solve problems when they teach in large classes? Do they have enough time to do activities in the class? Which are some methods that they use to manage large classes while teaching? etc. In total, there were 14 questions including questions about teachers' educational and experience background and their opinions regarding large classes, discipline related issues, class management and control.

Questionnaires prepared for students had different questions such as: Which are some activities that their teachers organize in the class? How do they feel when working together? And to what extent they agree or disagree with the questions raised along with some general information in relation to the class activities and methods employed by teachers.

The second question of the questionnaire 'What is a large class according to you?' was a multiple-choice question with four options presented so that teachers could select more than one option. Both teachers believed that large classes create problems regarding management, control and learning achievements, moreover they think that large classes are linked to the low-quality results and both teachers mentioned their own views, one by writing 'large classes become too noisy', and the other by writing 'large classes have negative effect on learning process'. As both teachers agreed that large classes create problem regarding management and students' results this means that managing a large class is a prominent problem that even experienced teachers face. Marking students' work, grasping and holding students' attention and their involvement in the lesson is very problematic when there are too many students in the class. The main problems that were mentioned in this respect were related to the noise level and the distraction of mobile phones. During the class observation it was noted that both teachers managed their classes to some degree. There were times when students were noisy or they were

confused of what to do but both teachers, given their experience, knew how to communicate with them.

On the other hand, compared to the teachers' opinion, students had different ideas about large classes in most cases. When asked 'What do you think, what is a large class?' the options that they had to choose from were as follows: a) I think a class that includes a large number of students; b) I think the class that creates problems regarding management, control and learning achievements; c) I think the class that has low quality results; d) I think a class where students can find the chance to share their ideas; e) I think a class that has physical environmental problems; f) Other, please specify,

Surprisingly, boys associated large classes with the number of students where 15 boys selected the first alternative (a large class includes a large number of students) and 10 boys believed that large classes bring about low-quality results. Whereas girls chose two other more common options, 25 of them believed that students could find the chance to share their views even though there is a large class. 10 of them also shared the view that large classes lead to problems in relation to management, control and learning achievements. Almost 57% of students believe that a large class includes a large number of students, has low quality results and creates problems regarding management, control and learning achievement, in contrast with 43% of students who believe that students could also find the chance to share their views in large classes.

These data revealed that classes with a large number of students pose a problem not only for teachers but for students too. It may be a problem because some students may feel neglected from the teacher, they may feel unable to express their own opinions or what they know freely because the teacher does not have enough time to pay attention to all of them and they may lose their motivation as a result.

Summary of Results and Findings

The aim of this thesis was to reveal and discuss about some methods and strategies for managing a large class. This research attempted to evaluate the effectiveness of these methods and strategies based on students' and teachers' feedback about their effectiveness. Further, it evaluated which methods and strategies are best for the teacher and for students. In this study 2 questionnaires were designed to collect data on the classroom management approaches of

teachers and students. The teachers' and students' questionnaires were designed by taking into consideration the aim of this study and the findings of literature review.

They believed that a large class is a challenge for both the teachers and students and that it creates problems regarding management, learning achievement and both teachers and the majority of students believe that large classes are associated with low quality results. As a matter of fact, in Albania classroom management is a problem that all teachers face and have to deal with, because the majority of public schools are overcrowded with students who have a different background, different interests, feelings and different levels of motivation. In this context, large classes become a challenge for all teachers and students.

On the other hand, knowing strategies and methods for managing these large numbers of students becomes essential for teachers. Nowadays, there is a large body of research and literature available that help teachers learn how to motivate and involve all students, how to be closer to them and how to take into consideration students' needs and interests when formulating objectives. Larger class participation will help teachers manage those large classes better and tackle any of the problems associated with it.

Wright, Bergom & Bartholomew, 2019 present a thorough analysis of the research available in relation to the discussion about whether large classes bring about low-quality results or not. In fact, both teachers and students, who participated in this study, held the opinion that large classes affect students' achievements. Nevertheless, there has been little research about how instructors change (or do not alter) their pedagogical practice when they move from a large- to a small-class setting (Wright, Bergom & Bartholomew, 2019).

Based on the classroom observation it was noted that both teachers of this research used some good strategies for solving problems in their classes for example, they tried to establish good relations with their students by getting familiar with them, by using students' name when asking questions, by having close contact with the students and by giving feedback in time. They also made use of some useful teaching activities for managing their classes, such as assigning students to work in groups, in pairs or individual work and they tried to use different kinds of seating arrangement. This was also confirmed by the results of the questionnaire where students selected these three alternatives as the most used activities in class, along with discussions and role-play. The last two were selected by students as the most used by teachers and all of them felt good 48% and very good 52% when working together.

Effective Management of Mixed Level and Large Classes

According to students' opinion, large classes promote social relationships and bring them closer with each other, especially when they are working in small groups. Furthermore, large classes are a good opportunity for them to share ideas and to learn from each other with 84% of them responding to this question with strongly agree and agree. The findings indicated that students like to work with each other either in pairs or in groups, to be involved in different activities and to give peer feedback.

Giving peer feedback is another important point that helps teachers to manage large classes by giving students the opportunity to critically analyse, compare the responses and the work of each other with almost 49% of students who strongly agreed and 30% agreed with the idea of using peer feedback in the classroom. This large percentage shows that students like to give peer feedback because it helps them to learn better and to be involved in the lesson. Thus, it is recommended that teachers should give students the chance to give peer feedback as often as possible in order to teach them how to think critically and to be engaged to a greater extent in the lesson. However, 51% of the students agreed and 30% of them strongly agreed that large classes pose a challenge for them.

Another problem identified with large classes may be the issue of time management. Both teachers strongly agreed and 51% of students agreed that large classes are time consuming with 49% of them who were not sure whether large classes are time consuming or not. When observing the teaching process in these two classes, it was observed that teachers regularly prepared their lesson plans and had a variety of resources available to use in the classroom. During the interviews they also expressed their concern that large classes create problems and affect students learning achievements but on the other hand they believed that different methods and strategies help them in their class management. Both teachers believed that in order to manage a large class effectively they need to implement and use a variety of activities. They mentioned group work, pair work, different kinds of seating arrangements, and different activities as tools of managing the large number of students in their classrooms.

Whereas the interviews with the academic staff revealed slightly a different situation with large classes. Lecturers were not so much concerned with disruptive noise or behaviour as attendance was not compulsory so students could leave the classroom at any moment that they felt bored. However, what they found as a challenge was finding ways of drawing students' attention and keeping them engaged during the lectures, since the seating arrangements did not allow any flexibility for movement and interaction. One of the issues that was highlighted

during the interviews was the issue of knowledge and information retention, as it was the most common problem during the practical classes where it was confirmed that students had not retained any of the knowledge or information shared during the lectures. Yet, this is another issue, which should be further explored whether the problem is related to the number of students in the classroom or to other factors.

CONCLUSIONS AND RECOMMENDATIONS

In the past teachers often took advantage of their role and exerted their authority to control the classes. They either raised their voices or used the mark as a punishment. This is often related to the lack of training and information about the different strategies that teachers should use under these circumstances. Teachers should realize that working with students, even when they are difficult to be dealt with, ensuring and respecting their rights, making them feel comfortable in class and in school are their responsibilities and duties to perform.

This study is very important and significant for young teachers and experienced ones as it shows ways of management particularly for larger classes. Further, it evaluates which methods and strategies are best for the teacher and for students. Another important aspect of this study is that it takes into account students' feedback about the effectiveness of the methods and strategies previously mentioned. When managing a large class, it is necessary to take into consideration students' feelings and reactions when they work together in groups or in pairs (as part of good classroom management) and how successful they are when they work together.

This study aimed to reveal that various strategies and techniques have an impact on classroom management, such as the seating arrangement, assigning students in groups, having in place routines and rules to maintain the discipline without teachers having to raise their voice. Extensive planning and planning a variety of activities, especially collaborative ones where students work safely and comfortably with each other in small groups, was used as a strategy to maximize Students Talking Time as compared to Teacher's Talking Time.

Large classes offer teachers the opportunity to improve their interpersonal skills as they try different ways to get to know each student as an individual. Another advantage of teaching large classes is that it gives them the opportunity to improve their teaching and presentation skills. The value of a large class is that it contains a diversity of students and learning styles, and they can use many different and fun ways of teaching. The students background, skills and interests, can be a valuable starting point for planning lessons and activities so that learning

becomes meaningful for students. Teachers will get the chance to improve their evaluation skills as they devise a variety of ways to tell whether their students have learned the material, instead of relying only on short answer exams, which may seem necessary for large classes. For instance, teachers can give their students in and out-of-class assignments that ask them what they have learned and if they have any question about what they have learned. Involving students in learning and in assessing can save teachers' time and reduce their workload.

There are many techniques that can be used by lecturers when teaching large classes such as, introducing the information while eliciting what the students already know, Think-pair-share, Question of the day, One-minute write, Demonstration technique and other strategies that allow all students to participate, instead of having individual students answer questions when called on (Science Education Resource Center at Carleton College, 2018). They help to promote student retention and learning of the material presented during lecture, it gives students practice in developing critical thinking skills, and enable instructors to assess how well the class is learning that day. Breaking up the lecture with these techniques not only provides format change to engage students, these activities allow students to immediately apply content and provides feedback to the instructor on student.

The use of blended classrooms means that teachers could also take advantage of the benefits of technology. The use of an engagement trigger in interactive lectures, such as images, videos or sounds can help to get the attention of students and then later keep them engaged by inviting them to contribute into the content.

Nevertheless, the teacher has the most significant role to play. We can use technology tools and other activities and strategies to get their attention, but it depends on teachers' gestures, expressions, tone and voice, their planning and preparation and their techniques to direct students' attention and make students apply what they have just learned in real-life.

In this way, we are shifting from a traditional way of lecturing where students are passive to a new way of lecturing where students are actively involved with their attention captured most of the time. This shift has also been noted in the materials and equipment that teachers are using in these classes. The use of Power Point Presentations and interactive white board allow lecturers to make use of the above-mentioned techniques, activities, or triggers and make large classes easier to be managed and increase the level of interaction.

Bibliography

- Allais, S. (2014, June). A critical perspective on large class teaching: the political economy of massification and the sociology of knowledge. *Higher Education, Special Issue: Large Class Pedagogy: Opportunities and Challenges of Massification*, 67(6). (Accessed 3 July 2022) <https://www.jstor.org/stable/43648686>
- British Council. (2015). *Maximizing learning in large classes: Issues and Options*. Ethiopia: Master Printing Press. (Accessed 10 July 2022) https://www.teachingenglish.org.uk/sites/teacheng/files/pub_EL-T-16-screen-Maximising.pdf
- Ciesielska, M., Boström, K. W., & Öhlander, M. (2018). Observation Methods. *Qualitative Methodologies in Organization Studies*, 33-52. (Accessed 12 July 2022) https://www.researchgate.net/publication/321806239_Observation_Methods
- Dupin, C. M., & Borglin, G. (2020). Usability and application of a data integration technique (following the thread) for multi- and mixed methods research: A systematic review. *International Journal of Nursing Studies*. (Accessed 12 July 2022) <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0020748920300936>
- Erlina, D., Marzulina, L., Harto, K., Holandyah, M., Wulandari, B. A., Fauzan, M., . . . Mukminin, A. (2022). English Education and Large Classes: Unpacking the Challenges and Coping Strategies. *Theory and Practice in Language Studies*, 12(3), 489-497. (Accessed 10 July 2022) <https://tpls.academypublication.com/index.php/tpls/article/view/2532/2091>
- Maghnouj, S., et al. (2020), *OECD Reviews of Evaluation and Assessment in Education: Albania*, OECD Reviews of Evaluation and Assessment in Education, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/d267dc93-en>. (Accessed 10 May 2022) <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/7f73878b-en/index.html?itemId=/content/component/7f73878b-en#>
- McLeod, S. (2018). Questionnaire: definition, examples, design and types. Retrieved from Simply Psychology: www.simplypsychology.org/questionnaires.html

- O'Cathain, A., Murphy, E., & Nicholl, J. (2010). Three techniques for integrating data in mixed methods studies. *British Medical Journal* 341 (7783), 1147-1150. (Accessed 12 July 2022) <https://www.bmj.com/content/341/bmj.c4587>
- Oliver-Hoyo, M., & Allen, D. (2006). The use of triangulation methods in qualitative educational research. *Journal of College Science Teaching* 35 (4), 42. (Accessed 12 July 2022) <https://faculty.yu.edu.jo/Audeh/My%20Gallery/papers%20and%20documents/qualitative%20paper4.pdf>
- Rohin, R. (2013). Teaching English in large classes in Afghanistan: Obstacles in Upper Secondary Schools. *Journal of Education*, 1(1), 1-8.
- Science Education Resource Center at Carleton College. (2018, May 7). How to Give Interactive Lectures. Retrieved from Starting Point - Teaching Entry Level Geoscience: <https://serc.carleton.edu/introgeo/interactive/howto.html>
- UNESCO Office Bangkok and Regional Bureau for Education in Asia and the Pacific. (2015). Practical tips for teaching large classes: a teacher's guide. (Accessed 10 July 2022) <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000148867>
- Wilsman, A. (2013). Teaching Large Classes. Retrieved from Vanderbilt University Center for Teaching: <https://cft.vanderbilt.edu/guides-sub-pages/teaching-large-classes/> (Accessed 3 July 2022)
- Wright, M. C., Bergom, I., & Bartholomew, T. (2019). Decreased class size, increased active learning? Intended and enacted teaching strategies in smaller classes. *Active Learning in Higher Education*, 20(1), 51–62. <https://doi.org/10.1177/1469787417735607> (Accessed 10 July 2022)